

Taxa postală... Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj, Str. Baron L. Pop 10.

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Bérmentelen leveleket nem fogadunk el. Ara 5 lej. Szombat, 1934 március 31.

TIZENÖT ÉV ORMÁRÓL

Irtta MARTON ERNŐ

Csakugyan tizenöt éve lenne már annak, hogy az Uj Kelet megindult? Sőt több is néhány hónappal? Pedig mintha tegnap történt volna.

Fáradt volt, álmos volt. Egy ideig tévován nézett a további vonat után, aztán lassan megindult a város felé. Ez lett a végzete.

„...véletlen végeredmény: Isten”. Az Uj Kelet megjelenését azonban a megindulás különös körülményei ellenére sem tekintetem soha a véletlen műveinek.

szemloltak mindenekelőtt azok az iluziók, amelyekre az erdélyi zsidóság addig politikai sorsát építette. Biadtan és tanácstalannul állott a zsidóság a holnap előtt.

SPORT

1:1 (1:1)

Uj Kelet tud. a körkörös ugyan akban és bot behirdetett Mo...

őzést. Köleső után a nagy or a 8. percbe vezetést. 1:0. bbszárnny ve...

ox nagyte pek alkalmi ox nagyte közreműköd.

a legjobb redő fertő betegség ellen

Kolozsvár, dec. hó 19. 1918. f. évfolyam 1. sz.

ZSIDÓ POLITIKAI HETI SZEMLE

Mit akarunk?

A világháború véget ért. A vérvizetből a nemzeti és emberi jogoknak új forrása támadt. Népek, állanak talpra, hogy jogukat érvényesítsék s az ember szabadság mámoros hirdetését hangos a világ.

Három nevet kell feljegyezmem az Uj Keletnek ebből a korszakából, amelyet joggal nevezhetnék a hőskorszaknak is.

Schwartz Ignác, a nyomdász. Értékes típusa a becsületes, öntudatos szorgalmas zsidó iparosnak. Az első között volt Erdélyben, akik a zsidó népi gondolat meggyőződéses katonái lettek.

Szekely Béla, a kitünő újságíró, szerkesztőtársam volt a megindulás első heteiben. Másirányú elfoglaltsága alig néhány heti együttműködés után elszakította őt az Uj Keletől, de az a rövid együttműködés is evel a tapasztalt, tehetséges újságíróval értékes impulzusokat adott nekem a további munkára.

Dr. Blau Pál a hetilap egész korszakában névtelen munkatársa volt az Uj Keletnek. Blau Sém álnév alatt jelentek meg mély tudást árasztó szép és okos cikkei.

Egy szám ára 60 fillér.

Az UJ KELET első számának első oldala

A zsidó ujságíró

Írta: Jámbor Ferenc

Hogyan lesz valakiből ujságíró. Rejtély.

Nincs iskola, ahol ezt a mesterséget tanítanák. Diploma nem kell hozzá, igazolvány sem. A pálya végén pedig egészen másvalami integet, mint az anyagi jólét. Nem is készül senkinek tudatosan ujságírónak, a legtöbb zsidó ujságíró csak úgy lesz, véletlenül. Valami egészen másnak indul. Rendes embernek. Jóravaló polgárnak és addig tanul jogot, technikát, vagy medicinát, amíg ki- kőt valamelyik szerkesztőségi asztalánál.

Hogy miért? Hát ki tudná megmondani azt, hogy miért lesz valakiből például kártyás? Abban a kisvárosban, ahol a gyermek-éveimet töltöttem el, az öreg doktor, aki egy még régebbi világból maradt ott nyugdíjában, egész nap nemcsak a lábával, de a lelkével is úgy lótot-futott a beteg- hez, mint valami Dickens-figura. Elefánt- esontból faragott halálfejes botjával és áldott jó karbol szagával a jószágot, a rendet és a gyógyulást cipelte magával, ahová csak betette a lábát. Reggelitől estig orvos volt. Estétől reggelig kártyá- zott. Egyszer megesküdött, hogy soha többet nem vesz kártyát a kezébe. Nagy eskü volt, majdnem belehalt. Úgy jár- kált hetekig, mint a ketrerbe zárt mor- finista, akitől egyszerre vették el az egész adagot. Rület, löverseny nem volt dívatban a mi városunkban. Aki minden áron el akarta veszteni a pénzt, csak kártyán játszhatott. Az öreg doktor, aki a rettenetes eskütől még öregebb lett, addig tőprengtet és addig mesterkedett, míg kicsalta tőlkim, gyermekektől a tár- sasjátékunkat és két fakockán tizenkét pólóvacskán és egy papendekli táblán félév alatt elvesztette az egész vagyo- nát.

Hajlama volt hozzá. Ilyen hajlam az ujságírás is. Sok ki- vancsiságból és még több fantáziából te- vődik össze. A bőséges képzelőerő mo- torja: megbocsátható dilettantizmus, amely megakadályozza az aprólékos rész- letekben való elmerülést és egyszerre ér- deklődik a lezserelési konferencia, a ko- lozsvári színházi előadás és még egá- lálabb ezeregy esemény iránt. Ez per- sze csak az egyik oldala az éremnek. Az érem másik oldala a szenvedély. Az összesűrített mondanivalók szenvedélye- sen imádják a nyomdafestéket. A közöni akarás láza hajtja a tollat, amely mindig valaminek a szolgálatában áll. Csak a legkritikább esetben az ujságíró személyes szolgálatában.

Perse ez csak elméletben van így. A valóságos ujságíró csak úgy hasonlít az elméletihez, mint az ember a fényképé- hez. E gyönyörű világban, ahol a szédü- léses technikai fejlődés nagyipart csinált a művészetből, irodából, a színházból és általában minden szellemi termé- kből is, az ujság nem él légtüres térben. Az ujságíró sem. Egyre inkább produk- tuma lesz az ujságíró mindannak, ami körülveszi. Nagy nyugati országokban hatalmas sajtópálya, csodálatos nyomda, százezres példányszám és pazar fizetés veszi körül az ujságírókat. Az ujság a- trósz- és kartellvezéreknek a köldök- zsinórján csüng és ebbe az arany zsi- nórba kapaszkodik bele az ujságíró is. Egy kisebbségi ujságíró, pláne zsidó ujságíró, e csodálatos ékességek helyett ki nem fizetett nyomdászamlák és meg- megújuló árverési hirdetmények ölelnek körül és e barátságatlan környezet hatá- rozottan becsületesebb inspirátora a toll- nak, mint a legujabb rendszerű, de töké- lesen kifizetett rotációs masina. Ezért lehet az ujságíró tiszta típusát jobban megtalálni a kisebbségi ujságíróban, kü- lönösen pedig a kétszeresen kisebbségi zsidó ujságíróban.

Körülföttünk e megriadt világban min- denből üzlet lett. Az ujságból is. A nagy világipar az ujság egyik felében érde- ketet árulnak, a másik felében érdekes- séget, szenzációt. Egy becsületes new- yorki lap jóravaló szerkesztője nem elég- szik meg azzal, ha egy repülőgép lezuhan és a pilóta csak a lábát törli el, a leg- szívesebben saját két kezével törné el a nyakát a szerencsétlen pilótának, mert így érdekesebb volna a riport, jobb címet lehetne adni a cikknek és a kényes igé- nyű százezzer előfizető nem tartaná unal- masnak az ujságot. Mi, zsidó ujságírók, a mi kis nyolc-tízoldalas boltjainkban főbbnyire valódi szomorúságot mérünk ki és hamisítatlan könnyeket árulunk. Nem hajszoljuk az érdekességeket, az érdekesség hajszol minket. Nem kevesel- jük a szenzációt, inkább sokaljuk, mert a mi szerkesztőségünk telefonján nem a ki-

adónak a zsebe csüng, a fülünk mellett sokszor a szívünket is rátapasztjuk a kagylóra és a szenzációkat együtt hall- gatjuk a szívverésünkkel.

Ezért tudunk mi ujságot csinálni szerkesztőségi extra repülőgép és külön sanghai tudósító nélkül is. A modern nagyipari ujságíró az eseményeknek csak az idegborzongató érdekességét éli át, mi, kisebbségi ujságírók, magunkban hordjuk mindazoknak, akiknek számára az ujsá- got írjuk, a fájdalomt.

És van-e nagyobb fájdalom e gömbölyű és mégis szabálytalan világban, mint a zsidó fájdalom?

Micsoda mesterség ez 1934-ben zsidó ujságírók lenni! És micsoda mesterség ez zsidó lapot csinálni itt Erdélyben! Ujságot írni néhány száz ezer zsidónak, akik valaha száz rétegben emelkedtek egymás fölé, de akiket most, anélkül, hogy ők maguk észrevették volna, egyre tökéletesebben egy kalap alá gyömösztöl- tesse az idő.

Mi minden gyűlt itt össze a fiókomban tizenöt év alatt. Hogy kellett vigyázni arra, hogy az egyetlen megpofozott újságnak a nevét ki ne írjam, mert ha az anyja elolvassa nevét az ujságban, talán el is járul és hogy a kismarosi zsidó tánc- estélyről szóló tudósításból Grün Lenké- nek a nevét véletlenül se felejtem ki, mert akkor az apja biztosan lemondja a lapot.

E háborgó zsidó közéletben, ahol a méltatlan szenvedések, a tiszta szándé- k, a jóravaló alkotások a hiúságok vá- sárával és a legmocskosabb üzletekkel néha szétválaszthatatlanul keverődtek össze, megtartani mindig az egyenes vona- latot. Jobb meggyőződés ellenére engedni sokszor a magasabb szempontok könyör- telen nyomásának a pillanatnyi érdeke- ket eladni a távolabbi célokért. E sok zsidó, ortodoxot és valástalant, sze- gényt és gazdagot, akik szüntelenül mar- ják egymást, holott eltagadhatatlan sors- közösségben élnek s ma holnap úgy fog- nak hasonlítani egymáshoz, mint két tejas, egyszerre kiszolgálni.

Perse, hogy nem vagyunk tökéletesek. De van-e még lap, amelyet annyit szem- pont tart béklyóban, mint a zsidó ujsá- got? Amelynek segítését kell minden intézményt, amely a maradék erők meg- védésére és egy új uti kitérésére fogott össze még akkor is, ha e segítség meg- kívánja, hogy diesérjük az elnököt? Ezek- nek az egyesületi híreknek gondol kezelt tömekelege mögött tartunk számon napról- napra minden sérelmet és minden jogos panaszt és állítjuk össze kis gyűjtémé- nyű a nagy szenvedéseknek és ritka örö- möknek. E keserű és fanyar hasábok mögött kell kidugjuk fejünket, hogy új, de egyre inkább reménytelen harcba so- lakoztassuk a betűket veszendőbe menő sorsunkért, de a zsidó manák fejünkre emló romjait között hitünknek és meg- győződésünknek tizenöt év óta változat-

Akár csak a kézművészet, éppoly üdvös a fogak kalodont-al való ápolása!

Mert a dus habzású KALODONT üdítő és amelletl kihalítja a fogak közül a veszélyes baktériumokat és ételmaradékokat.

Tehát: reggel és este — KALODONT!

A HABZÓ FOGKRÉM

lan hurján egyre nagyobb optimizmussal hirdetjük a zsidó tömegek számára az egyetlen lehetséges holnapot és adunk hírt minden új házról, fáról, kútról és faluról, ami az új zsidó földön épült.

Ilyen szenzációs és érdekes ujságot tudunk csinálni, hála e csodálatra méltó éveknak, amelyeknek minden napja tartog- at a számunkra valami meglepetést.

Nekünk aztán igazán nem kell verni a nagydobot, inkább a hangfogót keressük, hogy tompítsuk a szót befelé és kifelé is. Pórázon kell tartuk a mindig sietni akaró szenvedélyt az ólomlábakon járó realpolitikáért. Az órák alatt készülő ujság szűkre szabott perceiben pedig, mi- közben a szedőgépek éhesen várják a kéziratot, úgy kell gramonként lemerjük a szavakat és a mondatokat, mint a pa- tikus a mérget. Mert szokás már az, hogy az egy zsidóval azonosítják az egész zsidóságot. A zsidó ujsággal pedig a zsidó olvasót. Ezt a rossz szokást nem felejtsük el egyetlen órájában sem a lap- csinálónak. Minden percben gondolunk arra, hogy akarva, nem akarva nemcsak a magunk nevében beszélünk, hanem ki- felé az egész erdélyi zsidóságot anga- száljuk minden mondatunkkal.

Ez a mi tollunknak a speciális rab- szolgasága, annak a tollnak, amely egyéb teendői mellett tizenöt év óta minden tisztas ujság tradicionális szokása szerint ünnepeit és temet is, de még sohasem jutott észébe, hogy saját magát ünne- pelje meg.

Most az egyszer kivételesen saját- magunkról beszéltünk. Tizenöt évenként egyszer nem olyan bűn. Ahogy végignézzük ezen a jubiláló szerkesztő- ségen, eszünkbe jut, hogy a zsidó ujsá- gíró olyan, mint a tü, amely mindenkit felöltöztet és ömaga meztelen marad. Varrtunk mi is néhány ruhát, egyik-

nek-másiknak a szabása talán nem sike- rült a legjobban, azért volt közöttük né- hány egészen csinos köntös is és mi itt maradtunk meztelenül.

Nem baj. Hajlandóak vagyunk hozzáfogni a kö- vetkező tizenöt esztendő varrnivalóhoz.

Verssorok

(AZ ÉHSÉG A KIRAKAT ELŐTT)

Lábadra lefut a véred,
Szemedre kijön a felsz.
Lábadra lefut a véred.
A szemeddel meg
csak nézed.

Üvegről szádra jön a kéz,
Szájadra ráliheg a Mul.
Üvegről szádra jön a kéz.
A szemeddel meg
csak nézed.

A szemednek fénye van.
A szádnak szava van.
A szemednek fénye van.
Az üveg mögött
kenyér van.

... te meg
csak nézed? ...

(JOSKE, A HEGEDÜSNEK ÉNEKE)

Valahol messzi,
mélyen,
a világnak a közepében
van egy erőse feszített
hegedűhárfa,
amelynek hurjain
minden éjjel
végigsír
egy árva,
kósza szél.
Öreganyónak van egy
lánya,
és mert öreganyó maga
árva,
kétyszer árva az ő lánya.
És
egyszer, éjnek idején,

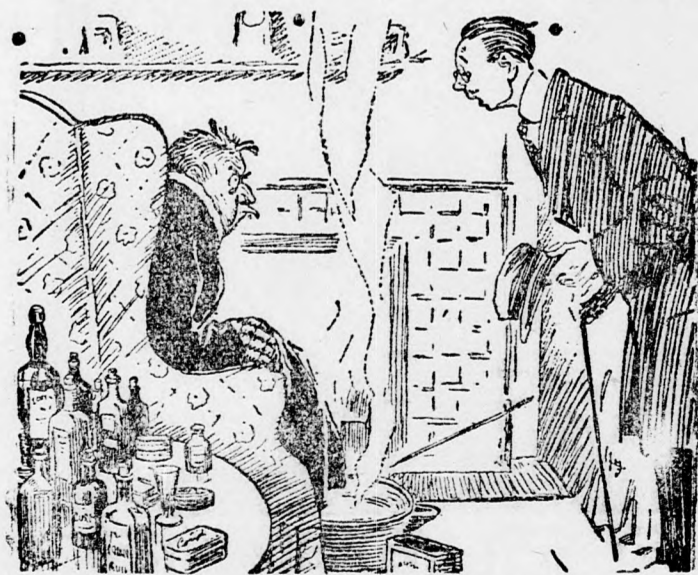
jött egy ócska — furcsa szél,
jött egy ócska — furcsa szél.
Öreganyónak van egy háza,
lánya ül az ablakába,
és történt egy nagy éjszakán,
bejött a holdfény az ablakán,
bejött a holdfény az ablakán.
(A hold öreg csalogány).

Öreg muzsikos a holdnak az anyja,
ügyes
kézzel hegedül rajta
és történt akkor éjszaka,
hogy sirt a holdnak az anyja,
hogy sirt a holdnak az anyja.

Valahol messzi,
mélyen,
a világnak a közepében
van egy erőse feszített
hegedűhárfa,
amelynek hurjain
minden éjjel
végigsír
egy árva,
kósza szél.

ADLER HUBERT

Hogyan?... Még nem próbálta ki a Togat-t?!

Togat millió esetben bevált mint hatásos szer

Rheuma | Köszvény | Ulőidegzsába

Spanyolnátha • Ideg- és főfájás • Hűléses megbetegedés
esetén.

Nincs ennél jobb szer! Biztosan használni!

Semmiéle hasonló készítmény, bárhol dicserik is, nem tud felmu-
tatni több mint 6000 orvosi vélemény! Togat! oldia a hűgsyava
és így a bajt közvetlenül gyákerében támadja meg! Ne kísérletez-
más hasonló szerrel! Mások megtették ezt Ön helyett és Ön min-
Togat-t szednek most! Egy kísérlet Önt is meg fogja győzni! Az összes gyógyszer-
raktárban és drogeriákban. Let 52.-. A Togat-tabletta svájci készítmény!

KNORR

Zabpehely és zabliszt

Schweici-gyártmány

izletes, könnyen emészthető, tápláló. Gyengélkedők, betegek, lábadozók, szoptató anyák és csecsemők, növényben levő gyermekek, cukorbeteg, ideg- és gyomorbeteg részére.

A BÖLCS, A POLGÁR ÉS A MŰVÉSZ

— AZ UJ KELET HALOTTJAI —

Írta: SZABÓ IMRE

Eveink rövid távlatából még szentimentális érzések rajzanak körül bennünket, valahányszor egy-egy halottunkról emlékezünk meg, akibe „lelkünk belefódott”. Az Uj Kelet három halottjáról emlékszünk meg a nap első jubileumán, halottakról, akik szellemükkel és áldozatukkal beleszövédték a lap életébe és ezen át Erdély zsidóságának tudatába és jobb ösztönébe. Nem lehet megilletődött fájdalom nélkül gondolni rájuk, holott történelmi magasságokba jutottak és az erdélyi zsidók, sőt a zsidó nép eszményévé emelkedtek. Mindegyikükben ezenfelül annyi közvetlen és sajátos egyéniség, a megértésnek és nobilitásnak annyi lelkesültsége vibrált, hogy nem lehet rájuk gondolni megindultság nélkül.

Glasner Mose képe még a fiatalabb zsidó generációnak is a szívében ragyog. Pátriárka. Tartásában és külsejében erő és egyszerűség, a homlokán derű, az ajkán bölcsesség. Egy erc izraeli zsidó — a gallutban. Rajongója a cionizmusnak és az arasznyi idő alatt — a cionizmusnak Erdélyben való föllendülésétől, amíg kivándorolt Jeruzsálembe — az Uj Kelet inspirálója, baráti tanácsadója, hűséges támasza volt.

— A maguk lapja — mondotta egyszer — támadja az asszimilációt. Pedig asszimilációs munkát végez. A zsidók rendre hozzáasszimilálódnak az Uj Kelethez.

Büszkesége e sorok írójának, hogy Glasner Mose ragaszkodott ahhoz, hogy jelen legyen minden cionista manifestációjánál, beszédeinél és cionista célú utjain.

— Mert maga — szokta volt mondani — a kevesek egyike, aki megért engem.

— Pedig nem nehéz megérteni Önt, rabbi — jegyeztem meg. Kolozsváron már majdnem mindenki cionista.

— Ez az, látja — és a szemé megvilant. Lehet, hogy mindenki cionista, de még nem mindenki — zsidó. Megértettem.

A Balfour-deklaráció évfordulóján Mármaros Szigetre kísértük néhányan. Gyönyörű, emlékeztető élmény volt. A ragaszkodásnak és a nagyrabecsülésnek olyan spontán megnyilatkozását talán ő maga sem tapasztalta még életében. Fáklyaszene, lovasbandérium, deputációk, fejedelmek kijáró tisztelgések. Nagyon megvolt hatva az öregúr, az elfogódottságig.

Visszajövet beszélgettünk a diadal érzéséről és fogalmáról. És akkor elmondta, hogy valahányszor nagyobb sikerei vannak, mindig egy caddik szalóigéjét mondja magában. „Ha túlradó örömben van részed, ne ijedj meg. El fog mu'lni”.

— De ezuttal — tette hozzá — egészen kielégtem a boldogságot. Mert a nép lelkéből lángolt és inkább azt kívántam, bárcsak örökké tartana ez a boldogság.

Teljesedik is ez a kívánsága. Amióta eltávozott az élők sorából, a nép lelké-

ben jobb, vagy gyöngébb viszonyok között, de egyre lobog a cionizmus vágyakozás.

Bergner Mór. Őt is az Uj Kelet halottjainak kell tekintenünk. Nemesak azért, mert az alapítás anyagi eszközeinek jelentős részét nagyuri finomsággal, az adakozásnak legnemesebb gesztusával bocsátotta rendelkezésre, hanem mert olyan egyéniség volt, aki korának salakos vonatkozásaitól távol tudta tartani magát. Magasra és előre nézett.

Pesti ember volt. Amikor ide jött, talán két évtizeddel a háború előtt, olyanok voltak az élet keretei, hogy azok között minden egyekvő, dolgos ember létalapot tudott szerezni. Fokozott szorgalommal, üzleti ötlettel és mozgékony-sággal a vagyon kiltásai is megnyitottak a kereskedő számára. De ezen a ponton már szerep jutott az emberi karakternek is. A legtöbb embernek az üzleti életben a fonákiságai, a magával hozott, vagy kitenyészett bitangaságai: a kapzsiság, a munkatársak kizsákmányolása, az üzletfelek kirablása és hasonló alacsonyrendűségek ugrottak elő és csak a legkevesebbet nemesbedett a jellege egyenes arányban a vagyon gyarapodásával.

Bergner Mór a kevesek között is kitűnt. Kitűnt az alkalmazottjaival szemben tanúsított megértő bánásmódjával.

kitűnt az üzletfelei és kollegái iránt való korrektességével, kitűnt üzleti és emberi becsületességével. Ezzel a szellemével pedig kartársai között és az üzleti világban iskolát csinált.

Tiszta kezű és tisztalelkű férfi létere életútján nem kerülhette ki tehát a közéleti tevékenységet. Az ortodox hitközség elnöke volt, amikor megindult Erdélyben a nagyarányú cionista-munka, amelybe Bergner Mór szívvel-lélekkel kapcsolódott bele.

És áldozatkészséggel.

Fölsimerte, hogy az új történelmi helyzetben mit jelent a fölvilágosítás, az éberesztés és a védelem tekintetében a sajtó. Odajött tehát a lap megalapítói táborába, hogy a zsidó népi fejlődése leglényegesebb instrumentumát méltó kibontakozáshoz segítse. Áldozott olyan mértékben, hogy ez áldozatok nélkül ki tudja, megérhette volna-e a lap tizenöt éves jubileumát?

A zsidó polgár mintaképe volt, követendő példa. Halottja az Uj Keletnek, de élő emléknél is több.

Ujvári Péter is eltávozott. A napilap átalakult Uj Kelet első idejében jött, egyéniségében és zsenijében képviselve a zsidó nép sorsát. Testi szenvedéseit el tudta csillítani szellemének egyre buzgó forrásával. Csodákról írt, mert a maga szemlélésében a szemmel látható csoda volt.

Beteg néptest, amely a szellemével gyógyítja önmagát, csodákat váró és csodák teljesítését átélő nép vagyunk, a költő Ujvári Péter pedig mindezek reprezentánsaként jelentkezett. Aki tevékenységét a közlelő látta, bámult hogyan gyürte le a testi bajok és a napi gondok ezerfejtű sárkányát olyan szelle-

m munkával, amely a kedély virágaival volt telehintve. Hogyan tudott humoros karcolatokat, szellemességtől ragyogó pályákat, kómikus emberekről novellákat, elmélyülést igénylő vezércikkeket, drámát és regényt írni ugyanakkor, amikor fájdalmak tüzeltek gyöngye, esendő testében! Másokat a földhöz vág és megsemmisít. Ezen sors, a költőt alkotóvá serkentette. Átszellemült arcán, könnyű járásán nem látszottak az éjszakák györodésai. Alkotásai? Gyöngyei az írásművészetnek! Csupa gondozottság, üdőség, csupa örökön élő eszme és hangulat.

Bizonyos, hogy a zsidó népi föllobbanásoknak közöttünk eltöltött éveiben Ujvári Péter írói érdeklődése új irányba kanyarodott. Regényeket és drámákat írt, amelyekben a megújuló zsidó nép fájdalmas méltósága jut kifejezésre. Történelmi szemléletben és a történések megítélésében erősen befolyásolta a zsidó reneszánsz. Alakult és alakított. Harminc éves jubileumán eléje járultak a zsidó ifjúsági szervezetek és ez legjobb hatotta meg a művészt.

Élete legszebb emlékének őrizte a virágokat, amiket a fiatalok nyújtottak át neki hódoló szavak kíséretében a Magyar Színház színpadán.

Az Uj Kelet is élete emlékei között a legszebbeknek őrizi a néhány évet, amit itt töltött körében Ujvári Péter, a zsidó nép büszkesége és halhatatlanja.

Elismerten elsőrangú munkát szolid áron készít

Roth cipész

Cluj, Memorandului 9.

Vidéki megrendelésnél mértéknek egy használt cipő beküldése elegendő

A SZÁ

Ha igaz az a hadság az ember az emberiség mert ez a közkin vált és csak az á rában található szép szónak régi igazi értelme, minden kifejezés és olyan metamorfó a világháboru elő ke ámulva keres töt, erőszakolt változott az emb képzése, a mai merőben más ide ra, ha ugyan eg szabadsághóseink is elűtők a régi kat az ugyneveze konysága a saját nek képmására, I mivé a szabadság

Egészen más k ság elképzelésébe nak megfelelő sz feltűnően megt napjainkig. Mi n a szabadságvágy egész emberiség szabadságáért ki egyiptombeli e szociális értelemt zot, hanem első nyeknek, a vallá alkalmazásának lenné tétele volt egyaránt. Az eg helyesen választ semmisítésére i azt az eszközt, a vezet a célhoz; g vallást, ennek sít semmisítése fölt volna a zsidóság szműlisését. A is ez a rendszer at. De mert a va nyomatás miatt áttértek az ass jól tudván azt, l nyező népek ter nélküli beolvadó hogy a zsidó né jója végleg elsi

A mirárimbe csarából is a V ság vezette ki a lehetőség kell a saját vallástörv be életét, ez elé emelkedjen a k tőből. A zsidó tas emberi szer len fizikai vágy ban nyer kifeje nek, a jónak, a zék érvényre ju lati életbe való amit a zsidó s A zsidó Tan ör cipiummá való megtestesült z

Ezzel nyer p detü törvényko a zsidó nép ele rajimboli kivo zsidó nép széles vény előrevetet emelte arra a s latra, amely t vezette a diada kai rabláncokká fe őseinkről a lyosabb nyomo Ez feltételezte hetőségét.

A zsidó trad deme a kiszaba népek, hogy a kultuszok és k felvétele és el nagy anyagi e nélkül megtart nem változtatt beállitottságát

A SZABADSÁG ÜNNEPÉRE

— PÉSZACHI GONDOLATOK —

Írta: Gábel Sándor (Oradea)

Ha igaz az a közhely, hogy a szabadság az emberiség közkinésze, akkor az emberiség régen elszegényedett, mert ez a közkinés elvont fogalomra vált és csak az ábrándozók lelki szótárában található fel. Megváltozott a szép szónak régi, köztudatba átmélt igazí értelme, mint ahogyan sok minden kifejezés és fogalom értelme ment olyan metamorfózison keresztül, hogy a világháború előtti generáció gyermeke ámulva keresi annak mai kifordított, erőszakolt magyarázatát. Megváltozott az emberiség eszménykép-elképzelése, a mai kor szabadságései merőben más ideálokért szállnak sikarra, ha ugyan egyáltalán vannak ma szabadságései. Az életprincípiumok is elütők a régiéktől, átforgatta azok az ugynevezett korszakok változékonyasága a saját jól felfogott érdekeinek képmására. Így lett relatív valami a szabadság-ésem is.

Egészen más konstrukciója a szabadság elképzelésében élő, az ő ideáljainak megfelelő szabadság-ésem, amely feltűnően megtartotta aktualitását napjainkig. Mi még óskorában tartunk a szabadságvágyunk, amikor még az egész emberiség elsősorban a vallás szabadságáért küzdött. A zsidó nép egyiptombeli elnyomtatása nemcsak szociális értelemben jelentett szolgátságot, hanem elsősorban vallási intézményeinek, a vallástörvények gyakorlati alkalmazásának megállítását és lehetetlene tétele volt az eszköz és a végeci egyaránt. Az egyiptomi uralkodó nép helyesen választotta a zsidóság megsemmisítésére irányuló törekvésében azt az eszközt, amely a legbiztosabban vezet a célhoz; gyökerében támadni a vallást, ennek sikeres legyőzése és megsemmisítése föltétlenül magával hozta volna a zsidóság nemzeti és népi megsemmisülését. A zsidó nép ellenségei is ezt a rendszert követték évezredek óta. De mert a vallásosság éppen az elnyomtatás miatt még intenzívebbé vált, áttérték az asszimilációs politikára, jól tudván azt, hogy a zsidóságot környező népek tengerébe való maradéknélküli beolvadás is alkalmas arra, hogy a zsidó nép sokat hánytatott hájója végleg elsüllyedjen.

A mieraajmbeli erkölcsi súlyedés mocsarából is a visszanyert vallás szabadság vezette ki a zsidó népet. Csak a lehetőség kell ahhoz, hogy a zsidóság saját vallástörvényei szerint rendezze be életét, ez elég volt ahhoz, hogy kiemelkedjen a kétségbe esés morális főtől. A zsidó szabadság nem az alant emberit szenvedélyek, a fekezhetetlen fizikai vágyak korlátozatlanágában nyer kifejezést, hanem a nemességnek, a jónak, a kifinomult erkölcsi érzék érvényre juttatása és a gyakorlati életbe való átültethetősége az amit a zsidó szabadság-ésem áhít. A zsidó Tan örökigazságainak életprincípiumává való átvihetősége: maga a megtestesült zsidó szabadság.

Ezzel nyer polgárjogot az isteni eredetű törvénykomplexum, amely nélkül a zsidó nép életképtelen lenne. A mieraajmbeli kivonulásnál áthatotta a zsidó nép széles rétegeit a zsidó törvény előrevetett szelleme, amely fel emelte arra a szabadságszerető magaslatra, amely tisztultabb atmoszférába vezette a diadalittas tömeget. A fizikai rablancokkal egyidőben hullottak le őseinkről a lelki rabság sokkal súlyosabb nyomot hagyott kötelei is. Ez feltételezte az igazi megújulás lehetőségét.

A zsidó tradíció szerint legfőbb érdeme a kiszabaduláshoz az volt a zsidó népnek, hogy az őt környékező idegen kultuszok és kulturák dacára, az ezek felvétele és elismerése által nyújtott nagy anyagi előnyökre való tekintet nélkül megtartotta népi sajátosságait, nem változtatta meg sem belső lelki beállítottságát és a külsőségeket,

amely nemzeti karakterét tükrözöte visza, is göröcsösen ragaszkodott. Paratlan szívóssággal ragaszkodott a leglényegesebbhez, az ősi hithez a szomorú, kilátástalannak látszó sivar jövője ellenére is. A peszachi magasztos ünnepe mementóul szolgál arra nézve, hogy a végleges megváltás előtt egy belső megváltásnak, egy lelki átforgatásnak kell jönnie és csak ezután jöhet a zsidó nép igazi szabadságünnepe. Őseink mindenhez ragaszkodtak, ami régi, ami bevált, ami a zsidó karakterizálja. Nevükben, nyelvükben és ruházatukban is kitarítottak a tradíció mellett, mert a bevált régiekhez való főrhetetlen ragaszkodása nem maradását, de elyhüség, kitarítást és a jó, a nemes konzerválását jelenti, mert mindez a zsidó tradíció ősrégi elpusztíthatatlan talajában gyökerezik.

Az elnyomtatott rabszolgáskodásnak kijáró korbácsütések újból elcsuhognak Izrael fiainak meggyötört teste fölött. Az idő kereké visszafelé fordul, újból gonosz elnyomtatónak kezébe estünk vissza. Beteljesedett a zsidó sors németországi testvéreink fölött és a jó Eg tudja, mit hoz a jövő a többi zsidó testvérekre. Az emberiség prédájául odadobott zsidó tömegek ismét kiszolgáltattak vérszomjas hordák kedvteléseinek. És most nincs Mózesünk, aki a kivezető utat megmutatná.

Amidőn az előírás szerint, a zsidó apa a szabadságot szimbolizáló kenyelmben elbeszéli gyermekeinek az egyiptomi kivonulás esodás részleteit, elszorult szívvel gondol szörnyű sors-

ban élő üldözött testvéreire és félve, reszkette várja az öntudatra ébredő gyermeklélek skrupulozitásainak megnyilvánulását, hogy vajjon ez hát a zsidó szabadság, amelynek ünnepeit ünnepeljük? ... „Izrael fia mentek fel, emelt kézzel” mondja a szentírás. A felemelt kéz nálunk nem a megadást a megalkuvást jelenti, ezzel is különbözünk a többi népektől. A felemelt fő, mert bizunk egy megértőbb, egy tisztultabb eszméjű kor eljövételében. Tartsuk ezt szüntelenül szemünk előtt göröngyös életutunkon és felemelt fővel, emelkedett kedéllyel, bizakodó lelkiállattal várjuk a zsidó szabadságünnepeket, a peszachi leoszidnak dicső eljövését...

parlamentári képviselő nélkül, erőteljes szervezet híján, inkább csak keret, mint valóban népi szervezet.

Gazdasági téren ugyancsak kevés az eredmény. 1919-ben a zsidó tőkék egységes összefogásának szükségességére, zsidó bankok erős szervezetének kiépítésére utaltam. Sajnos, alig történt valami. A nagy átalakulás hatalmas zsidó tőkéket semmisített meg, melyeket nem állítottak idejekorán kollektív érdekek szolgálatába, különben talán megmenthetők lettek volna, s az azóta felépített kishitelbankok szervezete, mint a legutóbbi szomorú események mutatták, ugyancsak mögötte maradt a hozzáfűzött várakozásnak. Pedig volt elég szakemberünk, s van most is, de a kiválasztás az egész vonalon rosszul sikerült és hiányzott az energia és áldozatkészség is az erdélyi zsidóság céltudatos gazdasági megszervezésére.

Kulturális téren az iskolakérdést helyeztem előtérbe. Azóta megszületett és elhullott a Tarbut, s csak a legutóbbi időkben ver ugyancsak gyenge hullámokat az Erdélyi Zsidó Iskolaegyesület kérdése. Pozitívumként mindössze a temesvári és nagyváradi zsidó középiskolákat könyvelhetjük el.

Szomorú megállapítás: nagy erőfeszítések és súlyos anyagi áldozatok mellett sem tudtuk egyik kormányban sem elérni a kívánt eredményt. Ez tizenöt év megvalósításainak mérlege.

Es mégsem lehagoltás és elkeseredés iratják e sorokat. Ellemkezőleg, nem is szabad, hogy ünneprontók legyűnjék a tizenöt éves Uj Kelet hasábjain. De kell verjük a zsidóság lelkiismeretét, új telkes megmozdulásra kell, hogy készítsük, egy másfél évtizedes program vár megvalósításra. Ha hibáztunk a múltban, ki kell küszöbölünk ezeket a hibákat, mulasztásokat. Uj munkára kell, hogy összefogjunk, s ebben a mai világban is meg kell, hogy találjuk a kiutat. Az élet folyik tovább és tőlünk függ egyedül, hogyan irányítjuk.

A politikai szervezkedést folytatnunk kell. A még meglévő fogyatékos gazdasági erőket egyesítsük s támasszuk fel az elproletarizálódott kis gazdasági köröket. Kishitelbankjaink szervezetét új központ létrehozásával építsük át. Az iskolakérdést, az ifjuság nevelését, életpályák irányítását tartsuk állandóan napirenden. Ne vegyük le a szemünket róla.

Ezekben a feladatokban velünk van a zsidó napisaftó, az Uj Kelet. Nélkülözhetetlen szellemi irányítója az erdélyi zsidóságnak, melyet ezért teljes odaadásal és áldozatra készen támogatnunk kell. Tizenötéven át, de különösen az utóbbi években ez a támogatás is gyenge és hiányos volt. Az Uj Keletet azonban fenn kell tartani és meg kell erősíteni.

Szeretném, ha újabb tizenöt év múlva, ennek a lapnak a hasábjain számolhatnánk be ismét, mft váltott be az erdélyi zsidóság a régi célkitűzésekből. Es szeretném, ha beteljesedésekről írhatnék.

Tizenöt év nyersmérlege

Írta: Dr. Ligeti Sándor

Tizenöt év nagy idő az emberi életben, de az a tizenöt év, mely az Uj Kelet első megjelenése óta eltelt, „nagy idők” jelent az egész erdélyi zsidóság életében. Ezóta járja a kisebbségek nehéz és küzdelmes útját, ezóta keresi szellemi és anyagi létének új lehetőségét, ezóta vállalt kényszerű, új feladatokat s ezóta lett utmutatója, tanácsadója, minden megmozdulásának hű tükré az Uj Kelet. Aki végiglapozza azokat a hatalmas köteteket, melyekben tizenöt évfolym az Uj Kelet minden számát egybegyűjtötték, mint ahogy a napokban én is megírtam, ha akármilyen kevés érzélgős lélek is, nem nézheti elfogódottság és meghatottság nélkül azt a munkát, melyet az új zsidó újságírók ennek a lapnak hasábjain évek sora alatt teljesített.

Boldogan és büszkén osztozhatom én is abban az örömben, hogy az Uj Kelet

munkájában, ha akármilyen szerény mértékkel is, de jómagam is résztvettem, s hogy egyike lehettem az elsőnek, akik az erdélyi zsidóság célkitűzését és programját tisztázták és meghatározni segítettem. Akkor, mikor még a politikai és uralmi helyzet sem volt kialakult, amikor az erdélyi zsidóság jórésze meg tul zavarosnak itéte az idők, semhogy határozottan állást foglaljon, tizenöt évvel ezelőtt, 1919. június 12-én jelent meg első cikkem az Uj Keletben. Három irányban mutattam rá akkor a cselekvés és szervezkedés szükségességére. Az első a politikai volt. A második a gazdasági, harmadik a kulturális program.

Mit teljesítettünk mindebből az elmúlt másfél évtized alatt? Politikai téren az Országos Zsidó Párt a teljesítmény. Alig néhány éves alakulás, a kezdeti sikerek után — igaz, főleg külső okok folytán —

„NATIONALA” ALTALANOS BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG București

Alapítattott 1882. Alaptőke 25.000.000 Tartalékalkalpok 1932 dec. 31-én 224.982.808 Lei

Elfogad biztosítási alánlatokat

- TŰZKAR
- BETÖRÉSEK-LOPAS
- BALESBTBOL ÉREDO KÁR
- ÜVEGTÁBLÁK TÖRÉSE
- RABLÁS
- VASUTI ÉS HAJÓSZALLITMANYOKNAK ELEMÍ ÉS LOPÁSOS KÁRAI

ELLEN

Életbiztosítások:

HALALESETRE ÉS ELÉRÉSRE orvosi vizsgálatlalll és anélkül

Sorsolásos népbiztosítások

30.000 és 20.000 lejes címletekkel. Havonként megtartandó húzóssokkal.

A legelőnyösebb feltételek! Modern kombinációk

Képviselői az ország minden városában.

D. MOCIORNITA

gyári lerakatában Cluj, Reg. Maria 3.

Olcso husvétí árak!

Női trotteur cipő I-a Lei 260.—
Férfi félcipő barna I-a Lei 350.—
Gyermek lakkcipő I-a Lei 125.—
Garantált minőség!

SEM KELL REKLÁM... LEGOLCSÓBB... SPITZER... TŰZKORCSISZOLÓ... STRGBARITU (MALOM-U) 12

László... Alice, Kókény... Szanyi Lenke... Penyő, Vértes... hely P 450... ap délután P 3.

értéknek egy legendó

GYAPJUIPAR R.T.

a legmodernebb női és férfi ruha
és kabátszövet újdonságok,
kötött és kötszövött
árúk, szalagok,
fonalak

a legjobb minőség olcsó áron

az összes lerakatokban és Serilana elárusítóhelyeken:

**TIMIȘOARA: I. Bul. Regele Ferdinand
(Lloydsor)**

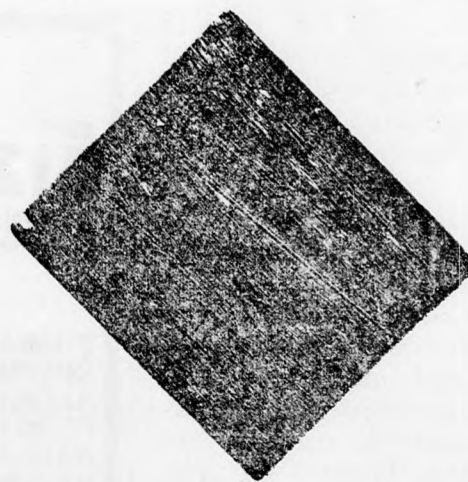
**I. Str. Primăriei (Magy. Áll.
Hitelbank palota)**

II. Szénatér 2.

**IV. Bul. Berthelot 19.
(Serilana S. A.)**

ARAD: Palatul Minoritilor

**CLUJ: Memorandului 7.
Regele Ferdinand 14.**

Apró k

Még jóformán ki
„Tarbut” kemény,
zetü padjai közül,
dóvel ezelőtt első
látott az Uj Kelet
középiskola és a zsi
nikusan egészítettél
koron. A nemzeti
lázának e két inté
pozitiv zsidó szelle
és konzerválásának
buth padjaitól a s
ig rövid volt az
A zsidó iskola azót
elszédtek a szélró
ba és aligha roman
a osztálytársak lel
hogy tízéves találk
töben jönnek majd
azonban megmarad
mármár sárguló la
„legszebb évtized”
szerü történetét. M
az ember által önm
szerü randevu. De
nem érdektelen. A
lett ott rajzik az é
nek, amelyek nem v
a lenyomatott mon
a reminiscenciája s
nem voltak vissza
Az újságíró éln
nem egyéni dolg
függnek össze, am
lik és emberekkel,
nagy nyilvánosság
nek. Különösen áll
munkatársára.
Az alábbi sorok
és emberekről szóln
pillantás során buk
jegyzetekből, avas
jaíró.

Az első komoly
kétségtelenül Vaid
tam. Haja akkor me
resedett és a barát
Manjuhoz fűzték. se
volna kétségbevon
esillogott változatl
mondásainak, apers
hegves, mint ma k
korodó bajusza. M
désével. Manjuhoz
kapcsolatosan sok
utóbbi időben Vaid
ső intervju óta foly
során megadódott
ség, hogy bepillant
helybe, amelyben
tikai elgondolásai
nek.

Nos, ha az anti
zására elfogadjuk
definícióját, akkor
tekinthető antisze
gyar uralom elleni
sában formálódott
mult kitörhetőtl
is. Vaida ennél fogv
van zsidókérdés és
oldani. De hogyan
mondotta:

— Nézze csak. M
biában nagy tömeg
dók, Munteniában,
alig van belőlük. A
egymás elől is elesz

ismerik
csodá

Kérje „A HAJ É

Apró képek nagy emberekről

Irta: KASZTNER REZSŐ

Még jóformán ki sem kerültem a „Tarbut” kemény, de boldogemlékezetű padjai közül, amikor tíz esztendővel ezelőtt első írásom napvilágot látott az Uj Kelet hasábjain. A zsidó középiskola és a zsidó napilap harmónikus egészítették ki egymást akkor. A nemzeti megújulás alkotó lázának e két intézménye végezte a pozitív zsidó szellem életrehívásának és konzerválásának munkáját. A Tarbut padjaitól a szerkesztőségi asztalig rövid volt az út és természetes. A zsidó iskola azóta megszünt, diákjai elszéledtek a szélrózsa minden irányába és aligha romantikus emlékké fakul a osztálytársak lelkes elhatározása, hogy tízéves találkozóra a jaffai kikötőben jönnek majd össze. Az Uj Kelet azonban megmaradt. Visszaforogott, mármár sárguló lapjain megtalálom a „legszébb évtized” alapjában véve egyszerű történetét. Minden jubileum egy az ember által önmagának adott, kényszerű randevu. De a visszapillantás nem érdektelen. A leirt élmények mellett ott rajzik az emléke eseményeknek, amelyek nem voltak elmondhatók, a lenyomatott mondatok között ott él a reminiscenciája szavaknak, amelyek nem voltak visszaadhatók.

Az újságíró élményei rendszerint nem egyéni dolgok. Eseményekkel függnek össze, amelyek a közt érdeklik és emberekkel, akik állandóan a nagy nyilvánosság fényében sütkéreznek. Különösen áll ez egy zsidó lap munkatársára.

Az alábbi sorok ilyen eseményekről és emberekről szólnak. A tízéves vissza pillantás során bukkantak fel, kallódó jegyzetből, avas újságlapok hasábjairól.

Az első komoly politikai intervjút kétségtelenül Vaida Sándorral csináltam. Haja akkor még csak alig alig deresedett és a baráti szálakat, amelyek Maniuhoz fűzték, senki sem merészelte volna kétségbevonni. Csak evikkere esillogott változatlanul guyorosan és mondásainak, aperszüinek epés éle volt hegyes, mint ma is fiatalosan felkunkorodó bajusza. Miniszterelnöki működésével, Maniuhoz való viszonyával kapcsolatosan sok szó esett az utóbbi időben Vaida Sándorról. Az első intervjú óta folytatott beszélgetések során megadódott számomra a lehetőség, hogy bepillantás a szellemi műhelybe, amelyben Vaida Sándor politikai elgondolásait, akciói megszületnek.

Nos, ha az antiszemita meghatározására elfogadjuk Mikszáth Kálmán definícióját, akkor Vaida Sándor nem tekinthető antiszemitának. Vaida a magyar uralom elleni harc nacionalizmusában formálódott politikussá. Ez a múlt kitörölhetetlenül él lelkében ma is. Vaida ennél fogva hisz abban, hogy van zsidókérdés és hogy azt meg kell oldani. De hogyan? Egy ízben ezeket mondotta:

— Nézzé csak, Moldovában, Beszarábiában nagy tömegekben élnek a zsidók, Munteniában, Olteniában viszont alig van belőlük. Anói sokan vannak, egymás elől is eleszik a kenyeret és az

antiszemitizmus önként adódik. Nem gondoltak önök arra, hogy jó volna a sűrűn lakott területeket valahogyan tehermentesíteni? Kolonizálni őket, más országrészekre, külön, nekik juttatott földdarabon?

— A zsidó tömegeknek nem lesz ez ellen kifogásuk — válaszoltam. — De vajjon az állam megadja-e hozzá az anyagi lehetőségeket, az adminisztratív támogatást. És mit fognak szólni azok a parasztok, akik közé akarják majd telepíteni őket?

Vajda nem válaszolt. Hátradől a fotóijében, gondosan, tempósan rágyújtott pipájára és mélyen elgondolkodott. Ekkor éreztem először, hogy Vaida Sándor nem gyűlöli a zsidókat, de jobban szeretné, ha Romániában nem volna zsidókérdés. A könyvekkel kipárnázott, szűk dolgozószoba falairól Horria, Closea, a román parasztlázadók képei néznek le a látogatóra és okmányok, felvételek az erdélyi románság hareaiból. Ezek a képek és ilyen emlékek élnek Vaida Sándorban, midőn négyórás audiencián fogadja Zelea Codreanu-t és vele a román ifjúság nemzeti orientálódásáról tárgyal. Mozgalmas ifjúsága volt, diákeveit viharos események tették színessé és Vaida a mai napig megőrizte temperamentumát. Ezt a diákos kedélyt, az, hogy fiatalok csinálták, elegendő volt számára ahhoz, hogy szimpatikusnak lássa Codreanu mozgalomát. Előkelő román család sarja, jómódu földbirtokos gyermeke. Származásában, neveltetésében, arisztokratikus karakterének kialakulásában egyetlen momentum sincs, amely Vaida Sándor gondolkodásmódját más irányban befolyásolhatta volna.

Mindez természetesen nem változtat a tényeken. De talán könnyebben érthetővé teszi belügyminiszteri és miniszterelnöki működésének eseményeit.

Az intervjú csak a legritkábban adja pontosan vissza azt és úgy, ahogyan a nyilatkozat elhangzott. Vaida Sándor például mindig többet mond, mint amennyit meg lehet, Maniu Gyula viszont mindig kevesebbet, mint amennyit meg kellene írni. Vaida fenntartás nélkül mondja ki, amit akar, Maniunál az általános kifejezések titokzatos esuklyáját öltik magukra a mondanivalók. Vaida szeméi hol mosolyognak, hol elborulnak, Maniu szürkéskek szeméből változatlanul ugyanaz az az átható, semmilyen belső emóciót el nem áruló pillantás szegődik a partnerre. Szemedbe néz és hiába próbálsz olvasni a pillantásában. Erzed, hogy az csak látszólag nyugszik rajtad, a valóságban valahol messze jár.

Egyetlen egyszer találtam Maniut nyíltabb hangulatban és azóta őrzöm emléket annak, hogyan látja a zsidókérdést Maniu. 1930 augusztusában, két hónappal az uralkodó hazatérése után kirobantak az első konfliktusok a legfelsőbb fórum és Maniu, akkori miniszterelnök között, Maniu Szóvártára vonult vissza, hogy rendezze az egész. Segét és talán az idejét is. Napfényes vasárnap délután kerestem fel a Boilavillában. Eppen Vaida Sándorral értekezett, ellenben meghívott másnapra, szo-

Megérkeztek

nagy választékban

tavaszi és nyári

francia, angol és belföldi

ruha és kabát-szövetek

francia selyem különlegességek

imprimé crepe de chine
matt flamisol
selyem marocaine
sima és schottis taftt
pettyes és pepita selymek
Pied de Poule

Butorszövetek, szőnyegek és függönyök
nagy választékban és leszállított árakban

Szabó Jenő Rt.

nagyáruházába Cluj

Telefon 4-79.

kásos reggeli sétájára a szovátai hegyek közé. Reggel félhétkor vártam villája előtt. Elindultunk, kettőben és délelőtt tizenegy órakerétként visszafelé a kirándulásról. Négy és fél órában keresztül csak akkor szakadt meg néha a beszélgetés, ha megállítottunk, hogy valamelyik magaslati pontról gyönyörködjünk a fürdőhely természeti panorámájában.

A borsai tüzzel kapcsolatosan került szóba a zsidókérdés. Maniu Vajdával ellentétben úgy látta, hogy a demokratikus fejlődés magával kell, hogy hozza az antiszemita kedélyek fokozatos lecsillapodását. Annál leesebb szavakat talált viszont a zsidó sajtóra.

— Az mégis csak különös, hogy három vizsgálatot rendeltem el Borsán, egyik sem vezetett arra a megállapításra, hogy ott gyújtogatás történt volna, és a zsidó sajtó mégis ennek ellenkezőjét állítja. A külföld is fel van lammázva. El sem képzelik, milyen rossz szolgálatot tesznek az ilyesmi-

vel saját ügyüknek.

Elmondottam, hogy magam is jártam Borsán, de a látottakból nem azt a meggyőződést merítettem, amit a kormány hivatalos közgei. A kemény szavak mindenesetre megleptek. Maniu valahogy másképpen élt a mi tudatunkban. Próbáltam szőnyegen tartani a zsidókérdést, de nyílt nyilatkozattételt hiába vártam. Hasonlatokat hoztam fel. Az országok közül — mondottam — ahol a zsidók nagyobb számban élnek, egyedül Lengyelországban aktív az antiszemitizmus, másutt, mint Amerikában például, nyoma sincs ennek a szellemnek. Maniu rámérett és közbe vágott:

— De Amerikában is vannak étker-mek, amelyeknek bejártára ki van írva: zsidóknak és kutyáknak tilos a bemenet...

Elhallgattam. Könnyű lett volna replikázni, hogy ez még nem bizonyít semmit, hogy egy ilyen izolált esetből nem lehet az egész amerikai Unió szellemére következtetést levonni, hogy

A világ mind a négy táján

ismerik és csodálják a

TRILYSIN

biológiai hajerősítő hatását, mely megszünteti hajhullást, korpaképződést és elősegíti a hajnövést.

Nem piperecikk, hanem gyógyszer; az orvosi tudomány legújabb vívmánya.

Kérje „A HAJ ÉLETTANA” című könyvecskét.

Kapható minden gyógyszerárban, drogueriában és illatszertárban

Főlerakat Románia részére:

Rózsa M. Royal Drogueria Cluj, Piata Unirii 26.

ott nem verik be az ember fejét, hogy zsidók komoly pozíciókat tölthetnek be az állam legfelsőbb vezetésében és egyebek. De nem volt miért válaszolni. Nem a replika volt a fontos. Az volt az érdekes, hogy Maniu Gyula számon tart egy ilyen jelenséget, és adott esetben argumentumként is felhasználja.

Több szó nem esett közöttünk a zsidó kérdésről. De attól a pillanattól kezdve nem lepett meg, ha a nemzeti parasztpárti kormányzás a zsidósággal szemben nem jelentett több jóindulatot, mint az előzők, vagy az utánkövetkezők.

Természetesen, előkerülnek a noteszből kevésbé fajsúlyos, de talán nem kevésbé érdekes feljegyzések is. Amilyen mértékben gyűltek ezek a jegyzetek, olyan mértékben győződött meg az újságíró arról, hogy a közéleti nagyságok a közvetlen érintkezésben, bensőszerű intimitásukban mennyire mások, mint ahogyan ők a közhitben élnek. Ki hitte volna például, hogy Pietro Mascagni, a Parasztszövetület zseniális komponistája a legpéldátlanabb papues, akit csak kitalálhatott a karrikaturista fantáziája. A kolozsvári operában dirigált. A próbán egy ismeretlen hölgy helyezkedett el háta mögött. A mester öszbeasarodó művészfejjel, markáns vonásaival, mintha csak hústól és vértől formált szobrászi remek volna. A hölgy a háta mögött a kövér mérsáros nem kevésbé husos feleségét testesíti meg. Önagsága nehezen lelekzik, és parancsokat osztogat. Nem tetszik neki a rendezés, lekopogtatja

férjével a zenekart. Nem tetszik neki egy énekes, nem engedi férjét dirigálni, amíg ki nem cserélik. A „hárpia” kifejezés egészen enyhének bizonyult jellemzésére.

Próba után. Az igazgatói szobában „interjú”. Az újságíró gyanútlanul felteszi a kérdést, mire önagsága válaszol. Megkérdezzük, mit érzett, amikor a Parasztszövetület komponálta. Önagsága azt is megmondja. Mascagni rezignáltan lemondóan bólint fejével. Kék szemében görög tragédiák mélysége.

Ereztem, hogy csak ez a szomorúság inspirálhatta a Parasztszövetület esodálatosan szép drámai részleteit.

Karin Michaelis... A dán írónő regényei mintha csak azért íródtak volna, hogy megörökítsék a nő szerelemének fiatalos hevét, gyöngéd odaadását. Magas, fiatal asszonyt reméltem a szállodai szobában találni. Ehelyett öszbeasarodó hajú, kissé hárlott hátu matróna fogadott, aki szorgalmasan és egykedvűen kopogtatta gépén a nő szerelmének legújabb himnuszát, Arcán ráncok verődnek szerteszéjjel. Nem tudtam elhallgatni, hogy nem egészen ilyennek képzeltem el. Ahogyan mosolvogva rámnézett, megénvültek az előbb még hivatalos vonások:

— A nő mindig fiatal marad. Most készülök megírni az 50 éves asszony regényét, és bizonyos, hogy eljön egy kor, amely rehabilitálja majd a 60 éves asszonyok szerelmét is. *Nem, fiatal barátom, a nő öregsége nem egyéb egy a férfiak által fabrikált előítéletnél...*

A legszebb újságírói élményem inkább a cionista élménye volt. Weitzmann Chajim látogatott el Bukarestbe. Péntek este volt. Weitzmannnak a spanyol-zsidó templomban kellett beszélnie. Az istentiszteletet a „Lcho dod” előtt félbeszakították. Mély, ünnepélyes esend. A zsúfolásig telt templomban köröskörül ünnepi feketében, jararészt cilinderral fejükön a bejáró felé merednek a hivek. Mozgás támad, nyugtalanság. Nyílik az ajtó, és belép Weitzmann. A karzaton felbug az or-

Áraink beszélnek!

(Tekintse meg kirakatainkat)

Elsőrangú minőségű és márkájú cipőiről ismeri

HOFFMANN cipőáruház Cluj, Calea Regele Ferdinand 19. Telefon 11-05.

A világpiac 1934 év tavaszi cipőmodelljei

a legnagyobb választékban megérkeztek!

Férfi divatkalapok

legolcsóbb beszerzési forrása.

már 100 leitől

kezdve. Minden modern színben és formában.

Weisz Siegfriednél

Cluj, Call. Reg. Ferdinand 10. szám. Kérem kirakataimat megtekinteni!!

4 perc alatt

melegviz mosdóhoz, bidet-hez, zuhanyhoz

15 perccel alatt fürdőhöz!

ASKO SZABADALMAZOTT GYORSVIZMELEGÍTŐ FÜRDŐ-KÁLYHA

Beszerezhető minden jobb vízvezeték szerelési vállalkozó által.

Szabadalom-tulajdonos:

gona és az egyesített bukaresti templomi énekkarok intonálják a Hatikvaht. Weitzmann, kíséretében Franasovici akkori alminiszterrel és a bukaresti zsidóság vezetőivel, felmegy a frigysekreny előtti emelvényre. A hatalmas orgona és a kórus lenyűgöző erővel zengik a zsidó feltámadás himnuszát. Majd halálos esőnd lesz. A hitközség hosszú hófehér szakállas főrebija lép a vezér elé:

— Üdvözlég Chajim Weitzmann, zsidók fejedelme!

Körülöttem mindenütt könnyek esilognak a szemekben. Egy megalázott nép fiaí úgy érezték, emberi magasságig emelkedtek ebben a pillanatban, amelynek pátoaszát azóta is hiába kerestem élményeimben.

És másnap, amikor a szállodai szobában megkérdeztem Weitzmannat, hogy meg van e művével, önmagával elégedve, ezt válaszolta:

— A tegnapi estihez hasonló élmények pillanatában szoktam érezni, hogy nem hiába élek...

Rudvas, lemez,

Sodronyszeg

Háztartási és konyha felszerelési cikkek

Mezőgazdasági cikkek

Kontinentale Vaskeresk. Társaság Kern és Tsai Cluj

és a m

Az Uj Kelet az bünje volt és anna tül szólaltak meg kesítő vezérei és ta sötétségében mind népünk részére a job és ha kellett sikra s gáért és a népünke ert.

Az Uj Kelet nem must. 15 éves mult ban számolva még ban és mondhatjuk ben vetekedhetik eg multu sajtóval is.

A máramarosi zsi határkónél egy pill csak hálával gond minden munkatársá megirt sorára.

Lcha Jeatha tehil ramarosiaknak egy tekintést vetni az multjára és a Pajta lommal meleg üdv harcós gárdájának.

Zengzetes szavak egyes fontosabb tén jenek a tények!

Az első csapas, tette a máramarosi rárreform volt.

A törvény nagyon sok zsidónak asta A mramarosi zsid lyez nányada földn agrárreform végreh sok más törvényes lett alkalmazva zsi mint nemzsidókkal zsidók nem került

Az Uj Kelet és a máramarosi zsidóság

írta: Dr. Fried Abraham

Az Uj Kelet az egész zsidóság tri-
bünje volt és annak hasábjain keresz-
tül szólaltak meg népünk profétái, lel-
kesítő vezetéi és tanácsadói. A Galuth
sötétségében mindannyian kerestük
népünk részére a jobb és könnyebb utat
és ha kellett sikra szálltunk népünk jo-
gáért és a népünket megillető igazság-
ért.

Az Uj Kelet nem ismert regionális
must. 15 éves multja naptári számok-
ban számolva még kiesi, de aktivitásá-
ban és mondhatjuk: elért eredményei-
ben vetekedhetik egy nálánál nagyobb
multu sajtóval is.

A máramarosi zsidóság, ha a 15 éves
határonél egy pillanatra visszatekint.
csak hálaival gondolhat az Uj Kelet
minden munkatársára és annak minden
megirt sorára.

Lcha Jeatha tehila illik nekünk má-
ramarosiaknak egy pillanatra vissza-
tekintést vetni az Uj Kelet 15 éves
multjára és a Pajtan szavával ezalkal-
ommal meleg üdvözlésünket küldeni
hárcos gárdájának.

Zengzeng szavak helyett felsorolok
egyes fontosabb tényeket. Hadd beszél-
jenek a tények!

Az első csapás, mely súlyosan érin-
tette a máramarosi zsidóságot, az ag-
rárreform volt.

A törvény nagyon elasztikus és igen
sok zsidónak ásta alá gazdasági létét.
A máramarosi zsidóság igen tekinté-
lyes nánnyada földművelésből élt. Az
agrárreform végrehajtása éppúgy, mint
sok más törvényes intézkedés másként
lett alkalmazva zsidó földbirtokossal,
mint nemzsidókkal szemben. És mi
zsidók nem kerültük meg a törvény

rendes útját, nem folyamodtunk a Nép-
szövetséghez. Ellenben az Uj Kelet ut-
ján felráztuk az igazságos emberi lel-
kiismeretet.

Felhasználva az adatokat és a reform
végzetes eredményeit — az Uj Kelet
annakidején — karöltve a külföldi zsi-
dó filantrop intézményekkel összegyüj-
tötte az erre vonatkozó adatokat és fá-
radhatatlanul interveniált. kilineselt
az Icanál, a Fundation-nál. Ezen fára-
dozásnak ma mutatkozik csak a hatá-
sa. Az Ica szélesebb vonalokban és óriá-
si investálásokkal azon fáradozik,
hogy talpra állítsa a máramarosi zsi-
dóságot és produktivizálja, főleg mező-
gazdasági uton. Ennek tudható be az,
hogy az Ica már is több községben
alapított kertészeti, méhészeti telepe-
ket és tejgazdaságokat szövetkezeti
alapon.

Hogy az Ica ma súlyos áldozatok-
kal siet a már-már pusztulásra itelt
zsidóság feltámasztására, ez első sor-
ban az Uj Kelet és a köréje csoporto-
sult zsidó vezetőknek köszönhető, akik
szóban és írásban irányították a kül-
földi zsidó filantrop intézmények figyel-
mét erre a problémára.

Ugyanesek szívesen kell visszaemlé-
keznünk az Uj Kelet éles, tárgyilagos,
félelmet nem ismerő kritikájára, amit
a basáskodó egyes tisztviselőkkel szem-
ben használt hasábjában.

Hányszor voltunk élő tanui annak,
hogy az ilyen kritika meghozta a kí-
vánt gyümölcsöt és az önmagáról meg-
feledkezett potentátort elhelyezték,
vagy megváltozott.

A máramarosi zsidó ma már tudja,
hogy van egy fórum, hol legalább el-

panaszolhatja fájdalmát, ahol legalább
megnyugtatták, van egy fórum, mely
sikra száll érte. És ez a tudat felemel-
te a máramarosi zsidót elárvult és el-
hagyott kétségbeeséséből!

A mi védelmi eszközeink nem lehet-
nek sohasem azonosok más nép eszkö-
zeivel. Mi gyakran megelégszünk ma-
gával a tudattal, hogy van valaki, aki
szóvá meri tenni igazságunkat. Már
szinte a köztudatban ment át az a szó-
lam: „megírom az Uj Keletnek és
majd elégtételt fog nekem szerezni”.

Ha ez maga nem is sok, de több a
szervilitásnál, több annál, hogy bele
kell törődnöm a változhatatlanba. Nem
szabad egy népet arra nevelni, hogy
sorsa változhatatlan. Felelő a tudat,
hogy a magunk részéről mindent meg-
próbáltunk a változtatás érdekében. Az
erőszakkal szemben tehetetlenek va-
gyunk, de lesújtó és demoralizálja a
néptudatot az a mentalitás, hogy „ne
tegyünk semmit sem, mert ez a sor-
som”.

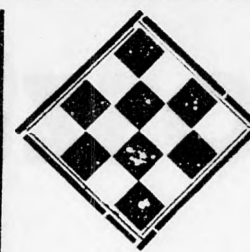
Az Uj Kelet magasabb népi etikára
alapítva működését, arra törekedett,
hogy kinevelje a szervilizmust a má-
ramarosi zsidóságból, abból a szerviliz-
musból emelte ki a zsidóságot, melybe
a hatalomhoz önsz érdekekből lapuló
zsidó vezetők a galutra való hivatko-
zással tartották a máramarosi zsidó-
ságot.

Az Uj Kelet felismerte a történelmi
parancsot, hogy a zsidóságot eggyé
kell kovácsolni. Ebből kiindulva, az Uj
Kelet hosszú időn át vállalta a tanítói
szerepet. És az Uj Kelet gárdája a leg-
meggyőzőbb okfejtéssel és a legmele-
gebb tanítói lelkiismerettel fujta meg
a belpolitikai szervezkedés szükséges-
ségének harsonáját. A zsidóság fel-
gyelt a tanítók szavára és Máramaros
megye zsidósága a romániai zsidóság
politikai pillére lett. Innen indult el
Erdélyben a zsidó szövazatokkal meg-
választott első zsidó képviselő a román
parlamentbe és ebben a nehéz munká-
ban az Uj Kelet pótolhatatlan munká-
t végzett.

Ha a választási terror belénk is foj-
totta a felvilágosító szót, ha sorompók
közé zártak bennünket, hogy ne érint-
kezhessünk zsidó testvér szövazóink-
kal, akkor az Uj Kelet, mely bizonyos
tekintélyt parancsolt minden körben —
még az ágens is respektálta — beszélt
a jelölt helyett, lelkesítette a szava-
zót, buzdította bizalmi emberünket és
világgá kürtölte a választást vezető
prefektusok visszaélését.

Ki ne emlékezne vissza az Uj Kelet
kalandos útjaira, ahogyan eljutott a
Str. Baron L. Popból a máramarosi
választóhoz, milyen körülményes uton
jutott el a bizalmat keltő lappeldány,
melyben az örökké élő gondolat volt
hirdetve: „A zsidó sors döntő óráiban
vigyázz, hogy kire adod a szavazatot,
miképpen bélyegzed meg önmagad.”
És minden terror dacára az Uj Ke-
let eljutott mindenüvé.

És ha az utolsó választáson a Zsidó
Pártnak nem sikerült mandátumot sze-
reznie, úgy ez egyedül csak az Eszajás
proféta által oly pregnánsan körülírt:
— Mecharovajuk umeharszjuk mi ne-
majich, saját rombolóinknak és demo-
ralizált denunciansainknak tudható

Gütermann- féle varró- és gomblyuk- selyem

- A varróselem előnye, hogy egyenlő
értékű a nyerselyemmel.
- A varróselem tiszta selyemből készül
- A varróselem színtartó
- A varróselem ellentáll az időnek
- A varróselem fénye természetes
- A varróselem több mint 600-féle szín-
ben készül
- A varróselem olcsó
- A varróselem puha, elasztikus és a
varrásnál alkalmazko-
dik a ruhadarabokhoz
- A varróselem felhasználásánál a sze-
mek nem szakadnak el
- A gyapju vagy selyemszövetek festé-
sénél a varrás csak akkor kapja meg
az új színt, ha gépselymet alkalma-
zunk. Figyeljen jól tehát, hogy ruhája
mivel lesz megvarrva.
- Ne takarékoskodjon a varrásnál.
- A varróselemnek nincs párja.
- Használjon tehát GÜTERMANN
varróselemet, az a legjobb

Gütermann & Co. S.A.R.
Bucuresti

be.
És végül háládatlanok volnánk, ha
megfeledeznénk az Uj Kelet szerepé-
ről Borsa felépítésében.

Erre a nagyon is fontos momentum-
ra nem akarok visszatérni terjedelme-
sen.

Csak annyit, Borsa még ma is romba
heverne és testvéreink százai még most
is hajléktalanul volnának, ha nem jött
volna segítségünkre az Uj Kelet.

Borsa háládatlan volt az utolsó vá-
lasztások alkalmával megmentőivel
szemben. De mi Mózes szavával vigasz-
taljuk önmagunkat:

„Banim gedalti veromanti, vehém
pásu bi.”

Az Uj Kelet mindezt zsidó szeretet-
tel és nemzeti öntudattal tette meg.
Mer az Uj Kelet programja ez: felépi-
teni a zsidó népet, talpra állítani az
egész zsidóságot, minden romot eltaka-
ritani és minden fájdalmat meggyógyi-
tani, eggyé kovácsolni a zsidó roneso-
kat és ezáltal alkalmassá tenni őket
egy szebb, egy boldogabb és egy egész
ségebb jövőre.

E mert mindez fedi az igazságot, azt
híszem, hogy a máramarosi zsidóság
nevében csak azt kívánhatom az Uj
Kelet egész gárdájának, dr. Marton
Ermó barátom vezetése alatt, hogy:

Chazak veamez, koh jossif vekoh
irbe.

Folytassák becsülettel munkájukat,
mert a történelem számukra ezt a ne-
mes, bár roppant nehéz missziót jelöl-
te ki. És lesz: Pesách leatid, amikor
büszkén fogja a zsidó történelem fel-
jegyezni, hogy a Geula eljöveteleiben
nekik is részük van.

„INTERCONTINENTALA“

S. A. R.

CLUJ, Str. Regina Maria 3.

tagja a nemzetközi szállítók legnagyobb
világkoncernjének.

Saját fiókjai vagy képviselői által a
világ összes fontosabb ipari és kereske-
delmi gócpontjaiban, többek között
Haiffa, Jaifa és Tel-Avivban is kép-
viselve van.

Bihari bank és Kereskedelmi R.-T.

ORADEA

NAGY SÁNDOR UCCÁ 4. SZÁM

Foglalkozik a banküzlet minden ágával.

TELEFON: 4-72.

Távíratcim: BANKO.

Műmalom és Szövőde Részvénytársaság Lugoj

Alapítva: 1864.

Sürgőnycim: „NOTES“

Telefon: 14.

Ajánlja kitűnő bánáti lisztjeit és textilárukat

Posztó és divatáru gyárak

WILHELM SCHERG & CO. S.A. A.G. R.T.

Alapítva 1823.

Alaptőke 192.000.000 lej

**A barcelonai világkiállításon a legmagasabb kitüntetéssel
Elismerő oklevéllel kitüntetve.**

Ajánlják mérsékelt áron elsőrendű és mindig a
legújabb divatnak megfelelő gyártmányaikat

férfi és női divat szövetekben,

melyek a legfinomabb és kifogástalan kivitelük
folytán vettednek minden tekintetben a kül-
föld legjobb gyártmányaival.

A vállalat főbb mint 1700 munkást foglalkoztat.

Gyári lerakat: Cluj, Piata Unirii 22.

Az Uj Kelet a
dóság szülöttje
hogyan elsősülte
dátos új zsidó é
dőségnek első d
mot teremtsen a
szerűsítésére és

Ez volt az a
egyéb épült. A
tulságosan szilá
nattól kezdve r
küzdöttek meg a
részt vettek. De
épitmény — az
szerve számos in
az ő szárnyain
hívott más érté
— százszázaléko
a helyén, sőt m
erősödik.

Ez a esoda es
hogyan az Uj Kele
az erdélyi zsidó
pos szükségletév
ni egyet jelenté
élet súlyos vissz
gondolat térhód
haladt megerősö
lása nemcsak le
meg az erdélyi z
jaiban ingatná
lyi zsidóság min

Ezért kell mit
jünk ennek az év
Kelet fejlődésén
népi gondolat r
állomását kell

Az Uj Kelet
ehetnek ellenség
se könnyű a b
ket is szerezni.
a szerkesztőség
érti ezt. Egy ne
elégő kihangsul
gatott szereplés
elegendő ahhoz,
den érdeme fele
szerűtlenség hull
kedveltebb újság

De ellenség és
ismerje, hogy az
része van abban,
felfogásban, érze
zá fejlődött, ami

Senki sem tag
délyi zsidóság eg
előtti volt. Nem
zsidó többé, aki
színeinek felvete
tudatos, akarni é
ság, amely ra
formáihoz és len
hezképest rendez
mint kifelé.

Hogy idejutot
letnek döntő sze
minden mozzana
adt a 15 évvel
Egy pillanatra s

Voltak keserve
külső ellenséggel
ták meg a zsidó

**Gra
kályha**

Cluj, Piata
Raktáron tart
modellü kályh
kiválóbb min
kályhák átrak
szintén takar
fayanrakást
ny

**A I
ünn**

Ford

Másfél évtized az erdélyi zsidóság szolgálatában

IRTA: DR. FISCHER JÓZSEF

Az Uj Kelet a regenerálódó erdélyi zsidóság szülőltje. Azt is mondhatnám, hogy elsőszülöttje, mert hiszen az öntudatos új zsidó életre ébredt erdélyi zsidóságnak első dolga volt, hogy orgánumot teremtsen a zsidó népi gondolat népszerűsítésére és a zsidóság védelmére.

Ez volt az alapfőke, amelyre minden egyéb épült. A fundamentum nem volt tulságosan szilárd, hiszen az első pillanattól kezdve rendkívüli nehézségekkel küzdött meg azok, akik az alapításban részt vettek. De esodák csodája, a felülépítéssel — az erdélyi zsidóság új népi szerve számos intézményével és még több az ő szárnyain felemelkedő vagy életre hívott más értékes zsidó szervezettel — százszázalékos biztonsággal megállott a helyén, sőt napról-napra erősödött és erősödik.

Ez a esoda csak úgy történhetett meg, hogy az Uj Kelet mélyen begyökeredett az erdélyi zsidóság életébe, minden napos szükségletévé vált, amelytől megváltni egyet jelentene ma az erdélyi zsidó élet súlyos visszaesésével. A zsidó népi gondolat térhódításával párhuzamosan haladt megerősödése és esetleges elnémulása nemcsak legszebb színétől fosztaná meg az erdélyi zsidó népi életet, de alapjaiban ingatná meg az újjászülött erdélyi zsidóság minden intézményét.

Ezért kell mindnyájan szívvel örvendjünk ennek az évfordulónak, amely az Uj Kelet fejlődésének — és reméljük, a zsidó népi gondolat megerősödésének is — új állomását kell jelentse.

Az Uj Keletnek lehetnek barátai és lehetnek ellenségei. Egy lapnak különöse nkönyvü a barátok mellett ellenségeket is szerezni. Akinek valaha köze volt a szerkesztőség műhelyéhez, tudja és meg erti ezt. Egy nem közölt cikk, egy nem eléggé kihangsúlyozott beszéd, egy elhallgatott szereplés s még sok ezer apróság elegendő ahhoz, hogy egy lapnak minden érdeme feledésbe menjen és a népszerűtlenség hullámaival borítsa el a legkedveltebb újságot is.

De ellenség és barát egyaránt el kell ismerje, hogy az Uj Keletnek oroszlán része van abban, hogy az erdélyi zsidóság felfogásban, érzésben és tartalomban az az fejlődött, ami.

Senki sem tagadhatja, hogy a mai erdélyi zsidóság egészen más mint a 15 év előtti volt. Nem a megalkuvó emancipált zsidó többé, aki menekvését a környezet színeinek felvételében keresi, hanem öntudatos, akarni és cselekedni tudó zsidóság, amely ragaszkodik zsidóságának formáihoz és lényegéhez egyaránt és ehhez képest rendezte be életét úgy befelé, mint kifelé.

Hogy idejutottunk, abban az Uj Keletnek döntő szerepe van. Működésének minden mozzanatában céltudatosan haladt a 15 évvel ezelőtti kitűzött cél felé. Egy pillanatra sem ingott meg.

Voltak keservesen nehéz idők, amikor külső ellenséggel romboló dühvel rohanták meg a zsidóság eme intézményét.

hogy örökre elhallgattassák. Talpraállott és nem hátrált meg egy tapodtat sem. Hü maradt rendeltetéséhez és bátor szóval védte tovább a zsidó érdekeket, amelyeknek szószólójaként hivatott életre.

Es voltak nemkevésbé nehéz idők, amikor belső ellenfelek tettek kétségbeesett erőfeszítéseket, hogy elbuktassák a zsidó front meg nem alkuvó harcását. Okos, céltudatos, mindent megértő és megértető szívós munkába került, amíg az Uj Kelet meggyőzte belső ellenfeleit arról, hogy együttes erővel kell kezdjünk a legfontosabb célért: hogy a zsidóság újra magára találjon és zsidóságában megerősödve felvehesse a küzdelmet jogai védelmére.

Igy sikerült elérnie az Uj Keletnek azt, amit a világon egyetlen zsidó napilap sem tudott megvalósítani, hogy, jóllehet ugy zsidó szempontból, mint politikailag egy világosan körülhatárolt eszme harcosa volt és maradt, mégis az egyetemes zsidóság lapjává lett. Az Uj Kelet nemcsak a cionisták lapja; az Uj Kelet az egész zsidóságé.

Minden harc mellett is gyűjtölenésje tudott lenni a zsidóság minden árnyalatából kiáradó népségnek és soha el

nem muló érdeme, hogy a zsidóság minden színe teljes pompájában ragyogott fel hasábjain.

Magát a zsidóságot adta, a népet ezer változatában és ezért tudott igazi néplappá, a zsidóközélet elsőrendű szükségletévé válni.

Az utolsó másfél évtizedben felnőtt erdélyi zsidó generáció a zsidóságról való egészséges felfogását az Uj Keletnek köszönheti elsősorban. A zsidó hagyományok, a zsidó tudomány és kultúra változatos szépségeit az erdélyi zsidó ifjúság igen tekintélyes része e lap hasábjain keresztül ismerte és szerette meg. Szórakoztatott és nevelt, informált és harcolt; jóllehel elmondhatjuk: az erdélyi zsidó regeneráció elsőszülöttje — teljesítette hivatását.

De vajjon teljesítette-e kötelessége az erdélyi zsidóság is az Uj Kelettel szemben?

A zsidó hagyományok szerint az elsőszülöttnek nemesak kötelezettségei, de jogai is vannak. Az Uj Kelet soha nem élt eme jogaival. Sokat nyújtott, de edeskevés volt az, amit kért és még kevesebb, amit kapott. Osztozott a cionista szervezet sorsában, amelyért a legmostohább

viszonyok között is oly bátran sikraszállt: hogy Chaim Weizmann szavaival éljek: akáresak a varróti, sokakat felruházott, de maga meztelen maradt.

Az Uj Kelet 15 éves jubileuma meg kell gondolkoztasson bennünket: **nekünk, erdélyi zsidóknak kötelességeink vannak az Uj Kelettel szemben!** Páratlanul súlyosabbak a nehézségek, amelyeket le kell küzdenie. Segítsük e nehéz munkában, — nem az Uj Keletért, hanem magunkért, a szebb jövőért küzdő erdélyi zsidóságért — hogy fejlődésének újabb és újabb állomásaihoz juthasson el.

Május elsején életbelép a drákói szigorúságu filmrendelet

Bucuresti, március 30. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A közoktatásügyi minisztérium mellett megalakult filmfelülvizsgáló bizottság rendeletet dolgozott ki, amelyet május 1-ei akarnak életbe léptetni. A rendelet értelmében a filmszínházak műsorát legalább 25 százalékban kulturális tárgyú filmek kell képezzeék. A kulturális filmek hossza legalább 600 méter kell legyen a journalokat nem számítva ebbe a kategóriába. A rendelet szerint vasár- és ünnepnapokon este 8 óráig csak kulturális filmeket lehet vetíteni, majd 30 pernyi szünet után kezdető csak a rendes műsor. A rendelet megtiltja a filmszínházaknak, hogy hétköznapokon 18 éven aluliaknak megengedjék az előadások látogatását.

Egy misztikus film

A fantasztikumok és technikai csodák ma egymással egészen közel álló és szinonim vonatkozású nevek lettek. Ma csoda és holnap már valóság. Wells csodálatos regényére a „Láthatatlan emberre” mindenki emlékszik, mert egy talán már legközelebb jövőben megvalósított problémát tárgyal. A Royal-mozgó mostan mutatja be a „Láthatatlan ember” film változatát. Főszereplője és rendezője Harry Piel. Előre bocsátva a jó Harry Piel. Volt ennek az artista művésznek egy-két gyengébben sikerült filmje, mely megtépázta filmjeinek sikerét, de őszintén mondhatjuk, utóbbi hónapok alatt ennél izgalmasabb, lendületesebb és egyuttal kedvesebb filmet nem láttunk. A film minden nyújt. Hangulatos szerelmi történetet, izgalmas, kalandos emberhajszát és végül egy oly technikai problémának a perspektíváit vetíti elénk s melynek megvalósítását filmen be is mutatja, hogy elbámulásunk és csodálkozásunk ószinte és 100 százalékos. A film a magyar husvétü ünnepek alatt is még fut.

Műstoppoló specialista!

égetést, egér vagy molyrágást, bármínő szakadást művésziesen besző

Hirsch, Regina Maria 11.

Kaiser Borax

a mindennapi toalettnél

nélkülözhetetlen!

Hamvas üde lesz bőre, ha mosdóvizébe kevés

Mack-féle Kaiserborax-ot tesz!

Csak védjegyes eredeti csomagolásban való di!

Graef Pál

kályha mintaleraikat

Cluj, Pfața Unbrji 8. az udvarban. Raktáron tartok és szezelek legújabb modellü kályhákat, kandallókat a legkiválóbb minőségben, valamint ócska kályhák átrakását és tisztítását, ugy-szintén takaréktűzhelyek készítését és fayanerakást. A vállalom a legjutányosabb árban!

A legszebb ünnepi ajándék egy PHÖNIX-KÖT VÉNY

Forduljon bizalommal a Phönix Életbiztosító Társaság képviselőiteihez

Erdély legdusabban felszerelt férfidivatáruháza:

Kalap király

CLUJ, Piata Unirii 24.

Habig, Christy és más kalap-
különlegességek nagy raktára

Külföldi nyakkendő-specialitások. Külön felhívjuk b. figyelmét első-
rangú fehérnemű varrodánkra.

Szolid árak!

Figyelmes kiszolgálás!

UZINELE ELECTRICE CLUJ, S. A.

IN REGIA MIXTA

Bilanț incheiat la 31 Decembrie 1933.

ACTIV :

FOLOSINTA IMOBILELOR: — — — —	107.000.000	
IMOBILIZARI NOI: — — — —	70.993.474	
VALORI REALIZABILE: Conturi curente si de- bitori abonati 26.294.017.—		
Materiale in magazii 5.258.148.—	31.552.165	
CONTURI — TRANZITORII: — — — —	11.702.813	
DISPONIBILITATI LICHIDE: — — — —	1.799.661	223.048.113
CONTURI DE ORDINE: — — — —	30a.014	
		223.048.113

PASIVA :

CAPITAL: — — — —	170.000.000	
Rezervă statutară 1.870.480.—		
Fonduri și Amortismente 27.982.655.—	29.853.135	
EXIGIBILITATI LA TERMEN: — — — —	11.457.235	
EXIGIBILITATI IMEDIATE: — — — —	3.607.488	
BENEFICIU NET: — — — —	8.130.255	223.048.113
CONTURI DE ORDINE: — — — —	300.014	
		223.048.113

DEBIT :

CHELTUELI DE PRODUCTIE: — — — —	23.805.275
CHELTUELI GENERALE: — — — —	14.508.886
AMORTISMENTE SI FONDURI: — — — —	7.825.377
BENEFICIU NET: — — — —	8.130.255
	54.269.793

Contul de Profit și Pierdere incheiat la 31 Decembrie 1933.

CREDIT

VENITUL EXPLOATARII, etc. — — — —	54.269.793
	54.269.793

Cluj, 8 Martie 1934.

CONSILIUL DE ADMINISTRATIE.

Mussolini r
szorosabbra
ország és a

Mi
főn
ko

Bucuresti, március 31. —
életben tagadta
nyugalomra ralko
mények között az
törvényjavaslatok
sa egybe szokott e
cokkal. Most nyo
ni annak a harel
röviddel ezeltől a
Az ellenzék nem
tatni, hogy nem a
ditei a kormány
tandó annak épít
maga ideológiája
Egyedül Mihalac
zeti parasztpárt v
gyűlésén erőtelje
meg a kormányal
azonban inkább a
lezajló részleges
gessége volt s ta
a liberális-ellene
amely régi keleti
párt vezérének.

Mi les
törvény

A konverziós törv
államvédelmi törv
tája azonban több
tek között folyik. S
például arra a p
szültségre, amely
párt közigazgatás
ját kísérte. Egész
hogy a husvétii út
verziós törvény, m
törvény meg lesz
vényhozás mindké
kérdés azután, ho
nyeket fog ez a ké
ni. A gyakorlat
hogy a liberálisok
kolt-e és hogy az
vel kapcsolatosan
mondva az utolsó
gyakorlat fogja m
államvédelmi tör
kerüle. Bizonyos
fogva hangoztatta
leg érvényben lévő
könyveket, valami
ronescu-féle rendt
ták volna, úgy ne
egy újabb törvény
hangzatos legyen
derülni, hogy ezt
szellemben fogják
ben az készült, vas
deltetésétől eltérő
ják alkalmazni, ak
lamot soha semmi
fenyegette.

Francie

A kormány és a
gyelme egyébként
lévő és Romániát e
tő külpolitikai kén
Mint ismeretes, a
meginvitálta Titu
válaszképpen Bart
miniszter május f
román fővárosba.
nizster bukaresti l
ban kötött hármas
solini revizionista
nes következménye

Jeftics jugoszláv
ügyminiszterek ma
oe kijelentéseire.
eddig, amire bizo
voltak. Valószínű
lescu is fel fog s
még a husvétii pa
adása előtt. A róm
solini, Gömbös és
lamint azok a ny

Mussolini revizionista politikájával szemben szorosabbra fonják a kapcsolatot Franciaország és a kisantant között

Mi van a kisantant vezérkari főnökeinek bukaresti tanácskozásai mögött?

A belpolitikai életben teljes a esend: a konverziós és az államvédelmi törvényt a husvétii vakációig megszárazzák

Bukaresti, március 30. A politikai életben tagadhatatlanul szokatlan nyugalmu ralkodik. Normális körülmények között az alapvető-fonosságú törvényjavaslatok parlamenti tárgyalása egybe szokott esni éles politikai harcokkal. Most nyomát sem lehet találni annak a harci kedvnek, amely még röviddel ezelőtt a pártokat animálta. Az ellenzék nem szűnik meg hangoztatni, hogy nem akar nehézségeket gördíteni a kormány útjába s hogy hajlandó annak építő munkásságához a maga ideológiájával hozzájárulni. Egyedül Mihalache volt az, aki a nemzeti parasztpárt vasárnapi bukaresti gyűlésén erőteljesebb hangot ütött meg a kormánnyal szemben. Ez a hang azonban inkább az április másodikán lezajló részleges választások szükségességére volt s talán kifejezése annak a liberális-ellenes meggyőződésnek, amely régi keletű a nemzeti parasztpárt vezérének.

Mi lesz az államvédelmi törvény sorsa

A konverziós törvényjavaslat és az államvédelmi törvény tervezetének vitája azonban több mint normális keretek között folyik. Semmisen emlékeztet például arra a pártatlan politikai felelősségre, amely a nemzeti parasztpárt közigazgatási reformjának vitáját kísérte. Egészen valószínű tehát, hogy a husvétii ünnepekre egy a konverziós törvény, mint az államvédelmi törvény meg lesznek szavazva a törvényhozás mindkét háza által. Más kérdés azután, hogy milyen eredményeket fog ez a két törvény produkálni. A gyakorlat fogja bebizonyítani, hogy a liberálisok optimizmusa indokolt-e és hogy az adósságok rendezése vel kapcsolatosan csakugyan ki lett-e mondva az utolsó szó. Azt is csak a gyakorlat fogja megmutatni, hogy az államvédelmi törvény alkalmazására kerül-e. Bizonyos körökben kezdettől fogva hangoztatták, hogy ha a jelenleg érvényben lévő büntető törvénykönyvet, valamint a Marzescu és Mironescu-féle rendtörvényeket alkalmazták volna, egy nem lett volna szükség egy újabb törvényre, bármennyire is hangzatos legyen annak címe. Ki fog derülni, hogy ezt a törvényt abban a szellemben fogják alkalmazni, amelyben az készült, vagy pedig eredeti rendeltetésétől eltérően olyanok ellen fogják alkalmazni, akiknek részéről az államot soha semmilyen veszedelem nem fenyegette.

Franciaország és Románia

A kormány és a politikai pártok figyelme egyébként most a napirenden lévő és Romániát egészen közelről érintő külpolitikai kérdések felé irányul. Mint ismeretes, a francia kormány meginvitálta Titulescu Párizsba és válaszképpen Barthou francia külügyminiszter május folyamán ellátogat a román fővárosba. A francia külügyminiszter bukaresti látogatása a Rómában kötött hármass egyezmény és Mussolini revizionista kijelentéseinek egyenes következménye.

Jeftics jugoszláv és Benes cseh külügyminiszterek már válaszoltak a duce kijelentéseire. Titulescu hallgatott eddig, amire bizonyára komoly okai voltak. Valószínű azonban, hogy Titulescu is fel fog szólalni a kamarában még a husvétii parlamenti vakáció kiadása előtt. A római tárgyalások Mussolini, Gómbös és Dollfuss között, valamint azok a nyilatkozatok, amelyek

a három állam közötti egyezmény aláírása után elhangzottak, a kisantant és különösképpen Románia számára rendkívül fontos kérdéseket hoztak színpadra. Az Anschluss kérdése a Habsburgok restaurálása és a békeszerződések revíziójának ügye a román külpolitika egyenes vonalában fekszenek. Jeftics és Benes egészen határozott kijelentéseivel szemben Titulescu híre szerint úgy látta, hogy azok a kijelentések, amelyek Rómában elhangzottak, nem igényelnek azonnali választ, miután ezen kijelentések amúgy is nélkülöznek minden komoly alapot. Mindenesetre a helyzet most az, hogy a francia külügyminiszter néhány közép-európai állam kormányainak meg látogatása után Bukarestbe jön, Barthou varsói látogatásának célja világos. A francia kormány, különösképpen a Lengyelország és Németország között létrejött megnevezési szerződés után tudni akarja, hogy a kialakulóban lévő revizionista fronttal

szemben számíthat-e maradék nélkül a lengyel támogatásra. Egy adott pillanatban szó volt egy francia-olasz egyezmény megkötéséről, Barthou külügyminiszterének Chambrun római francia követtel folytatott beszélgetése után a kisantant körökben úgy tudják, hogy bár a francia kormány szívesen látott volna egy ilyen megegyezést, nem gondolt ugyanakkor arra, hogy a kisantantot elejtse. A francia külpolitika szívesen egyengeti a közép-európai államoknak gazdasági együttműködéséhez vezető utat, anélkül azonban, hogy hozzájárulna a revizionista felfogáshoz, amely az általános vélemény szerint új háborút jelentene.

Különösképpen nem hajlandók hozzájárulni a franciák ahhoz, hogy bármely európai nagyhatalom kiterjesztesse védnökségét Közép-Európa. Olaszország más politikát folytat. Protektorátusa alá akarja venni Ausztriát és

Magyarországot. Ecéből Mussolini kész biztosítani a fascizált Ausztria függetlenségét és a revizionista törekvések támogatását.

Miért jön a francia külügyminiszter Bukarestbe.

Római kormánykörökben kizártnak tartják, hogy ebben a kérdésben a francia és az olaszok között megegyezés jöjjön létre. Az új olasz orientációval szemben azonban aktuálissá válik annak megállapítása, milyen kapcsolatok állnak fenn tulajdonképpen Franciaország és a kisantant között. Az új események szükségessé teszik bizonyos külpolitikai és katonai kérdések tisztázását. Ez volna közvetlen célja Barthou francia külügyminiszter bukaresti látogatásának. Az azután magától értetődő, hogy a kisantant vezérkari főnökeinek bukaresti tanácskozásai hasonlóképpen nem véletlenül esnek össze ezekkel az eseményekkel.

Május 2-án indul a Polonia nevű luxusgőzessel a Zsidó Kórház palesztinai kirándulása

A kolozsvári Zsidó Kórházegyesület által tervezett palesztinai kirándulás már az első költés nyomán hatalmas érdeklődést váltott ki Erdély zsidóságában. A kirándulás vezetősége megállapodott a Polonia nevű 15 ezer tonnás luxushajóval, amely a többi hajókatól két és nyolc napos utja helyett négy nap alatt teszi meg az utat Konstancától Haifaig. Eltekintve tehát attól, hogy az utazás tartama majdnem a felével rövidül meg a Polonián való utazás kiküszöbölj mindazokat a kiséző jelenségeket, amelyek a kistonna-tartalmu hajók velejárói. Másik óriási előnye a Poloniának, hogy a hajón kóser konyha van, amely a varsói ortodox rabbinátus ellenőrzése alatt áll.

A nagy előnyök mellett a Kórházegyesületnek sikerült igen kedvező megállapodást létesíteni a hajóstársasággal. E szerint a hajóút költségei Konstancától Haifaig és vissza, a hajón való teljes ellátással, a következők:

Luxuskabin személyenként	16.000 lej.
I. osztály	14.000 lej.
II. A. osztály	11.500 lej.
II. B. osztály	9.500 lej.
III. osztály	7.000 lej.

A behajózási költség személyenként

száz lej tesz ki.

Az I. és II. A. osztályu utasok minden garancia letétele nélkül megkapják az angol vízumot és partra szállhatnak Palesztinában. A II. és III. osztályu utasok 60 angolfont deponálása ellenében kaphatják meg az angol vízumot, amely összeget visszaérkezésük után vehetnek ismét fel a konzulátusnál. Valószínűleg sikerülni fog elintézni, hogy az angol konzulátus a pénz effektív letétele helyett néhány nagyobb bank garancialevélét is elfogadja.

A kirándulás vezetősége vállalja az utlevélek vízumoztatását, valamint belügyminiszteri érvényesítést Palesztinára és Egyiptomra. Az angol vízum költsége 500 lej, a belügyminiszteri látmozás költsége 300 lej utlevélenként.

A kirándulás programja úgy van összeállítva, hogy a kirándulóknak alkalmuk lesz Konstantinápolyt és Athént is megtekinteni, ahol egy-egy teljes napot fog tölteni a társaság, valamint lehetőség adatik egy 2-3 napos egyiptomi kirándulás megtételére is.

A kiránduló társaság teljes 16 napot tölt Palesztinában. Ez az idő éppen elegendő ahhoz, hogy mindenki az egész országot keresztül-kasul bejárja és meg-

ismerje annak összes szépségeit. A palesztinai program és annak költségeire nézve a rendezőség a közeli napokban ad bővebb tájékoztatást.

A kirándulásra való jelentkezés határideje április 10. Aki részt óhajt venni a kiránduláson, annak eddig az időpontig le kell fizetnie a hajóút költségeit a Kereskedelmi Hítelintézetnél. Cluj, Piata Unirii 20. Mindennemű levelezés ugyanerre a címre intézendő.

Miért türi az állandó gyomorfájdalmakat,

mikor rendelkezésére áll egy biztos gyógyszer, amely évek óta már sok gyomorbetegnek segített. Ez a gyógyszer a **Magnesia Bisurata**, amely, azzal, hogy semlegesíti a gyomorban felgyűlő savat, enyhíti a gyomorsavtúltengés által okozott emésztési bántalmakat. Egy fél liternél **Magnesia Bisurata** egy kis vízben minden ebéd után eltünteti a savanykás szájízét, az égéseket, gyomornyomást, émelygéseket, a gyomor megduzzadását és egyéb emésztési zavarokat, amelyeket a gyomorsavtúltengés okoz. **Magnesia Bisurata** felhasználásával minden ételt elfogyaszthat emésztési fájdalomtól való félelem nélkül, mert a **Magnesia Bisurata** előidézi a táplálékok erjedését és ezzel biztosítja azoknak a tökéletes emésztését, megnyugtatta az ideges gyomorfalakat. Ára 75 lej és 110 lej. Nagy üveg, mely a kis üveg kétszeresénél többet tartalmaz, gazdaságosabb.

A tavaszi és nyári szezon ujdonságai:

complé, ruha- és kabátszövetekben, divatos színek- és szövésekben, matt selyem ujdonságaink ruhákra és nyári complékre, mintás, crépe de chineink és külföldi nyári mosóanyagaink a megszokott nagy vásártételekben és megfizethető árakon

Heller és Molnár

divatnagyrúháza Cluj, Calea Regele Ferdinand 15. szám

KÖZGAZDASÁG

Az Erdélyi Általános Biztosító Rt. évi közgyűlése

Cluj, március 30. Az első Erdélyi Általános Biztosító Rt. széleskörű érdeklődés mellett tartotta meg 22-ik rendes évi közgyűlését. A gyűlésen *Lepedatu Ion* volt pénzügyminiszter, a Banca Nationala igazgatója elnökölt. Megjelent a közgyűlésen *Gergely Tódor* gazdasági főtanácsos, az Első Magyar Általános Biztosító Rt. vezérigazgatója, *Costinescu E.*, a Nationala vezérigazgatója, *Romalo Alexandru*, a Dacia vezérigazgatója, dr. *Jelen Gyula*, *Balan Imre* kormányfőtanácsos, dr. *Rusu O.*, *Boer Stefan* vezérigazgató, *Cretu I.* ügyvezető igazgató, *Forgács Miklós* aligazgató, dr. *Sturza Marius* egyetemi tanár. *Stoicuta* volt képviselő, a felügyelő bizottság tagjai: *Popp C.*, gróf *Bethlen József*, dr. *Dragomir S.*, dr. *Schiou N.*, dr. *Rapiu E.* és a gazdasági élet számos kiválósága.

A megjelent részvényesek nagy figyelemmel hallgatták meg az igazgató ság jelentését, melyet Boer István vezérigazgató terjesztett elő. Az igazgató ság megállapítja, hogy az Első Erdélyi Általános Biztosító Rt. az általános gazdasági és pénzügyi krízis ellenére is eredményes tevékenységet fejtett ki az elmúlt évben és helyes ügyvezetéssel, takarékossgal, óvatos és előrelátó kihelyezéseivel a biztosított közönség és az üzletfelek általános megelégedésére folytatta működését.

Az elemi ágazatban a társaság díjbevétele az elmúlt évben több, mint harmincötmillió lej volt, a jégágazatban pedig 979 ezer 200 lej bevételzett az 1932. évi 682.300 lejjel szemben.

Az életágazatban az Első Erdélyi Általános Biztosító Rt. előrelátó üzletpolitikával megkímélte az üzletfeleit a dollár értékesökkenése folytán beállott veszteségektől, a biztosítottak legtöbbje a lej iránt való bizalmát azzal dokumentálta, hogy dollárbiztosítását lejvalutára változtatta át. Az intézet külföldi valutára szóló életbiztosítást alig tíz százalékban kezel a körülbelül félmilliárd lej értékű életbiztosítási állományból.

Az igazgatóság Gyulafehérváron és Brassóban újabb ingatlanokat vásárolt és ezekkel növelte az intézet vagyonyállományát.

A közgyűlés az igazgatóság és a felügyelőbizottság jelentését, amelyet dr. N. Schiau terjesztett elő, egyhangulag elfogadta és úgy az igazgatóságnak, valamint a felügyelőbizottságnak megadta a felmentvényt. A tiszta nyereségből, amelynek összege 2 millió 705 ezer 879 lej, a részvényesek bruttó hét százalékos osztályt kapnak.

A választások során a felügyelőbizottság tagjaivá három évre újlag egyhangulag megválasztották a következőket: Elnök C. Popp, tagok: gróf Bethlen József, dr. N. Schiau, dr. Dragomir Silviu és dr. Enea Papiu. Végül

D. A. C. márkájú
mely
gyermekkoszik
már
1975 lejtől
kaphatók, kizárólagos lerakat
Hercules Baby
házban Cluj.
Állandó kiállítás, mélyen leszállított árak
Kérjen árjegyzéket!

Lapedatu elnök a részvényesek nevében köszönetét fejezte ki Boer István vezérigazgatónak, az intézet igazgatóinak és tisztviselőkarának, akik szakavatott és lelkiismeretes munkájukkal járultak hozzá a kitünő üzleti eredményhez, amelynek elérését jelentősen elősegítette a biztosított közönség általános bizalma, amely már több, mint két évtizede oszdtalanul megnyilvánul az Erdélyi Általános Biztosító Rt. iránt.

A legnagyobb és legrégebb szállítási vállalat Erdélyben

UNIO Szállítási Vállalat Rt. Cluj, Str. Iuliu Maniu 1.

Iparvágánnyal ellátott saját raktárai Str. Gheorghe Enescu 3.
Foglalkozik: Nemzetközi szállításokkal minden országban. Képviseletek minden jelentősebb európai városban.
Vámolás. Belföldi szállítások a CFR útján. A Grupajul Român S. A., Bucuresti képviselete Autoszállítmányozás, Költöztetés és speciális butorszállító autókkal.
Butorok és áruk beraktározása. Colli-Express szállítások kisebb és igen sürgős szállítmányokra gyorsvonalon.
Speciális gépszállítás 40.000 kg. súlyig.

Használjon SZT. LASZLO

fertőtlenítő toalett szappant, mely kellemes illatu és megóvja fertőző betegségektől, miért is ne hiányozzon egyetlen családnál sem.

Bőrápolásnál használja speciális legfinomabb toalett szappanainkat:

**Perla, Claris
Bona, Francillon
Passio**

stb. kiváló és tartos illatnak, bőrt puhítják és simává teszik.

Gyártja: „I. Heinrich” Fabrica de Săpun Mineral și Medicinal, S. A. Harnaul, Cluj.

Női divatkülönlegességekben a „BIRÓ” cég vezet

Vételkényszer nélkül kérem a mélyen tisztelt hölgyközönséget a legújabb divatu kabát, kosztüm és ruha anyagaim szives megtekintésére

„BIRÓ” női divat különlegességek áruháza
CLUJ, Str. Regele Ferdinand 11-a

Ott van, ahol a
A kobcnek balold
Ugyanugy hajló,
S a motor benne,
Ugyanugy dünnög

Ugyanugy nyitja
Ha felszalad vért
Ugyanoly tékozló
Ha bármely iznel
Lefut a lábba s

Es mégis más és
A zsidó szív más
Szörete bü és sőt
Nedűje bánat, m
Erei: hajszolt te

Ötezer éve siet
Mint gályapinec
Rajta vigasztalan
Csak néha süt ha
Van-e szív enné

Nyögte fárdozó
Gudák meszébe
Itta a sorsnak s
Hogy rosszból jó
S a romokon ég

Bábcinek ült víz
S kiáradt könny
Ki az, kit száraz
Kinek holnapja
A zsidó szív mi

Gettók selétje re
Felette szegényes
Rá hoztak minde
S ha vért szagol
Öbenne sose volt

Öbene rájkál mi
Öbenne minden

Egy

A király jöket
verte láncokba A
trónusa előtt he
tudók és a véne
biborparnákon. A
nagyon öreg vo
lantot pengtetet.
Asmodai dühös
csóitk előtte és
— Asszonyokr
A király mosol
— Jó, énekelj
várjatos csak. I
dok és az iródiál
Aztán elgondol
— Asszonyt, t
zött egyet taláta
A papok, az ir
kesedtek. A kirá
a legragyogóbb.
— No akkor, v
re a királyt, ne
magasztaljatok. M
szony, az az én
Aszf rádobbat
— Meg vagy k
hetsz rontást kö
— Nem-e? —
tedd csak próbát.

Enek a zsidó szivről

Irtó Kaczér Illés

Ott van, ahol a többi szív,
A kebelnek baloldalon,
Ugyanúgy hajló, kettős ív,
S a motor benn, komor talány,
Ugyanúgy dünyög... ó dalol, talán.

Ugyanúgy nyitja pitvarát,
Ha felszalad vérről az ér,
Ugyanúgy tékozló barát,
Ha bármely iznek kell a vér:
Lefut a lába s az agyba felér.

És mégis más és mégis más,
A zsidó szív másforma hus:
Szörete bú és sóhajlás,
Nedűje bánat, nedve dús,
Éret: hajszolt testen a gúzs.

Öt ezer éve sir és fáj,
Mint gályapincében a rab,
Rajta vigasztalan homály,
Csak néha süt hozzá le nap.
Vanya szív ennél nyugtalanabb!

Nyögte fárak ostarát,
Gudát meszébe öntve vért;
Itta a sorsnak sós borát,
Hogy rosszabból jóból rosszba ért
S a romokon égve — szólt: miért?

Bábelnek ült vízeinél
S kiáradt könnyes sok folyó.
Ké az, kit század nem kímél,
Kinek hónapja ritka jó?
A zsidó szív mindig rugható.

Gettóké setétje ráborult,
Feltette szeggyenséllag ég.
Rá hoztak minden háborut
S ha vért szagolt a csöcselék,
Öböne sose volt vér elég.

Öböne vájkál minden kés,
Öböne minden félelem.

Más szívnek édes szendergés,
Neki zaj, lárna éktelen,
Virrasztás halálos éjjelen.

Ezért más, mint más szive, más.
Érező, lágy, felengedő.
Felsír, ahol felsír sirás,
Szenved, ha szenved szenvedő
És hallgat, ha hallgat szemfedő.

Búsulnak órvák — megremeg
S a lábnak szól: most menj, szaladj!
Fáznak a vénék s özvegyek —
Leszól a kézhez: nyulj ki, adj!
S ha nincsen: a zsidó keble nagy.

Ha nincs egyéb, a keble bő,
A szük-szükár mell megdagad:
Jer hozzám ember, szenvedő,
Sors rugdos, élet megtagad,
Jer keblemre, nyugtasd meg magad.

Jer hozzám... vagy ne jer, beteg,
Majd ágyadhoz ülök le én...
A száj gyűgyög, oly gyermeked,
Néz fel két lázas láng, szegény,
És felgyúl már benne új remény.

Ott vár e szív, hol kezdet és
Ott vár, ahol a vég kiált
S míg agg kezén a reszketés,
Órajta gond: így éli át
Tengernyi másoknak búját.

Oh drága szív, érzékeny ére,
Delejes árral telt kehely:
Te százszor halsz, százegyszer élsz.
Könnyeket vonzó könnydele!

Sírj te csak, fájj csak, félj te félj,
Nyögj fel, ha ember égve nyög.
Jóságnak, könnynek léte mely,
Oda nem ér el siri rög.
Zsidó, a jóság s a könny örök!

Egy asszony ezer között

Irtó: Újvári Péter

A király jókedvű volt, éppen a nap
verte láncokba Asmodait és ez most a
trónusa előtt hevert. A papok, az írástudók
és a vénék arráb ültek, alacsony bíborpárnákon.
Aszaf, a költő, aki már nagyon öreg volt,
a trónus lépcsőjén lantot pengetett.

Asmodai dühös volt, hogy istent di-
csőiték előtte és a fogát vicsořitotta:
— Asszonyokról énekeljétek inkább.

A király mosolygott.
— Jó, énekeljünk asszonyokról. Vagy
várjatok csak. Inkább példázatot mon-
dók és az íródiák leírja.

Aztán elgondolkodott. Majd így szólt:
— Asszonyt, tökéletes jót, ezer kö-
zött egyet találtam.

A papok, az írástudók és a vénék lel-
kesedtek. A király példázatai között ez
a legragyogóbb.

— No akkor, vigyorgott Asmodai —
ne a királyt, ne a királyt, hanem engem
magasztaljatok. Mert, hogy ilyen az asz-
szony, az az én művem.

Aszaf rádobbant:
— Meg vagy láncolva, te már nem te-
hetsz rontást közöttük.

Nem-e? — nevetett Asmodai —
tedd csak próbára őket. Hozták ide a

legtökéletesebbet, meglátjátok: megron-
tom.

A király megint mosolygott.
— Adinát nem rontod meg. Ágyashá-
zamban ő a legtisztább. Az ezer között
ő az egy, aki tökéletes. De ha már gyar-
nuba fogtad, próbára teszem.

— Sohse veszdőj azzal — szólt Asmo-
dai — csak hívasd ide, én meg kivallat-
om.

Igy történt.
Adina engedelmeskedett és eljött. Le-
borult a trónus előtt és gyönyörű arca
biborban égett.

— Királyom — szólt szemrehányóan
— mért engeded, hogy idegen szem le-
geljen a szépségemen? Én csak a tied
vagyok.

— Ne haragudj szépm — pirított rá
Asmodai — voltál te már másé is.

— Hazudsz — rikoltotta Adina.

— No lássuk csak. Tegnapelőtt ki volt
az ágyasházadban?

— A király.

A király bólogatott. Ugy van.

— Hát tegnap?

— Tegnap is a király.

A király a fejét rázta. Nem igaz.
Adina elsápadt és sirva fakadt.

Főzzünk gázzal!

Kényelem, tisztaság, gyorsaság, pénz és időmegtakarítás
Berendezéseket szállít kedvező fizetési feltételek mellett:

Gázyár — Cluj

Telefon: 41.

DIANA

pályázatok eredménye

Pályázatunk, mely a legszélesebb körökben keltett érdeklődést, tervszerűen befejezést nyert. A zsüri a döntést titkos szavazatok útján hozta és a szavazatok zárt borítékban Dr. Morariu közjegyző urnál voltak letétbe helyezve. A borítékok kinyitása a királyi közjegyző jelenlétében történt; az eredmény és ennek megfelelően a pályadíjak a következő pályázóknak ítéltettek oda:

- az I. díjat 5.000 lej a 10. sz. pályamunka: Lotz Vilmos ur. Sibiu
- a II. díjat 3.000 lej a 2. sz. pályamunka: Sonnenwirt Zoltán ur Arad
- a III. díjat 2000 lej az 1. sz. pályamunka: Mohy Sándor ur. Satumare
- a IV. díjat 1.000 lej a 21. sz. pályamunka: Szopos Kálmán ur. Bucuresti

Azonkívül még 20 vigaszdíj — közöttük még egy további pénzdi — került azon pályázók között kiosztásra, kiknek névsorát már első közönségpályázatunk eredményének kihirdetésekor közöltük. Ezen említett vigasz-pénzdi-
díjat a zsüri MIRCEA MARCOI és BRATASANU P. százados uraknak.

Alba Iulia és Th. ZAHARIA, ur, Baduleasa, ítélte oda.

A második közönségpályázatunkra is több ezer véleményt kaptunk fogyasztóinktól, akik a díjmegállapító zsüri ítéletét a következő sorrendben — ha ne mis találták el pontosan — mégis megközelítőleg megfejtették.

Az első díjat, Lei 10.000 nyerte:

Inginer Fr. Schadt, Cămpina, Județul Prahova Str. Grivitei 39.

A II., III. és IV. díjat, egyenként Lei 1.000 nyerte:

Edith Simon, Timisoara, Str. Miron Costin 8.
Plohn Ernest Timisoara, I. Calea Circumvalentiunei 6.
Homán Béla, Rimetea, Jud. Alba.

Az V., VI., VII., VIII., IX. és X. díjat, egyenként Lei 500

- Barbara Frank, Timisoara, Bengasse 9.
- Bereczky Ferenc, Cooperativa de Consum „Hangya” Ville Satumare.
- Aurora Gidófalvy, Cocosi, U. P. Tg.-Mures.
- Emilia Serbren inv. Turda Uzinele Solvay.
- Tassy István, Arad, Str. Tribunal Dobra 4.
- Weisz László, Arad, Bulev. Regele Maria 13.

Ezen közönségpályázatunk résztvevőinek további 50 vigaszdíjat juttattunk. A nyertesek névsora ezen újság kiadóhivatalában megtekinthető, azonki-
vül levélel is értesítettük a vigaszdíjak nyerteseit.

Közönségpályázatunk eredményének kihirdetésekor nem mulaszthatjuk el sok ezer barátunknak köszönetet mondani fáradozásaikért, értékes tanácsaikért, elismerő leveleikért, melyekkel ragaszkodásukról biztosítottak bennünket. Bizalmukban nem fognak csalódni, mert minőségárunkkal vá-
rakozásainknak mindenkor meg fogunk felelni.

Erdélyrészi DIANA Forgalmi rt.

— A tegnap egy apród lopózkodott hozzám.

A király csak mosolygott.

— Hát megcsaltál?

Adina reszketett.

— Bűnös voltam, uram, de megbosz-
szultalak.

— Megbosszultál?

— Igen, uram. Mára öt csaltam meg — egy másik apróddal.

A király majd leszédült a trónjáról, úgy nevetett. Intett a szolgáltnak és azok Adinát visszavezették az ágyashá-
zába.

A papok, az írástudók, a vénék cso-
dálkoztak. A király hogy neveteti ezt a szegényét?

A király végre így szólt:

— A teste olyan tiszta ennek, mint a hó, csak a szívével vétkezett. Tudom, hogy állhatatlan, hát apródnak öltözköd-
tem és besurrantam hozzá. Mára aztán egy másik apród gunyájába bujtam.

— No, látod, — gunyolódott Asmodai —
ezzer között se találsz tökéletes jót.

— Már hogyan találnék — szólt a ki-

rály. — Kilencszázkilencvenkilenc asz-
szonyommal ugyanezt csináltam. Hol ap-
ródnak, hol katonának, hol másminnek öl-
tözködtem. És mikor kimultattuk magun-
kat, így szóltam: nem akarom, hogy a
király többet szerethessen, mint én. Öl-
jük meg a királyt. Mind beleegyezett.
Csak Adina szabadkozott. Minek —
mondta — azt már ugvis tönkretette a
sok asszony. Neked az már nem árthat.
Láthatjátok, olyan asszony, amilyen ke-
vés van.

A papok, az írástudók és a vénék hely-
benhagyták. Kevés ilyen van az asz-
szonyok között és igaza van a királynak.
Ezer asszony között tökéletes jót csak
egyet talált.

Aszaf nem szerette, hogy Asmodainak
igaza lett és így szólt a királyhoz:

— Ha már így van, uram, mondj ak-
kor példázatot a férfiakról is.

A király eltűnődött, majd így szólt:

— Férfi, tökéletes jót, ezer között
egyét sem találtam, de ezt ne írják fel
az íródiákok.

Első impresszióm a jubiláló Uj Keletnél

A szerkesztő azzal kezdte, hogy ma ez nem pálya. Menjen kérem inkább orvosnak, ügyvédnek, szárazdajkáknak, munkásleányoknak, csak éppen újságíróknak nem...

— De én mégis...

— Kérem, én nem beszélem le. Holnaptól kezdve rendszeresen bejárhat.

— Ez lesz az asztala — ezt már a főszerkesztő mondta a körülményekhez mért illő szigorúsággal — két órakor jön be és majd fog munkát kapni. Fizetési egyelőre... hm... majd később.

— Ugyan kérem, nem tesz semmit. Ha nincs fizetés, hát nincs. Ezzel szemben igazi szerkesztőség. Saját íróasztal. És szencziók.

Még azt tudta mondani a szerkesztő, hogy ez nem pálya.

Itt ülök újságíróskodásom első napján, saját íróasztalommal és egyik ámulatból a másikba esem.

Hogy itt milyen iramban folyik a munka. Annál a nagy íróasztalnál a külpolitikus dolgozik. Egész délután nem került ki a szivar a szájából. Valami szalag alakú papirokat ragaszt egy fehér lapra.

— Nahát, miécsoda szenczió — kiált föl szinte extázisában — és már rohan is be a főszerkesztőhöz, kezében egy papírlappal.

— Nézze ez okvetlenül így le kell jöjjön a holnapi számban. Mi? Már nincs hely? Szörnyűség! Itt nem érdemes dolgozni. — Sértődötten kiszalad és a helyén tovább méltatlankodik.

— Magától nem lehet dolgozni — szóla meg a szemközti íróasztalnál dolgozó idősebb újságíró a szemüvegén keresztül. — Nem tudom befűzni ezt a cikket, mert folyton méltatlankodik. Az írógép kattogása egyszerre megszokad.

— Jó vice! Ez magának szenczió. — mondja az írógépbe diktáló belpolitikus, miközben elegáns mozdulattal hátraesimítja a homlokába hullott tincset.

— Hát ami azt illeti, elég nagy szenczió — mondja a szemüveges újságíró és becsukja a töltőtollat nehogy a tinta kiszáradjon.

— Magának csak az szenczió, ami Palesztinával kapcsolatos — esztan fel a külpolitikus és tenyerével nagyot csap az asztalra.

Az ajtóban megjelenik a szerkesztő. Magassága megközelíti az ajtó magasságát.

— Mingyárt követték esörditek. A nyomda minden percen kéziratot kér és ti itt angyalian diskuráltok.

A szemüveges munkatárs töltőtollal ismét kinyílik, a külpolitikus nagyot szív a szivarján, közben az ollóval új szalagot vág és ragaszt. A belpolitikus előveszi újból a lepedőnyi bukaresti lapot és tovább diktál.

A folyosó felől bejön a főriporter. Ka lap nincs a fején, a háta kissé hajlott és a treneszkója gyűrött.

— Hol a fenébe voltál mostanáig — mordul rá a szerkesztő. — Három óra van és most jössz be?

— Bizonyisten orvosnál voltam. A karom is alig tudom emelni.

— Legalább van valami anyagod?

— Még nincs, de mingyárt utána nézek. Jaj a kabátom nem bírom lehuzni.

— Van egy cigarettád? — szól oda a belpolitikusnak. Egy krajeárom sines.

— Van, de a magam részére — és ismét elegáns mozdulattal kiemel egy cigarettát a zsebéből és rágyújt.

A sarokban álló íróasztalon végignyújtózik az idősebb volentör. Unottan belebámul a semmibe.

— Te, ma elmész arra az esküvőre és irsz róla — mondja a szerkesztő.

A volentör szőke haja az égnek áll. Nagyot nyújtózik és kimegy az ajtón. Husz perc múlva visszajön és folytatja a nyújtózkodást az asztalon.

A szerkesztő nagy kézíratosomóval kijön:

— Te már visszajöttél — szól rá a

Rádiót, Csillárt,

Háztartási villamos cikkeket olcsón jót

ELECTRICA

CLUJ, Calea Victoriei — P. Unirii sarok
Telefon: 610.

volentörre.

Nincs anyag. Elmaradt az esküvő.

— Miért? — kérdi a szerkesztő.

— A menyasszony leugrott az emeltről, a vőlegény pedig föbelötte magát.

— És miért nem irod ezt meg? — hűledezik a szerkesztő.

— Hát én az esküvőt akartam megírni. (A volentör azóta chalué lett.)

Az az alacsony sovány fiú, aki az ajtóban áll a zsidó politikát írja. Azt

mondják, hogy tehetséges és ha megéri, akkor ő lesz a független Palesztina első miniszterelnöke.

Hallatlanul érdekes ez az egész. Ennél jobb pályára nem is mehettem volna.

Éppen hét hónap telt el belépésem óta. Már nincsen íróasztalom. Az írógépek és közíróasztalok között bolyongok. Azóta minden nap megismétlődik az első napi szenczió.

Halász Erzsébet

Zsidó szerzetesrendek

Hogy a kereszténység sok eszmétlész tartást a zsidóságnak köszönhet, az általános elismert tény, azt azonban, hogy a szerzetesrendek és kolostorok szervezete szintén zsidó eredtű, azt csak nagyon kevesen tudják.

Sőt, reánk zsidókra is annyira idegenszerűen hat, hogy Philo írását, amely erről tanuskodik, egyideig hamisítványának tartottuk. Ma már annak valódsága teljesen bebizonyult és ezzel együtt igaz a következő leírás, mely az Alexandriai Therapeuták életéről szól.

E leírás szerint a Therapeuták minden tulajdonukról lemondtak, azt rokonok és barátok között szétosztották, azután elhagyták őket, mert otthonukat csak hasonlóan gondolkodók egyesülésében találták fel. — Ezek az egyesülések Egyiptom számos helyén, de különösen Alexandria környékén állottak fenn.

Ez egyesületek tagjai külön cellákban éltek, rendtársaik közelében, ahol az időt jámbor elmélkedéssel töltötték el. — Táplálkozásuk igen egyszerű volt, csupán kenyér, só és víz. Szombaton férfiak és asszonyok egy közös ünnepi tereben gyűltek össze, ahol természetesen választással elváltak egymástól különítve és vallásos előadásokat és énekeket adtak elő. Húst nem ettek, bort nem ittak és rabszolgákat nem tartottak.

Lehetséges, hogy az alexandriai zsidók ültették át Palesztinába az alexandriai Therapeuták nézeteit, amely nagyban befolyásolta az esszusok nézeteit is, akik szintén bizonyos előírt rendi szabályok szerinti közösségekben éltek. Amíg azonban a Therapeuták elmélkedő semmittevésben, a mások munkája után éltek, addig az esszusok önmagukat tartották fenn. Munkásságukhoz termelésre volt szükségük, vagyonukat tehát nem osztották szét, hanem azt közös használatra adták össze. A zsidóknak Rómával való végzetes háború kitöréséig cca 4000-re rugott számuk és Judeának több községében, rendházakban éltek együtt.

Philo a következő leírást adta róluk: „Rendszerint testület, baráti szövetségek és asztaltársaságok-ként szövetkezve élnek együtt és a közösség javára rendszeres munkával foglalkoznak. Egyikük sem akar saját tulajdont, hanem, minthogy mindent együvé hordanak, közös hasznára dolgoznak. A különféle munkálatokból befolyó pénzt egy közösen választott kezelőre bízták. Ez a pénzt bevételre és arra fordította, amire szükség volt. Nem csak élelmüket, hanem ruházatukat is közösen használták. Félen vastag köpenyeg, nyáron pedig könnyű átvétők állottak a rendtagok rendelkezésére, amelyeket mindenki tetszé-

FISCHER

R.-T.

üvegüzlet CLUJ, REGELE FERDINADD 6.

Tavaszi újdonságok

Szövetek,
Selymek,
Selyem impriméék

STE A

CLUJ, Cal. Reg. Ferdinand 9.

Mosószövetek,
Mintás ruhavásznak,
Mosóselymek

Paplanok raktáron és rendelésre, nagy választékban, legolcsóbban

Legújabb kalap-újdonságok

Rozi Baumzweig

kalapszalonjában, Cal. Reg. Ferdinand 19. (Hoffmann cipőüzlet udvarán.)

se szerint használhatott. Az esszusok vallási életét Josephus a következőkben ismerteti:

A reggeli ima elvégzése után, az előjáró elboesátja a rendi tagokat, mindenki munkahelyére siet, azaz azt dolgozik amit tanult és ha az ötödik óráig szorgalmasan dolgoztak (d. e. 11 óra) akkor előre meghatározott helyen gyűlnek összes, derékon övezik lenkendőkkel körül magukat és hideg vízzel mossák le testüket. Ezen tisztálkodás után — amelyet a keresztények a keresztelkedés képeben vettek át — ebédlőjükbe mennek, ahová bemenni senkinek sinesen joga, aki nem tartozik szektájukhoz — olyan tisztán mennek oda, mint akáresak a templomukba. Miután a pék mindenkinek kenyeret, a szakács pedig ételt osztott ki, megjelenik a pap, aki az ebédet megadja. Ebéd után közösen elmondják az imádságot, így dicsőítik minden étkezés előtt és után közösen az Istent, minden táplálék adóját. Ezek után levetik ruhájukat, mintegy szent köntöst és estig folytatják munkájukat.

Vacsorájuk tökéletes hasonmása volt ebédlőjüknek. Ez az együttélés a családi életformát nehéz probléma elé állította, így alakult ki, előbb-utóbb, a nőtlenség, mely jelenleg is a szerzetes fogalmával elválaszthatatlanul össze van kötve.

Bebizonyosodott tény, hogy az őskeresztény-egyesületek szintén ilyen közös, kollektív-gazdaságból állottak.

A római birodalomban, amikor a kereszténység terjedni és érvényesülni kezdett és az előkelők és meggazdagodott csapatosan tódultak a keresztény közéletbe, akkor azok, akik otthonról szokva voltak jobban táplálkozni, ezt az együttélést mind terhesebbnek érezték.

Ezek nem teljes vagyonukat, hanem csak adományokat ajándékoztak ezeknek az egyesületeknek és a közös étkezés helyébe, kenyéradaraboskák és borsak kóstolója járult, ami szintén szimbolikus aktus, amely után a tulajdonképpeni ebéd csak otthon következett.

A keresztény közületek ősfarmája, amely még abból az időből származott, amikor még kevesen voltak a közületek tagjai, legbiztosabban a kolostorokban konzerválódott, amelyek közül a legelső Egyiptomban, a zsidó Thauropenták hazájában keltek életre.

A keresztény szerzetesrendek között még ma is vannak olyanok, amelyek csak elmélkedő ájtatosságban élnek és olyanok, amelyek kultur munkát végeznek. Az előbbieket ősei a Therapeuták, az utóbbiak pedig az esszusok nyomdokait követik, mind ketten oly szervezetek életrekelői, mely zsidók által — habár a görög Phythagoreusok befolyása alatt is — lett alapítva, azonban mint zsidó intézmények, a zsidó állam elmerülésével megszűntek.

Dr. Lebovits Hirs (Satmar)

Budapest szencziója

Fränkel (legnagyobb és legmodernebb) orth. kóser étterme.

Károly király ut 3/a. Dohány ucca sarok, Telefon: 37-2-57.

Peszach! készülő tásban, aprólékos gondolkodás másra nepre, az okra, a sorsra, amely nekünk tással? A zsidó ságra kell gondolkodni vágyódásunk fényességével. Vagy mindenki keresi csen annak gyarog ember is célhoz egy nép a szabad uton, amelyen szádag és szegény, lassan és legyőzve egy embernek való szén, aki egyedül Peszachig egy esztégp kerekén. Men semmibe, mennyi népek és egyesek számadást csinál, amely a legszomorú le az elmúlt esztég ünnepe sohas fájbban és érzék most, a gyűlölet vették már sokar szolgák voltunk. E bácsütések alatt Ramses. Ugy elfel ártatlan szimbóiu Hagadát, a macát, mint fölösleges lim szabadság látszólag egy ártatlan szimbóiu felszabadulásért. M ahhoz, hogy őseink ből, nekünk a mó nak, a kultúra fér mi közünk lehet. Egyiptomban rabsz mások építettek. Görnyedtek az ostó verjétekben osszer. Kár volt. „Besz Egyiptomból való” kérdezték egymás tén az. Ha sokan kérdezze a legkise akkor kérdezze az gad vagy, akkor felel rá és soha beszélni Peszach voltunk — így mo voltunk rabszolgák szén ha ök nem jöböl, még ma is rá elfelejtettük ezt, minden évben és smét rabszolgák sok, idegen gondolái. Mi azt hittük ezeknek az idegen mutatták nekünk, vagyunk. Kár volt azt hinni, hogy hez akik rabszola ban.

Szabadság ünne rajta, beszéljünk r szabadságunkat. Szakítsuk ki magu latvilágából, szakít idegen Istenek szo vissza önmagunkho szimbóiu mainkhoz, böles a tanításuk. Tunk volna el ezel és kevesebb es nünket s könnyebb sorsunkat kevés jö. Már látjuk, hogy ezredék óta semmi ismét Egyiptomban gon, nehéz, fojt sors nehezéd'k rea jobban, mint a sza van a szabadulás, vezet bennünket a ből és hol van Kar puiyal vár reánk, amely megérti a. Hol van a nép, am huza rabszolga hanem felemeli a néz a veszedelemm keresse a szabadság utját. Rabs

A ZSIDÓ ASSZONY

AZ ERDÉLYI WIZO HIVATALOS LAPJA

PESZACH

Peszach készülődésben, chamectakartásban, aprólékos munka közben: mire is gondolnánk mára, mint magára az ünnepre, az okra, amelyből született és a sorsra, amely nekünk adta örök aktualitással? A zsidó életre, a zsidó szabadságra kell gondolnunk, amely nekünk örök vágyódásunk a délbáb csalogató fényességével. Vágyunk és futunk utána, mindenki keresi és nézi az utját, de nincsen annak gyalogos útja, amelyen egy ember is célhoz érhet. Széles uton megy egy nép a szabadság útja felé. Széles uton, amelyen százezrek haladnak, gazdag és szegény, fiatal és öreg, mennek lassan és legyőzve minden akadályt. Nem egy embernek való ez az út; el kell vészeszen, aki egyedül keresi. Peszachtól Peszachig egy esztendő pergett le az időgép kerekén. Mennyi remény hullott a semmibe, mennyi vágy nem teljesült be népek és egyesek életében. Mégis ha számadást csinálunk, a zsidó nép az, amely a legsomorubb eredménnyel zárja le az elmúlt esztendő mérlegét. Szabadság ünnepe sohasem érhetne bennünket fájóbban és érzékenyebben, mint éppen most, a gyűlölet világában. Talán elfelejtettük már sokan közülünk, hogy rabszolgák voltunk Egyiptomban, hogy korbacsutékek alatt építettük Pitomot és Ramseszt. Ugy elfelejtettük, hogy ezeknek ártatlan szimbólumait, a Peszachot, a Hagadát, a macát és marort félredobtuk, mint fölösleges limlombokat. Meg volt a szabadság látszólag, mire hát ünnepeink egy ártatlan szimbólumot régen elnyert felszabadulásért. Mi közünk lehet nekünk ahhoz, hogy őseink kivonultak Egyiptomból, nekünk a modern szabad polgároknak, a kultúra fényében sülteközöknök: mi közünk lehet ahhoz, hogy őseink Egyiptomban rabszolgák voltak és piramisokat építettek Pharaok parancsára. Görnyedtek az ostromapások alatt véres verejtékben összerogyva. Elfelejtettük. Kár volt. „Beszéd el minden évben Egyiptomból való kivonulását népednek. Kérdezzétek egymástól, hogy hogyan történt az. Ha sokan vagytok együtt, akkor kérdezze a legkisebb és ha csak ketten, akkor kérdezze az egyik, de ha csak magad vagy, akkor kérdezd meg magadtól. Felelj rá és soha ne feledekezzél el erről beszélni Peszach ünnepén”. Rabszolgák voltunk — így mondja a Hagada, mi is voltunk rabszolgák, nemcsak őseink, hiszen ha ők nem jöttek volna ki Egyiptomból, még ma is rabszolgák lennénk. Mi elfelejtettük ezt, nem beszéltünk róla minden évben és hogy ugy elfelejtettük, smét rabszolgák lettünk. Idegen szokások, idegen gondolatok és hiték rabszolgái. Mi azt hittük, hogy urai vagyunk ezeknek az idegen hiteknek és ime megmutatták nekünk, hogy csak rabszolgák vagyunk. Kár volt megfeledkezni, kár volt azt hinni, hogy nincs közünk őseinkhez, akik rabszolgák voltak Egyiptomban.

szabadság ünnepén gondolkozunk rajta, beszéljünk róla. Kezdjük meg felszabadításunkat először önmagunkon. Szakítsuk ki magunkat az idegen gondolatvilágból, szakítsuk ki magunkat az idegen Istenek szolgálatából és térjünk vissza önmagunkhoz, szokásainkhoz és szimbólumainkhoz. Mély az értelmük, bölcs a tanításuk. Talán ha nem távolodtunk volna el ezektől, kevesebb szenvedés és kevesebb csalódás ért volna bennünket a könnyebben bírnánk elviselni a sorsunkat kevés jóban és sok rosszban. Már látjuk, hogy a zsidó sorsban évezredek óta semmi sem változik, mintha ismét Egyiptomban élnénk szerzte a világon, nehéz, fojtogató és kétségbeesítő sors nehezéd'k reánk. Mikor fájhat ez jobban, mint a szabadság ünnepén? Hol van a szabadulás, hol van Mózes, aki ki vezet bennünket az egyiptomi szolgaságból és hol van Kánaán, amely nyitott kapuival vár reánk? És hol van a nép, amely megérti az idő súlyos mivoltát. Hol van a nép, amely nemcsak fájgát és huzza rabszolga sorsát napról-napra, hanem felemeli a fejét, bátran szembenéz a veszedelemmel és megy, hogy megkeresse a szabadság, az élet és a boldogság útját. Rabszolgák vagyunk már

régóta, nehéz láncok huzzák vállainkat lefelé a földhöz: milyen nehéz lerázni láncokat, milyen nehéz rabszolgából emberré válni! Milyen nehéz sorsunkat magunk kezébe venni, milyen nehéz sok idegen cifraságtól megszabadulni!

Minden népek proletárja, minden népek főnöke, minden népek megtörtjei. Dobogó szívvel, visszafojtott lélegzettel várjuk-lessük, meddig lehetünk itt és amott, mikor jön a végzetes nap, amikor menni kell. És remélünk. Remélünk, hogy talán nem mingyárt, hogy talán csak pár év múlva, hogy talán még később. Ez a mi életünk. Peszachtól—Peszachig. Mert mi már csak ezt tudjuk. Mózes se vitte el az ígért földjére népet, az a nép is olyan volt, mint amilyenek mi vagyunk: csak sirtak, csak jaj-

gattak, nem érdemelték meg a szabadságot, sokáig voltak rabszolgák. Még talán nem késő, mi talán még elmehetünk az ígért földjére, ha összeszedjük magunkat, ha emberfeletti erővel lerázzuk a láncainkat és megtisztultan készülünk utunkra. Felszabadulva és visszatérve zsidóságunkhoz, építsük a zsidó szabad jövőt magunk és a jövő nemzedék számára.

Zsidó asszonyok, hozzátok szölok én leginkább. Akarjátok zsidók lenni, akarjátok látni, hogy mi történik előttetek, mellettek és körülöttetek. Ne higgyétek, hogy azért nem fog történni, mert ti nem akarjátok látni. Nézzetek előre és vértézzetek fel magatokat és gyermekeiteket. Terítsetek szép szederasztalt, tegyetek reá macát és marort, beszéljétek meg az egyiptomi kivonulást. Kérdezze meg a legkisebb a Mánistánát és gondolkozzatok azon, hogy „rabszolgák voltunk Egyiptomban...”

Weinberger Nándorné

tetté válik. A zsidó idealizmus megváltást jelent, nemcsak felszabadulást. A Jerusolájmira való emlékezés egy olyan lelki folyamat, amely mindig az újat keresi.

Egy államot nem lehet felépíteni álmodozókkal, hanem élő, erős és akadályok leküzdésére alkalmas emberekkel.

Szükség van munkászerető és munkát ismerő emberekre. A közösséget velük rajtuk kell felépíteni. Száz évig dolgoznak a munkán, azután hatása kiálszik. Értéke azonban megmarad az emberek emlékében. Szél és víz, nap és a tudás előbbrejutása, új igyekezetek a műveket elporlasztják és a porból lesz ismét a növény és az új emlékből a növekvő gondolat és az új érzés. Az alkotások sorsa ugyanolyan, mint az állaté és a növényé: örökös metamorfózis.

Csak a nagyok élete összehasonlíthatatlan. Voltak és nem tudjuk, miként jöttek létre. Eltűntek és nem lehet kiköszödni azon, hogy hol és merre hatottak. A földön éltek, a föld fölött elsőtétítették a napot, megvilágították az éjszakát, vihart nemzettek a szélsőségek, boldogokat mulattattak, ahol bőlesek haragudtak, gyermekeket lelkesítettek, ahol férfiak kétségbeestek...

Fájdalmasan ordít egy számar. E fájdalom hangja mindenütt az országban hallható. Éjjel és nappal tör fel a kretura fájdalma. Az arab kegyetlen hozzáérhetetlen, hogy ugyanez az emberfaj kegyetlen a számárhoz, amely a tevé elragadó szeretettel kezeli.

Öt teve fekszik a főnyben és kérédik. Térdre ereszkedve pihen, nézésükben jóság és jámborság. Az intést is megértik. Egy arab fiú és tevéje között olyan a viszony, mint a szerelmesek között. Egymást csókolják arcán és szájon, a fiú nevet és a teve nagyokat liheg.

Minden esztendőben el kellene egyszer ide jönnie minden érző és gondolkodó embernek. Látni kell, ahogy megélednek a kövek, fantáziálni kell itt, át kell vonlatni magunkon az eget, el kell mélyedni a szinompában, át kell élni a csillagok nagyságát, át kell érezni a távolságok és a közösségek melegét, el kell mélyülni a ragyogásban és az emlékekben.

Jeruzsálem

Irta Albert Manüber

Bittir körül vagyok a vonaton, az ablaknál állok és szemem egy sziklára tapad. Ama szikla egyike az, amelyekben Bar Kochba utolsó harcát harcolta, innen ásták ki azokat az érmekeket, amelyeket Bar Kochba veretett. Szemem elhalandozik innen és látom a terraszokat, amelyeken szőlőt ültettek, veleményeket, fákat, új szüksegleteket új kielégítést.

Egy hang szólal meg bennem, szügesztív erejű hang, elhagy az európai nyugalom, elveszem eddigi hangulatomat és egy új elmélyedésbe süllydek, valami kábultatfélebe.

A vasut pedig tovább visz. Dombok tűnnek fel és falyak, szemem előtt selyemkendők tarkasága vonul el, látom Talpiot kolóniát, a német zsidók települését, jön az indóház és a látást elfátyolozza egy porfelhő.

Megyek egy fehér-szürke uton olajfák között és a láthatáron mindinkább feltörekszik egy szürke torony, szürke falak, templomtornyok, háztetők. Sietek és egykettőre előttem áll Dávid tornya és ott vagyok a város falánál.

Három óra hosszat mentem végig minden terv nélkül Jeruzsálem városán. Átvonultam keskeny utcákon, amelyeken csak gyalogosok és teherhordó állatok mehetnek végig, a falak mellett előre jutottam nagy óvatossággal, amíg bekerültem a város forgatagába. Kőből való udvarokon át, lépcsőkön fel és még keskenyebb utcákon keresztül. Akaratlanul egyszerre csak odaérkeztem a Panaszok falához, mohó figyelemmel néztem az imádkozókat és aztán visszaigyekeztem a városba.

Egy zsidó ember megszólalt. Van-e vajjon lakásom. Nincs, mondom, mire vezetőnek ajánlkozik. Elkísér a jaffai kapun át a Montefiore-telepre egy öreg chaszidhoz. A hotel egyik szobájában három ágy és egy törött, de azért használható pamlag.

Gazdámat megszerettem. Dacára tisztelte méltó, hegyes-dombos diványának, ahol csak addig lehet aludni, amíg az embert esontjai fej nem keltik. Ő maga azonban nyugodt, jámbor természet, aki szürke napjait zsolotárok mormolásával tölti el. Kimegyek a városba és pitte nevű arab perccet veszek, hozzá pompás szőlőt.

Bejutok az Omar mecset tájékára. Egy szolgáló figyelmeztet, hogy a cigarettát le kell tennem és csak akkor léphetek a mecset elé. Ősi olajfák, amiket nagy vasrudakkal támasztottak meg, széles lépcsőkön feljut az ember a mecset óriási mozaik épületéhez, az ember lába alatt üres kongás; ciszternák. Férfiak és nők jönnek mindenfelől vizet meríteni.

A formák és színek szépségét színiültig élvezhetem.

Egy hang megzavar. Szolga jön és felszólít, hogy hagyjam el a helyet, mert az ima ideje elérkezett és hitetlennek ilyenkor semmi keresnivalója ezen a helyen.

Este lévén, meg akartam nézni az istentiszteletet a Panaszok falánál.

Mennyi fájdalom odaadás! Az imának ez a ritmusa belém idegződött és elkísért palesztinai utamon és velem maradt Európában és nem fog kipusztulni belőlem életem végéig.

Lejutok az Émek Haasputhra. Száz-ezer halott fekszik itt, százezer sírkő alatt. A föld kölapokkal van fedve és a kölapok között keskeny kis földcsávak.

Szembem ezekkel a sírokkal, a völgy másik oldalán, egy jemenita város emelkedik. A házak mintha rálennének tapasztva a sziklákra. A szikla minden emelkedése, minden rovátkája ki van itt használva. Mintha egymásra halmozott kövek lennének, mintha maga a természet építette volna számukra ezt a várost.

Jeruzsálem is így tűnik fel előttem. Egy nép jött, felépítette a maga városát és a várost rombadöntötték. És jött egy másik nép és felépítette otthonát az összeomlott természetre. Egymásután építkezések és rombolások következtek... egymásután sok-sok nép, más és más kultúrával.

Különböző fajok emberei legjobb erőiket használták fel ezen a helyen, de ez a zenergia forrásává lett új lelkiérőknek és a népek, amelyek a világ különböző részeibe szóródtak, mindig is visszatértek tenek Jerusolájm felé. Jeruzsálem városában állott be a zsidó nép történeti szakadása. Itt szepült meg lélekben ez a heroikus, ez a történelemben páratlan nemzet. Ezért minden egyed, amelynek része van ebben a szellemben, maga is romantikussá és messiási szellemben tel-

WIZO-HIREK

Az oradea-marej Wizo nagysikerű bálja. Jól sikerült jelmezes- és álarosbált rendezett a Wizo a Kereskedelmi Csarnok összes termeiben. Fényárban és kék-fehér színekben pompázott a Csarnok hatalmas terme. Jökved és vidám hangulat uralkodott egészen kora hajnalig. A Wizo agilis rendezőgárdája ötletes változatosságokról gondoskodott. A bál igen szép jövedelmet biztosított a menekült német zsidók részére Palesztinában létesítendő Ussischkin falu javára. A bál sikerének oroszlanrészre dr. Markovics Ignácé elnököt illeti. Jelentős munkát végeztek: Bernáth Béláné, Citter Jenőné, Epstein Samuné, dr. Geilert Miksané, Heller Józsefné, Hajdu Hugoné, Jachzel Joachimmé, dr. Jereziás Aranka, dr. Markovits Józsefné, Nussbaum Samuelné, dr. Pollacek Pálné, Porgesz Pálné, Rosenberg Mancsi. A tombolák gyűjtését Rosenberg Olga és Berliner Rika, Schwartz nővérek végezték. A szépséverseny győztese Sonnenwirth Klári urleány, a közismert tánc-tanárnő, a jelmezesverseny győztese Spierer Gizi urleány volt. Díjakat nyertek még: Reich Edith, Citter Bözsi, Fränkel Nuszi. A rendezésben résztvevő szervezetek: Joung-Wizo, Hanoár Hacioni, Aviva-Bariszia jól végezték munkájukat.

A deji Wizo hírei. Március 18-án nagysikerű teát rendezett a deji Wizo, amelyen Bernáth Farkasné, Bernáth Samuné, Noé Sándorné, Eidingerne, Mendelsohn Józsefné és Wolf Adolfné voltak a házi-asszonyok. A jövedelemből 1000 lejt a héber óvodának juttatott a Wizo. A hébraizációs munka is igen szépen halad a Wizo-ban. A deji cionista életnek ki-magasló eseménye volt az elmúlt héten dr. Marton Ernő előadása, amelyet az Aviva-Bariszia rendezvényének keretében tartott. Az előadás a Wizo-tagok is testületileg megjelentek.

יוד עין!

קויפט אויף פסח נור

בעק-קאפפ

דיא אייניגיגע ציכאריע וועלכע פאן איין יודישען פאבריקאנט דורך יודישע ארבייטער ערשייגט ווירד

Használjunk Peszach BECK-kávét

kalap-ágok
zweig

Reg. Ferdinánd
zlet udvarán.

Az eszeusok a következőkben...
Az eszeusok a következőkben...
Az eszeusok a következőkben...

hasonmása volt...
hasonmása volt...
hasonmása volt...

tesztrendek között...
tesztrendek között...
tesztrendek között...

szociója...
szociója...
szociója...

Dohány ucca
37-2-57.

k...
asz-

A héber költészet fejlődése a XVIII. századig

Kevesen ismerik közülünk a zsidó népkultúráját. Még azok is, akik behatóbban foglalkoznak a modern irodalommal, sem ismerik irodalomtörténetünk egyik legmagasabb korszakát, a középkori spanyol- és portugál zsidó költészetét és általában a középkori zsidó költészetet. A spanyolok közül csak Jehuda Halevi, aki általánosan ismert, pedig mennyi tehetséges költők voltak rajta kívül.

En nem akarok most valami komoly tanulmányt a zsidó irodalomról, ehhez nem értek. Csak egy rövid ismertetést a kevésbé ismert költőkről.

Tekintsünk vissza egy kicsit a héber költészet fejlődésére. Ez a fejlődés a Bibliában található meg leginkább. Kezdve a Mózes hálaadó énekén (Sir hajlam), amelyet az első héber énekek tartanak, egészen az Énekek Énekéig a legkölteményesebb szimbolikus szerelmi költeményig. A Biblia egy irodalmi mű, amely most két megint életre. A templom lerombolása után nem akad dalnok Izraelnek. Az örökség szótárokat szárazan mondták el. Az Énekek Énekét elmagyarázták. A napsugaras óshaza elvesztésével elvesztették citeráinkat és ajkunk nem nyílt énekre. A szívünk mélyén élt a poézis, csak ajkunkig nem tudott fejlődni. „Ech nasir et sir Adonaj al admat nechar“ (Hogyan énekelhetjük Istenünk dalát, idegen országban) — mondták óseink Babylóban. A római foglyok már ezt sem mondták, már természetes volt, hogy ajkuk elnémult. Így mindinkább összegyülemlített a fel nem dolgozott anyag, a vágy énekelni. Egyszer majd fel kell hogy törjön az igazi zsidó ének.

A talmud mondásai köre szébbnél szébb legendák képződtek. A rabbi maguk néha egy-egy szelvény részénél a Szentírásnak elkezdtek sírní. S amit sírva mondtak az igazi szívből jövő poézis volt.

Voltak poéták, vagy „pajtánok“, akik a törvényeket versebe szedték. Ezek a poéták voltak az új héber költészet előfutárjai. Reformáltak, hajlékonyvá tették a héber nyelvet. Egyszerű poéták voltak, akik verseket írtak. A szinai kinyilatkoztatásról, a templom lerombolásáról, Izrael fia énekeltek, ha egy kicsit hamisan és dadogva is.

Amint megkezdődtek a középkori zsidó üldözések, sok költő akadt, aki versebe írta le néptünk szenvedéseit. Panaszkodtak Istenhez és bocsánatért esdekeltek. Jeremiás siralmait ujjakkal töltötték meg. (Kinóth). Ezek az ismeretlen új zsoltárköltők voltak a Selicha-költők.

A legismertebb pajtán Eliazar Kairi, habár nem tartozott a legjobbak közé. Az utóda néha, amikor féltették az okoskodást, igazi poéták voltak. Az Énekek Énekét is versebe szedték, természetesen kidomborítva a szimbolikus értelmét. Az Énekek Énekének nagy befolyása volt a héber költészetre. Bevitte a szerelmi költemény fajtaját a költészetbe és segítette ennek elvilágiasodását.

Minden készen volt, a héber muzsa megfajlásához, csak egy idegen kultura kellett megteremkenyítőnek. A X. században ez is meg volt. Az arab kultura. A zsidók megismerték az arabok magas kulturáját, szakitották a régi formákkal. A héber költészet új arab keretbe került. Eleinte sok harc volt a nyelvújítás és az új forma ellen. Dunász volt az egyik újtó. A héber versben eddig csak a rim volt a fontos. Most a ritmusra fektetik a súlyt. A svaas és svatalon szóttagok alkották a ritmust. Menachem a sva ellensége volt. És ágaza volt. Mert a svaival sok szabálytalanság történt. A későbbi költők sva nélkül is ritmikussá tették a verseket.

Az így feltámadó költészet egyik kiemelkedő vezetője volt Samuel Hanagid. A Bibliából merítette a témát, arabzsidó keretbe. A citerát levették a fűzről, ajkunk énekre nyílt. Énekelünk új harcokról, új diadalokról. Akik egykor elnémították, már rég nem éltek és cion citerái még szóltak a dalnokok kezében. Ellen-ségeinket elfelejtettük, de emlékszünk a szépséges Szulamithra, aki újra él, dal-rokaink csengő hangjában. Samuel Hanagid volt az első nagy új héber költő. De még életében felfülmulja őt Iben Gabirol.

Gabirol életéről nagyon keveset tudunk. Ifjúkorát Saragosában töltötte. Sokat szenvedett s ez zárkóztatta, tétel-dővé tette. Egyidőben vele élt Jehuda Halevi. Halevi felkapott költő volt. Jókendő, szerencsés, hirtelen halt meg. A nagy tudós lefordította Alcharizi kritiká-

ját. Heine meglátta, elkezdte Halevit olvasni és divatba hozni verseit. Így lett Halevi világhíres, megelőzve mesterét, Gabirolt, akit Alcharizi jóval nagyobb-nak tart. Alcharizi így szól Gabirolról: Hozzá hasonló még nem volt, mióta ember lát a mennyből. Őt egyedül vitte a szárnya — a költészet legmagasabb fokára. És a bölcsészet volt dajkája. Nagy költő az is, ki dalaít érte — ki bírna magaslataira lépni. Beszédeiből nardus mirha tör elő — minden szava gyöngy és drágakő.

Halevit a költők virágának nevezik, de Gabiroltól nem éri. Lassuk mit mond Alcharizi Haleviről: Ő a hős, aki lán-dzsját felemelte — s a dal óráisait halomra verte. Akik nyomába járnak — nem érik utól porát diszkocsijának. Szavait költők lopva veszik át — és csókollják a lába nyomát. Minden levele — költészet van tele — mintha csillagokból eredne bája — vagy égi szellem áradt volna rája. És lantjára bár mi dal kerül — biztos, hogy sikerül.

Halevi verseiben erős az arab befolyás. A lakodalmi és szerelmi dalai, mind arab divatuk. Pedig volt héber szerelmi lírikus, Mose Ibn Ezra.

Mose Ibn Ezranak trubadur-hajlamai voltak. Ezért tagadták meg tőle szerelme kezét. Ki kellett vándoroljon a városból. Ekkor írta legszebb verseit. Igazi gyöngy szemek, amelyek egy nőért hullottak, akit a lantos szeret.

Jehuda Halevi elismeri Ibn Ezrat mesterének, épp úgy, mint Gabirolt. Halevi könnyedén írt, kedvesen, ezért kapta az „édes“ jelzőt. Gabirol volt a hatalmas, a teremtő.

Gabirol beteges volt és sirt. Megvetette az élet örömeit. Tudni akart, ez volt a vágya, szenvedélye. A természet titkát akarta megismerni és ezért nem látta Hivták, hogy meneküljön a borhoz, de a korsó láttára így szól: „A korsó is agyag, mint én, törékeny cserep — ki tudja, melyikünk törik szét előbb“. A vallásossága is új. Inkább panteista. Nem szolgálta, de megismerni akarja Isten. Nyugtalanul vergődik a lelke, fel-emelkedik, hogy lezuhanjon a mélybe. Jehuda Halevi, az elkényesztetett dalnok nyugodt, Fekész temperamentumát: „Lelkem állj meg és ne törj — merészen az égbe föl, — ne kutasd a titkok titkát, gyilkos kétség titkon áll!“

Gabirol szegény volt és beteg, nyugtalan és viharos. Halevi igazi dalnok. Gondosan, figyelmesen énekel, mindenre kiterjed a figyelve, zenész a szó legszorosabb értelmében. Nincsenek benső forrongásai, lelke nyugodtan szárnyal. Mindent megénekel, különösebb lelki élmény nélkül.

Egyetlen egy esemény rendítette meg, a Cionba való zárandoklása. Ezen az uton írta cionidét. Ezek voltak az igazi szívből jövő versek. Ezekbe a versekbe látjuk Jehuda Halevit, a zsidót. Amint jár óseink földjén, csókolja a föld vértől áztatott porát; sir a romokkal, ujjong a kék égrel s a tengerrel, éneki a remény dalát; ez Halevi, a költő, a zsidó nép lantosa. Ő nemcsak levette citeráját a fűzről, de énekelte elvitte az óshazába s azóshaza megtanította a dalnokot őt új héber melódiákra.

Samuel Hanagidtól Jehuda Haleviig befejeződött a reneszánsz első fele. Alcharizi említi még vagy száz költőt, a költészet otthagya a zsinagógát és bevonult a világba. Fokozatosan ment végbe a fejlődés, kezdve a nagy kritikustól, Alcharizitól, egészen az olasz Manuellóig, Alcharizinek arab mestere volt, akinek a makkamáit fordította héberre. Később függetlenítette magát és írt az életéről, világosan, szellemesen. Az ő irásait nem lehet szimboliztikusan felfogni. Ma már nem érdekes tartalom szempontjából a dolgai. Érdekes a forma. A bibliai versek formáját használta fel, nem éppen a legszentebb célokra.

Egész irodalom teremtdök meg a nőgyűlölő és nőbarátok körül. Kolonymus ben Kolonymus írta a legszelemesebb asszonyszatirát.

Ebben az időben lép fel Manuelle Olaszországban. Igazi bohém, pajkos, a legszentebb dolgokból is gunyt üz. Ezért ugy a pápa, mint a Sülehanaruch kiátkozta verseiből. Az ideálja Alcharizi. De Manuelle sokkal merészebb, eleve-nebb, mint Alcharizi. Manuelle a Messiasból is gunyt üz, mert számárháton jön. Ha jókedvű, nem kimél semmit és senkit. Fanatikusa az asszonyoknak. Dante példáján feibuzdulva, ír egy ko-

médiát, pokol és menyország. Manuelle volt a világ héber költészet reprezentán-sa. Asszimiláns volt. „Nevem Manuelle, hazám Italia, nemzetem az olaszok“. Nem évtizedek, de évezredek voltak a Cion után vágyó Halevitől Manuellóig, a középkori asszimilánsig.

Ezzel be is fejeződik a középkori héber reneszánsz kora. Nem akad már csak egy-egy, az is félve énekel, halkán. Aki tehetségesebb volt, az vallási vitákat írt versben, hogy a keresztényeket meg-cáfolja. Így tartott ez 200 évig. A citera elnémult, talán el is szakadtak a hurok, ott lóg megint a fűzán és nincs aki kezébe vegye, hogy énekeljen. Csak néha lepődik a sötétben valaki a citerához, megpendki, fájdalom akkordokat csal ki. Aztán az is elhal s megint csend lesz, csak a hur rezeg még egy kicsit.

A miszticizmus a sötétség szülötte. Az éjben teremtdött a kabala. A kabala költészet. Maga Zochár költő termék, az összes legendák, mondák, mind a poézis termék. Közben gyült a fel nem dolgozott anyag. A kabalisták szimbolikus szerelmi dalokat énekeltek. Ilyen volt Al Kabit Salamonna a „Lechodod“—ja. A leg nagyobb kabalista költő Nadsara Izrael volt.

Nadsara Isent Izrael szerelmesének tekintti. Verseket ír, amelyben látja Izrael megváltását. Vagy veszekszik Istennel, amiért csüggedni hagyja népét. A

legtöbb költő kabalista volt, de az illető ország költészetének a befolyása alatt állt. Természetesen ez csak úgy lehetett, ha szabadok voltak. Törökországban egész csomó költő volt. Igazi bohém élet-élet. Saadia Longo volt a mesterük. David Onkneirah volt a kör gazdája. Lassan betanult a verselésbe s egészen újfajta verseket írt.

Európában a gettóban nem énekeltek a zsidók. Csak tudósok voltak, de nem lantosok. A mohamedánok közt meglehetősen szabadon éltek a zsidók, így a költészet is fejlődött. A jemeniták nagy misztikus költője, Sibzi, a perzsák sok költője sokkal egészségesebb életet mutattak, mint az európai nagy talmud-tudósok.

A héber költészet a spanyol költőtől egész az olasz Chaim Luzattóig a spanyol fénykorba nyulik vissza. Mind őket utánozták, ők voltak a forrás. S minél több idő mult el, annál silányabb az utánzás, nem hallatszott egy hang se a gettóból. Talán el is felejtett énekelni.

De amint megnyíltak a gettó kapui, újjáéledt a héber költészet is. Akadtak újra lantosok, akik énekeltek, új harc-ról, új dicsőségről, új szenvedésről, rég letűnt népekről, harci dalokat. De énekeltek az új hazáról és fülbemésző, táncrahívó éneket új Szulamitokról, akik megint eljöttek a virágzó Sárónvölgybe, nyájaikat tereelni, szőlőjüket őrizni.

Vermes Ernő és dr. N. M. Gelber látogatása Gyulafehérváron és Medgyesen

Vermes Ernő látogatása Marosvásárhelyen

Az E. Zs. N. Sz. elnöke, Vermes Ernő és a KH. jeruzsálemi főirodájának delegátusa, dr. N. M. Gelber urak az elmúlt héten — amint az előzőleg jeleztük — meglátogatták Alba Julia, Medias városokat, majd az E. Zs. N. Sz. elnöke, a targumuresi helyi csoport meg hívására, különböző helyi vitás kérdések elintézésére céljából Targu-Muresre utazott.

Alba-Julia, Több éves szünet után ebben az évben újra sor került az alba-juliuai KH. akció lefolytatására és a cionista helyi csoport újjászervezésére. A központ kiküldötteinek látogatását a város zsidósága ugyszólván szokatlan érdeklődéssel és szeretettel várta. A március 17-én rendezett meetingen résztvett az egész város zsidósága, pártállásra való tekintet nélkül. Alba Iulián talán még soha se rendeztek hasonló sikerű Palesztina-meetinget. Az előadást a hitközség elnöke, Fuchs Nándor nyitotta meg németnyelvű beszédével és meleg szavakkal üdvözölte a város zsidóságának vendégeit, a központ kiküldötteit. Kiemelve a palesztinai építés primér voltát. Leles szavakkal hívta fel a város zsidóságát, hogy Erec Jiszraellel szemben mindenki teljesítse kötelességét. Utána dr. N. M. Gelber tartott hatalmas beszédet a zsidókérdés aktuális problémáiról és a Palesztina-országépítés eddigi teljesítményeiről. Vermes Ernő, dr. Gelber beszédének egyes részeit kiegészítve, ugyancsak a zsidóság problémáinak ismertetésével foglalkozott. Dr. Krausz főrabbi emelkedett ezután szólásra, s érdekes fejtegetésekkel kapcsolódott bele az előző szónokok által felvetett kérdések ismertetésébe.

A meeting Fuchs Nándor hitk. elnök szavaival zárult, aki beszédében meleg szavakkal utalt arra, hogy a zsidókérdés megoldása csak a palesztinai munka révén érhető el. Ezért nemcsak adni, hanem áldozni is kell.

Másnap, vasárnap délelőtt a zsidó hitközség tanácsmésében az alba-juliuai zsi-

dók vezetői a központ kiküldötteivel megbeszélést tartottak és megtanúsokzták a helyi csoport megalakításának módjait. A helyi csoport végleges megalakítása március 25-én fog megtörténni s minthogy az elnöki tisztséget Fuchs Nándor hitközségi elnök szívesen vállalta, akinek oldala mellett kitünő képzettségű fia, dr. Halász Lajos teljes munkát fog kifejtetni, bizonyos, hogy a Zs. N. Sz. e legifjabb helyi csoportja rövidesen az első csoportok között fog helyet foglalni. A KH. akció még a vasárnap délelőtti megbeszélés kezdetét vette és hétfőn folytatódott, eredménye a legszebb reményeket is meghaladta.

Medias, Vasárnap, március 18-án este Vermes Ernő és dr. N. M. Gelber urak Mediasra utaztak át, ahol a cionista helyi csoport megalakításának különböző kérdéseit beszéltek meg és az ottani zsidóság által rendezett Palesztina-meetingen vettek részt. A Palesztina-meeting iránt városszerte óriási érdeklődés nyilvánult meg, amelynek sikerén bizonyos orl. egyéneknek tüntető távolmaradása sem tudott változtatni. A látogatás alkalmából sor került a WIZO megalakítására egyelőre 20—25 taggal és remény van arra, hogy az új WIZO csoport az elkövetkező hónapok folyamán szép fejlődésnek indul. A WIZO első összfejlesztete szerdán volt Ruben Pálné lakásán.

A mediási zsidóság, amely hosszú években keresztül távolmaradt a cionista mozgalomtól, végre intenzíven bekapcsolódik az országépítő munkába.

Targu-Mures, A mediási meeting után hétfőn, március 19-én Vermes Ernő Targumuresre utazott át, ahol résztvett a helyi csoport vezetőségi ülésén, amely a helyi cionista csoport különböző problémáit tárgyalta meg és intézte el.

Teius, Dr. N. M. Gelber ur az alba-juliuai KH. akció lefolytatása után Tövisre utazott át és mindkét városban jó eredménnyel folytatta le a KH. akció-

Elismert jó minőségű „IDEAL“ védjegyű gyermekkocsik főelárusítója: **Schuster Emil, CLUJ**

Kérjen árlapot. Jutányos árak.

Konv

Bukarest, március 26. A szenátus által a módosítására kiküldött nap ülésén lényegesen módosított az eredeti A mezőgazdasági társaságok törvényéről szóló 15 évről szóló törvény első két évben meg kell fizessenek és a tőkének 2 százalékos kamatozás mellett 6 százalékat ugyancsak kamatozás mellett.

SELECT MOZÓ

elsőrendű vigjáték szerepelt.

Következő műsor

mélyen megrendítő szerepben: Paul M...

Mer

Rálötlet

Bucaresti, március 26. (Budapesti) Ifjok megyei leges választás lesz elnök halálával a tumért. A liberális pártvezérérét je parasztpárt részéről. A választás politikai körökben nem kintenek. Ugy Din dr. Lupunak van a tuma és így a jellegű, mely a liberális pártvezérét kíván lenni.

A diák és a zsidó diák

Temesvára és

Tímisoara, március 26. (Budapesti) A Dímneata kúlszfürdői diáksain az oda leutazásuk egyötöd részét elszedték különbözsova, Karánsesba. A lap szerint a virált autobuszokor és személyvonatokra létsra a kongresszhanva a vonatoka dig kényszerítve a hogy külön garnit sze számukra. Em közlekedésében kü letkeztek. Bogdan ezredes, felügyelője, külön fogantozott új akadályozására, kassitve az összes va Délután öt óra

Csiszoltüveg

legelőnyösebb „SOLIN“ (vált) Str. Vlahuța N

PREZ

Konverzió alá esik a külföldi hitelezők követelése is

Bukarest, március 30. A kamara és a szenátus által a konverziós törvény módosítására kiküldött bizottság tegnapi ülésén lényeges változtatásokat eszközölt az eredeti törvénytervezeten. A mezőgazdasági adószedések fizetési határidejét 15 évről 17 évre tolták ki. Az első két évben minimális részleteket kell fizessenek és pedig: az első évben a tőkének 2 százalékát, 3 százalékos kamatozás mellett, a második évben 6 százalékát ugyancsak 3 százalékos kamatozás mellett.

A városi kereskedők és iparosok adósságaikat öt év alatt a Banca Nationala kamatlábiával egyenlő kamatozás mellett kell fizessék. A városi adók közül csak azok estek konverzió alá, akiknek évi jövedelmük a 80 ezer lejéig nem haladja. Kimondotta a konverziós bizottság, hogy a konverzió tekintetében a külföldi és belföldi adósságok törlesztése között nincs semmi különbség, vagyis a külföldi hitelezők követelése is konverzió alá esik.

SELECT MOZGO

Hárman egy asszonyért

elsőrendű vigjáték, rendezte Lubitch Ernő, Noel Coward darabja nyomán, főszerepekben: Frederic March, Miriam Hopkins, Gary Cooper.

Kővetkező műsor:

Szökött fegyenc vagyok

mélyen megrendítő film, Robert Elliot Burns, világhírű regénye nyomán, főszerepekben: Paul Muni.

Merénylet, vagy falusi legények rossz tréfája

Rálóttek egy liberális vezető politikusokat szállító autóra

Bucuresti, március 30. (Az Uj Kelet tud.) Ifjov. megyében április 2-án részleges választás lesz a Duca miniszterelnök halálával megüresedett mandátumért. A liberális párt Dinu Bratianu pártvezérével jelölte, míg a nemzeti parasztpárt részéről dr. Lupu kandidált. A választás kimenetelére iránt politikai körökben nagy érdeklődéssel tekintenek. Ugy Dinu Bratianunak, mint dr. Lupunak van már ugyanis mandátuma és így a harsogó tisztán politikai jellegű, mely a liberálisok és a nemzeti parasztpárt közötti erőpróba kíván lenni.

Több politikus autóval választási propagandautóra indult el. Cernica község határában gyors egymásutánban három lövés hangzott el a lövések közül az egyik az autó szélvédő üvegét törte be, míg a másik két lövés a karoszeriát találta. A beülőeknek semmi bajuk nem történt. A meghírsült merényletről a képviselők jelentést tettek a csendőrségnek, mely azon nal megindította a nyomozást. A tettesek eddig nem kerültek kézre. A hatóságok azt hiszik, hogy nem merényletről, hanem falusi legények rossz tréfájáról van szó.

A diákság politikai orientálódása és a zsidókérdés a herkulesfürdői diákkongresszus napirendjén

Temesvárra és Adakale szigetére rándultak ki a kongresszisták

Timisoara, március 30. (Az Uj Kelet tud.) A Dimineata jelentése szerint a herkulesfürdői diákkongresszus tárgyalásain az oda leutazott négyezer diáknak csak egyötöd része vett részt, a többiek elszéledtek különböző irányokban: Orsova, Karánsebes és Temesvár irányába. A lap szerint részint erőszakkal rekvirált autobuszokon, részint pedig teher és személyvonatokon indultak kirándulásra a kongresszus résztvevői, megrohanna a vonatokat, egyes helyeken pedig kényszerítve a vasúti személyzetet, hogy külön garnitúrákat állítsanak össze számukra. Emiatt a vonatok rendes közlekedésében különböző zavarok keletkeztek.

Bogdan ezredes, a bánáti csendőrség felügyelője, különböző intézkedéseket fogantatott újabb rendbontások megakadályozására, katonai őrségeket létesítve az összes vasúti állomásokon. Delután öt órakor megkezdődtek a

kongresszus tanácskozásai. Moscinehi elnök elítélte az előző ülésen történt összeütközéseket, kérve, hogy a vita a legteljesebb rendben és nyugalomban folyhasson.

Mihaila chisenevi teológus Nichifor Crainic, a Calendarul főszerkesztője, érdeklődésben beszél, aki a színjátszó gyilkosság perének egyik vádlottja. Robu kolozsvári diák a nemzeti művészet támogatását kéri.

Este a kaszinóban estélyt rendeztek a kongresszisták színterére, majd másnap folytatták a tanácskozásokat. Sandu Valeriu üdvözli a kongresszust, Mihail Stelescu volt vasgárdista képviselő nevében. Javaslatára a kongresszus egy perency esendét határoz el a választási harcokban elesett vasgárdisták emlékére, majd eléneklik a vasgárdisták halál himnuszát.

Marin Stefanescu professzor szólt fel ezután és kifejté, hogy mint a Cultur Patriei egyesület elnöke jött el a diákok közé.

Burdui bukaresti diák félbeszakítja a megkérdezőt, hogy a Cultur Patriei milyen intézkedéseket hajlandó fogantatni a tagjai sorában lévő szabadkőművesek ellen.

Marin Stefanescu azt válaszolta, hogy a Cultur Patriei nem a szabadkőművesek

Tükör

Csiszoltüveg Képekterek

legelőnyösebben beszerezhetők

„SOLIN” Üvegiparnál

(volt Hunwald)

Str. Vlahuța No. 3. Telefon: 147.

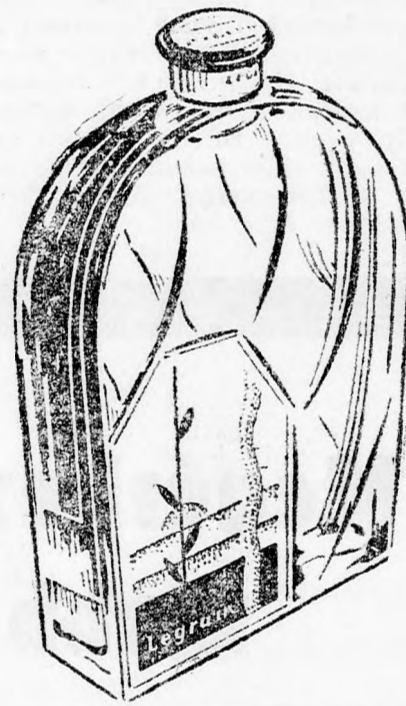
Fleurs d'Avril

kölnivíz finom, meleg illatára
lelkünkben a tavasz dala kél.

Fleurs d'Avril

az a kölnivíz, melyet a finom
érzékű emberek, a tavasz
illatának hódolói kedvelnek.

szavatolunk gyártmányaink
minőségéért és tisztaságáért,
de csakis, ha pecsétünkkel
ellátott eredeti csomagolásunk.

Legrain

egyesülete, de a szervezet nem utasíthat
vissza értékű embereket, akik dolgozni
akarnek érte.

A kongresszus pénteken a diákság po-
litikai orientálódásáról tárgyalva külön-

böző határozatokat hozott a zsidó-kér-
dést illetően is. Este a kongresszisták ki-
rándulásra indultak Adakale szigetére,
míg egy részük Temesvárra rándult át.

Miért emelték Cluj költségvetését

Cluj, március 30. (Az Uj Kelet tud.) A város ügyeit irányító interimáris bizottság nyilatkozatot juttatott el szerkesztőségünkhöz, amelyben válaszol a bizottság által összeállított új költségvetéssel kapcsolatosan elmondott kritikára. Elismeri a nyilatkozat, hogy az 1934-35. évi költségvetés 33 millió lej jel magasabb az előző évinél. Ez azonban azért történt, mert a várost különböző új kötelezettségekkel terheli a törvényhozás, részint pedig a múltból kifolyólag merültek fel olyan kötelezettségek, amelyeket teljesíteni kell. Az 1934-35. évi költségvetés összege 75 millió 754 ezer 579 lej.

A költségvetés emelését főleg a következő kötelezettségek tették szükségessé: a tisztviselők előléptetése 636 ezer lej pluszt fog jelenteni, amennyi-

ben a felsőbb hatóságok az előléptetéseket engedélyezik, 450 ezer lej kell fordítani a Vitéz Mihály rend lovagjainak földhöz juttatására, 300 ezer lejbe kerül az előkészület a gáztámadások elleni védelemre, 305.000 lej a munkamunkák szubvenciója, 5 és félmillió a törlesztendő összeg és a kamat a város 30 millió lejes kölcsönére, 660 ezer lej a kioszk rendbehozatala, etc.

A rendkívüli költségvetésben mutatkozó 8 millió lejes pluszt egy a nemzetközi légitforgalomba beilleszthető repülőállomás létesítésére akarja fordítani a város. Egy másik 11 millió lejes pluszt azért kellett a költségvetésbe felvenni, mert az előző évek büdzséje nem volt reális és olyan kiadások maradtak vissza, amelyekre nem volt fedezet.

„MERCUR” Első cluji paprika-malom

Strada Calvaria 34. Iroda Ady Endre uca 4. — Garantált vegytiszta paprikát szállít. Aranyéremmel kitüntetve!

PREZENSKY süteményei mégis a legjobbak!

volt, de az illető befolyása alatt al csak úgy lehetett, Törökországban. Igazi bohém élet volt a mesterük. A kör gazdája, felesége s egészen

nem énekeltek a k voltak, de nem dának közt megék a zsidók, így a A jemeniták nagy zsi, a perzsák sok gesebb életet mu-pai nagy talmud.

spanyol költőktől Luzattóig a spa-vissza. Mind őket a forrás. S minél annál silányabb az ott egy hang se a elejtett énekelni. k a gettó kapui, észet is. Akadtak nekeltek, új harc-szenvedésről, rég dalokat. De éne-ről és fülbemászó, Szalamitokról, akik gzó Sárónvölgybe, bújukat őrzint.

Gelber Iron

elyen

nt kiküldöttével és megtanúsokoz-galaktásának mórt vegleges meg-n fog megtörtén-ti tisztséget Fuchs ök szívesen vál-ellet kintúró kép-ász Lajos teljes bizonyos, hogy a helyesportja rö-rtok között fog a akelő még a va-szülésen kezdetét tódott, eredménye is meghaladta.

március 18-án es-dr. N. M. Gelber át, ahol a cionis-aktásának külön-k meg és az otta-vezett Palesztina- A Palesztina-erte óriási érde- amelynek sike-gyéneknek tüntető ott változtatni. A or került a WIZO ore 20-25 taggal hogy az új WIZO hónapok folya-ndul. A WIZO lán volt Ruben

amely hosszú maradt a cionis-intenzívven bele-tő munkába.

mediasi meeting 9-én Vermes Er-ott át, ahol részt-vezetőségi ülésén. csoport külön-álta meg és in-

ber ur az albaju-tása után Tövis-két városban jó le a KH. akció-

üségü

kkocsik

Emil,

utányos árak.

HIREK

Az Uj Kelet jubileumához

Grünberger József ur, a Zsidó Párt nagyszabasi megyei tagozatának elnöke a következő sorokat intézte szerkesztőségünkhöz:

Kedves Marton dr. ur!

Az Uj Kelet tizenöt éves jubileuma mély meghatottsággal tölt el engem, bár tizenöt év egy újság életében sem nagy idő. De tizenöt év Uj Kelet valójában egy korszak, teli lelkes harci készséggel, néha csüggedéssel és reménytelenséggel.

Lehetetlen e tizenötödik mérföldkőnél meg nem állni és visszatéríteni az elmúlt tizenöt évre, amelyben a zsidó becsületért vívott és vívandó harcban az Uj Kelet mindig támaszunk, lelkesítőnk, de valóban vigasztalónk is volt. És Erdély zsidósága soha sem fogja tudni az Uj Keletnek azt kellően meghálálni, hogy soha a legnehezebb viszonyok között egy pillanatra sem lért el attól, amit utraindulásakor zárlójára írt.

Azok azonban, akik benne vagyunk a forradalmi idők, a zsidó jövőért folyó élet-halál harcában, talán csak mi tudjuk felmérni és felbecsülni azt, amit az Uj Kelet Erdély és egész Románia zsidóságáért tett.

Az Uj Kelet az elmúlt nehéz években, becsülettel vívott harcában, erdélyi zsidóságának valóban életszükség lette és az erdélyi zsidó életet Uj Kelet nélkül ma már elképzelni sem lehet!

Köszöntöm önt, és köszöntöm nagyszerű munkatársait!

Csondítóval.

Sibiu, 1934. március 27.

készséges híve:

GRÜNBERGER JÓZSEF.

— Az Uj Kelet legközelebbi száma a peszach-ünnep miatt kedden reggel a reggel a rendes időben jelenik meg.

— Leszerelünk Londonból jelentik: A Daily Telegraph közlései szerint a flottát olyan repülőgépekkel ágyúkkal szerelik fel, amelyek az eddigiéknél nagyobb precizitás elérését teszik lehetővé a célzásnál. A kísérletek során 1600 méter magasságban óránkénti 300 kilométeres gyorsasággal haladó célnél az új precíziós ágyúk 5—10 szeresen jobb „eredményt” mutattak fel, mint az eddigié.

— A Palesztina bizottság hírel. Az E. Zs. N. Sz. clujji helyi csoportjának palesztinai bizottsága ezután hozza tudomására az érdekelteket, hogy f. hó 28-án megtartott bizottsági ülés határozatainak tudomásul vételéről a helyicsoport irodájában hétfőn április 2-án d. e. 11—1 között megjelenni sziveskedjenek. Ugyanitt közli a palesztinai bizottság, hogy orvosául dr. Katzer Ödön helyi főorvosgyász (D. M. Viteazul 2.) választotta meg.

— Ügyvédi hír. Dr. Pistiner Ábrahám ügyvédi irodáját Cluj, Regele Ferdinand 6 szám (Fischer üvegház épületébe) április 15-én megnyitja.

— Kosztolányi Dezső erdélyi fdlolyásó körúton. Kosztolányi Dezső, az európai nevű költő, regényíró és műfordító, a husvéti ünnepek után erdélyi előadó körútra készül. Jövő héten Nagyváradon 8-án Marosvásárhelyen olvas fel műveiből, 10-én az itteni új iparkamara dísztermében ad személyes találkozást Kolozsvár közönségének. Verseket és novellákat olvas fel Kosztolányi, gazdag termésének legjava és nálunk még ismeretlen alkotásaiból. Az estélyt Krenner Miklós dr. vezeti be és Ferenczy Zsuzsi szerepel még a műsoron, régi Csokonai és Himfi dalokká, melyeknek bemutatásán egyik nagy érdekessége lesz a nagy érdeklődéssel várt Kosztolányi-estnek. Az énekszámokat a kitűnő Zsuzsmann Rezső kíséri. Jegyekre való előjegyzéseket elfogad az Ellenzék könyvosztálya.

— Elhúzódnál, köszvény-nél és cukorbetegség-nél, oxaluria és phosphaturia képződésénél, hűgysavas sók lerakódásánál a természetes Ferenc József keserűvíz javítja a gyomor és a belek működését s tartósan előmozdítja az emésztést. Több jeles orvos, az anyagcserebajok célszerűbb gyógymódja után kutatva már a múlt században megállapította, hogy a Ferenc József vizkúrával nagyon szép eredményt lehet elérni.

— Orvosi hír. Dr. Goldenberg Pál ideggyógyász és sexualpathologus főorvos külföldről visszaérkezett és rendeléseit Cal. Reg. Ferd. 46 alatti ismét felvette. (Vállany-, vizgyógy-, Hochfrequenz-Zeileis therapia stb.)

— Megnyitá Piața Unirei 22. sz. emeletén az ELISABET szalon, ahol a modern kor igényeinek megfelelően készülnek: francia és gyógyfűzők, melltartók, luxus fehér- és ágyneműk, pizsamák, pongyolák, továbbá kézzel varott férfi- és női bőr- és anyagkesztyűk. Kitűnő szabás, elsőrendű minőség, méltányos árak.

— Férjhez ment Gandi hűtlen rajongója és gyalázója a Mahatmát. Newyorkból jelentik: Nila Cram Cook, Gandi volt amerikai tanítványa, Newyorkba érkezve, férjhez ment Alfréd Hutshins, csikágói íróhoz. Az új Hutshinsné kijelentette, hogy férje a tökéletes férfi végző eszményképe, Gandi pedig „mormogó vén medve”. Az újságírók kérdéseire, hogy vajon hiva volt-e valaha a Mahatmának, Hutshinsné gunyosan felkacagott, majd kijelentette, hogy indiai tapasztalatairól könyvet fog írni Midón Amerikában partra szállt, első kívánsága az volt, hogy fagyaltot akar enni és görkorsolyát akar venni. Nila Cram Cook éveken keresztül sokat szerepelt az amerikai lapokban. A kalandvágyó missz Indiába utazott, Gandi lelkes rajongója lett, állandóan a legszűkebb környezetében élt, gyors ruhát hordott és gyakran tartott böjtnapokat. Később ősz szeveszett a Mahatmával, összepakkolt és visszautazott Amerikába.

— Idegesség és ösztönélet. — A modern házasság. Legjobb szakemberek népszerű orvosi művei: Prof. Kromayer-Scholtz: bőr és nemibetegségek lei 240. Dr. Mezei: A nő és férfi kozmetikája lei 78. Dr. Hermann: Pszichoanalízis lei 60. Prof. Stekel: A modern házasság lei 90. Dr. Feldmann: Idegesség és ösztönélet lei 90 stb., stb. Lepageál, Cluj. Vidékre utánvétellel. Kérjen ingyen népszerű orvosi jegyzéket Lepageától, Cluj.

— Fasizista-kommunista csata Bristolban. Londonból jelentik: A Mosley-fasizista bristolli gyűlésén szerdán este súlyos zavargásokra került a sor. Az ülésterem előtt többszáz kommunista gyűlt össze, akik mindenképpen meg akarták zavarni a tárgyalásokat, tetteleg bántalmazták Mosley híveit és rohamot intéztek a gyűlésterem ellen. Több kommunistát erőszakkal kellett a teremből eltávolítani. A rendőrség ismét helyreállította a nyugalmat. Öt ember megsebesült, kettő közülük súlyosan.

— Házasság. Mihály Etus (Cluj—Haifa) és dr. Kögler József (Haifa) folyó hó 22-én házasságot kötöttek.

— Előkelő biztosító intézet, amely az összes biztosítási ágazatokat műveli. Cluj városára üzletszerzőket keres magas jutalék mellett. Pályázatok „Biztos jelleg” alatt a kiadóra küldendők.

— Lapengedély kiadását, címváltást a városi tanács nem tagadhat meg. A kolozsvári revíziós bizottság az egyik hetilap tulajdonosának fellebbezésével foglalkozott, aki fellebbezésében az ellen tiltakozott, hogy a városi tanács nem engedte meg lapjának címváltását. A revíziós bizottság döntésében kimondotta, hogy az interimár bizottságnak nincs jogában a címváltást tudomásul nem venni, mert közgazdasági bíróság a lap fölött cenzurát nem gyakorolhat. Ha a lap tendenciája államellenes tendenciájú lenne, úgy az interimár bizottság bírói uton kérheti annak betiltását, de előzetesen azt felül nem bírálhatja.

Csuz és köszvény-

bántalmak gyógyításánál jó tea használatát fontos gyógytényezőt Tapasztalati tény, hogy a hasonló teakeverékek között Prof. Dr. Páter csuz és köszvény elleni teája a legjobb. Ezen tüneményes hatású teakülönlegesség használatát feleslegessé teszi a drága fürdőhelyeket és a köszvényben szenvedő otthonában olcsón és kényelmesen megszabadul bajától. Ezen tények igazolására itt közöljük a következő hitelesített nyilatkozatot: „Jimbolia 1927. február 25. Izületi csuz és köszvénybántalmakban szenvedek 1913. óta, végig jártam az összes gyógyfürdőket, u. m. Pöstyén, Lukácsfürdő, Vizakna, Buziás és Velence fürdőhelyeket. Mindez nem használt s erre 3 hónapra keresztül használtam Prof. Páter csuz és köszvény elleni teáját és ettől a köszvénykozta daganatok és csuzokozta ujjizületi csomók elmultak. Sziveskedjenek felvilágosítani az ebben szenvedőket, hogy 8—14 napos teahasználat nem hoz gyógyulást, különösen ha évek óta szenvednek e bajban. B. P. kereskedő”. Prof. Dr. Páter csuz és köszvény elleni teája a megyeszékhelyek legtöbb gyógyszerárában és drogeriájában azonnal kapható, ahol nem lenne, ott a gyógyszerész kifejezett kívánságra az eredeti csomagolást néhány napon belül beszerzi. Minden eredeti csomagban a felaláló törvényileg védett fényképe és aláírása látható. Kapható minden gyógyszerárban és drogeriában, Levelezőlap utján a tea „Csillag” gyógyszerár Brassó, Hosszu ucca 5. sz. a. lerakattól rendelhető.

— Királyi alapítványi ház épül Temesváron. Tudósítónk jelenti: Tegnap érdekes beadvány érkezett a temesvári városi tanácshoz. Imbroane Avram dr. közoktatásügyi államtitkár vezetésével a bányási liberálisok egyik csoportja azt terjesztette fel a városnak, hogy királyi alapítványból házat építsenek Temesváron, amelyet II. Károly királyról nevezzenek el. Az interimár bizottság az indítványhoz egyhangúlag hozzájárult. Az aláírókból rövideken küldött alakul, mely kihallgatáson jelenik meg az uralkodónál Bukarestben és memorandumot nyújt át a felsegnek az építendő ház kérdésében.

Minden szaküzletben kapható már a világhírű francia MOLINARD-féle

„HABANITA”

kőniz, puder és szappan.

— Családjának valamelyik tagja beteg? Minden figyelmét arra kellene összpontosítania, hogy minél előbb meggyógyítsa... és hogy a többi családtagokat a fertőzéstől megóvja. A tudomány kitűnő, erős, de amellett a szöveteire teljesen ártalmatlan fertőtlenítőszereket ajánlkozott meg bennünket: FRISS szuperoxyddal. Ragaszkodjék hozzá, hogy az egész család reggel és este azzal gargarizáljon. Hyperollal FRISS szuperoxydjára lesz.

— Elfogták a Közsváron átutazó török diplomata tolvajait. A Mihai Viteazul 6. szám alatt ismeretlen tettesek betörték Djaleddin Szeffet bey, török diplomata lakására, ahonnan 25 ezer lej értékben ékszert lopak el. A rendőrség rövid nyomozás után elfogta B. Sándor 17 éves suhancot, akinél és büntetésül a lopott értékeket hiánytalanul megtalálták.

— A bibliakutatás büntethető Németországban. Darmstadtól jelentik: A hesseni különbíróóság huszonkilenc vádlottat felelősségre vont azon a címen, hogy bibliakutatók voltak. A vádlottak azt hozták fel védelmükre, hogy a biblia ellen cselekednének, amelyben pedig hitük felépül, ha Isten igéjét nem terjesztenék. Hangoztatták, hogy tanak semmiféle összefüggésben nincsenek a zsidó hittel és a kommunista világfelfogással. A bíróság felmentette őket. A megokolás szerint a bibliakutatás a nemzeti szocialista állam érdekeibe ütközik, mert a bibliakutatók a világi államot a sátnak művének tekintik. A bibliakutatók tehát büntethetők, de irányony határozato nem egyes tartomány, hanem a birodalom van hivatva kimondani.

Megérkeztek a legújabb tavaszi modellek

Massler Jakab

konfekció

Piața Unirii 21

„UNIO” FEST, TISZTIT

Erdély legmodernebbül berendezett helme-festő-vegytisztító gőzmosógára. CLUJ, Str. Bucovina No. 32. Telefon 877.

— Ausztriában... Bécstől jelentik: levelek portódiája... A drágulás 15—20... reskedelmi minisztérium az új portótervezete nemzetközi postaunió jóváhagyás végett. zai indokolják, hogy za kell illeszteni, amelynek értéke az mintegy husz százalék földre szülő levelek rói hatvan garasra poké pedig 30-ról 35

— Rendőrség akadémia. Aradról dennapi eset történt ugynevezett felső Zoltánné, egy drog feleségét temették. telte a koporsót, am késültek leeresztő Crisan Emil rendőte, hogy ügyességtést nem engedélyezhet megírónyodé közönségében. A köintézetbe szállítottá derült, hogy Schrollen tettesek ellen g zott emberölésért fiatal asszony vé meg. A nyomozás sel tekintenek váro

— Elfogták Bihar erdélyi betörőt. Tuo nagyszalontai rendőztattá Erdély eg és legveszedelmese Mihályt, aki az or pontjaiban követet Egy papirüzletbe pal és sikerült az elől elmenekülnie. ba jöttek. Megtud renc néven albrlet le együtt, bűnrésze töztatták lakásadócsi Máriát is.

Öszvény-

...nál jó tea napszá-
...ezőt Tapasztalati
...teakeverékek kö-
...sz és köszvény el-
...Ezen tünetnyes
...g használata fe-
...aga fűrdőhelyeket
...védő otthonában ol-
...megszabadul bajá-
...ására itt közöljük
...ett nyilatkozatot:
...ar 25. Izületi csusz
...kban szenvedek
...m az összes gyógy-
...én, Lukácsfürdő,
...elence fűrdőhelye-
...nált s erre 3 hó-
...áltam Prof. Péter
...ni teáját és ettől
...naatok és eszokoz
...elmultak. Szíves-
...di az ebben szen-
...papos teahasználat
...különösen ha évek
...ban. B. P. keres-
...csusz és köszvény
...ékhelyek legtöbb
...rogériájában azon-
...enne, ott a gyógy-
...nságra az eredeti
...ány napon bejűl
...ti csomagon a fel-
...tt fényképe és alá-
...s minden gyógy-
...ában. Levelezőlap
...gyógyszertár Bras-
...a. lerakattól ren-

...nyi ház épül Te-
...jelenti: Tegnap
...ezett a temesvári
...roane Avram dr.
...titkár vezetésé-
...ok egyik csoport
...a városnak, hogy
...házat építsenek
...H. Károly ki-
...Az interimár bí-
...hoz egyhangulag
...ókból rövidesen
...ly kihallgatáson
...odónál Bukarest-
...t nyújt át a fel-
...ház kérdésében.

...kapható már a
...MOLINARD-féle

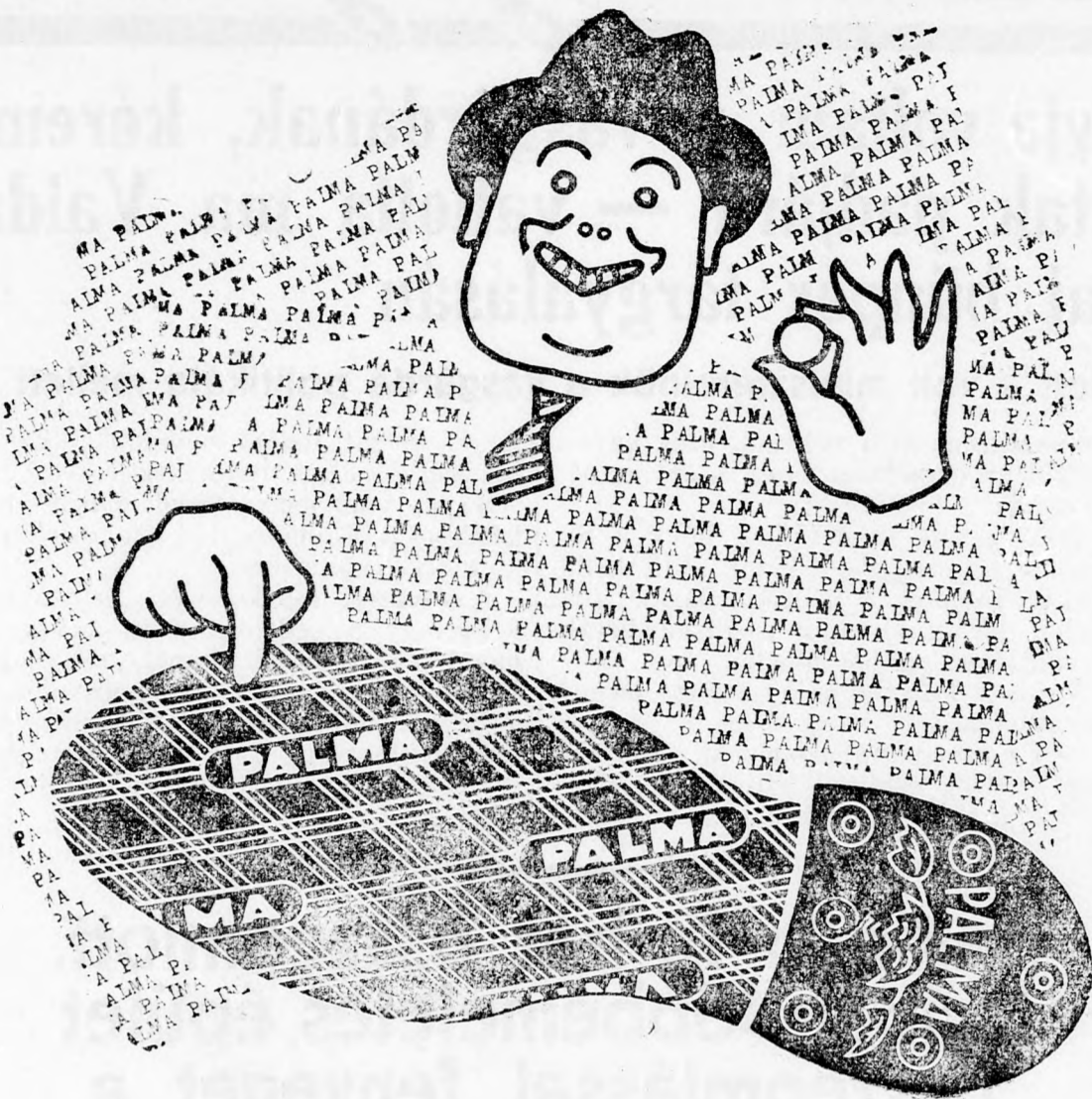
NITA

...és szappan.
...melyik tagja be-
...et arra kellene
...minél előbb meg-
...a többi családta-
...gója. A tudó-
...emellet a szöve-
...tan fertőtlenítő-
...meg bennünket:
...Ragaszkodjék
...lád reggel és este
...peronnal FRISS

...sváron átutazó
...it. A Mihai Vi-
...eretlen tettesek
...zefket bey, tö-
...rt, ahonnan 25
...rt lopatk el. A
...zás után elfog-
...hancot, akinél
...t értékeket hi-

...ntethető Német-
...jelentik: A he-
...kilene vádlottat
...imen, hogy bib-
...llottak azt hoz-
...gy a biblia el-
...ben pedig hitük
...em terjesztenék
...anaik semmiféle
...a zsidó hittel
...lfogással. A bi-
...megokolás szo-
...zeti szocialista
...mert a biblia-
...a sáttán művé-
...atók tehát bü-
...határozato nem
...a birodalom van

...tő-vegytisztító
...Telefon 877.

PALMA Tartóstalp
A leggazdaságosabb viselet

Ha új cipőt vásárol, vagy régit javíttat követelje a Palma tartóstalpat

Ugyellen a védjegyre!

PALMA

FABRICA DE CAUCIUC, BRASOV GYARTMANYAI

— Ausztriában megdrágul a levélpor-
tő. Bécsből jelentik: A külföldre szülő
levelek portódija lényegesen megdrágul.
A drágulás 15—20 százalékos lesz. A ke-
reskedelmi minisztérium már kidolgozta
az új portótervezetet, amelyet a berni
nemzetközi postaiunio elé terjesztenek
jövőhagyás végett. A portódrágítást az-
zal indokolják, hogy a portódíjakat hoz-
za kell illeszteni az aranyfrankhoz,
amelynek értéke az utóbbi hónapokban
mintegy husz százalékkal drágult. A kül-
földre szülő levelek portója ötven garas-
ról hatvan garasra drágul, a levelezőla-
poké pedig 30-ról 35 garasra.

— Rendőrség akadályozott meg egy
temetést. Aradról jelentik: Nem min-
dem napi eset történt tegnap az aradi,
ugynevezett felső temetőben. Schrodtt
Zoltánné, egy drogéria tulajdonosának
feleségét temették. A pap már beszen-
telt a koporsót, amelyet éppen a sirba
készültek leereszteni, amikor előlépett
Crisan Emil rendőrkapitány és közöl-
te, hogy ügyészségi rendeletre a temet-
ést nem engedélyezi. A bejelentés ért-
hető megrökönyödést keltett a temető
közönségében. A koporsót a bonctani
intézetbe szállították. Utólag aztán ki-
derült, hogy Schrodtt Zoltán ismeret-
len tettek ellen gondatlanságból oko-
zott emberölésért feljelentést tett. A
fiatal asszony vérmérgezésben halt
meg. A nyomozás elé nagy érdeklődés-
sel tekintenek városzerte.

— Elfogtak Biharban egy rettegelt
erdélyi betörőt. Tudósítónk jelenti: A
nagyiszalontai rendőrség tegnap letar-
tózta Erdély egyik legvakmerőbb és
legveszedelmesebb betörőjét, Samu
Mihályt, aki az ország különböző köz-
pontjaiban követett el betöréseket.
Egy papírüzletbe tört be fényes nap-
pal és sikerült az öt üldöző rendőrök
elől elmenekülnie. Végül aztán nyomá-
ba jöttek. Megtudták, hogy Toth Fe-
renc néven albérleti lakásban van. Ve-
le együtt bűnrészesség vádjával letar-
tóztatták lakásadójának lányát, Mohá-
csi Mária-t is.

— Automatikus sztratoszféra-ballon 21
kilométeres magasságban. Moszkvából
jelentik: Érdekes kísérletet hajtott végre
a leningrádi sztratoszféra-kutató intézet
egy legénység nélküli, önműködő sztratosz-
féra-léggömbbel. A léggömbre szerelt
műszereket ügyes szerkezet segítségével
a léggömb belsejében elhelyezett rádió-
készülékbe kapcsolták bele, úgy, hogy a
rádióállomás automatikusan továbbította
a műszereken észlelhető összes változások-
kat. Így azután sikerült pontos mérése-
ket eszközölni a sztratoszférában, anél-
kül, hogy emberek lettek volna a lég-
gömbön. A sztratoszféra-ballon huszon-
egy kilométeres magasságot ért el s a
rádiókészülékbe kapcsolt műszerek a ki-
sérlet egész lefolyása alatt állandóan to-
vábbították a mérések eredményét.
Nyelvezerkilenszáz méter magasságban
a hőmérő ötven fokú hideget mért, majd
ettől kezdve a hideg egyre csökkent s
huszonegy kilométer magasságban a hi-
ganyoszlopok már csak negyven fok hide-
get mutatott.

— A misztikus rendszerek lélektana.
Dr. Vértési Frigyes bölcsész tanár most
megjelent műve rendkívül érdekesen és
mélyen járón mutatja be a főbb miszti-
kus rendszerek lélektanát. A remek kiál-
lítású könyv 240 lei Lepagenál Cluj. Kér-
je az új filozófiai művek jegyzékét.

— A Gyilkos husvéti számában jelenti
be, hogy a Comitetul Local döntése
alapján ismét „Uj Erdély” címmel fog
megjelenni. A husvéti szám gazdag tar-
talommal jelenik meg s többek között:
Ilia Ehrenburg, Szántó György, Marko-
vits Rodion, Kakassy Endre, Szádeczky
Ferenc, Győri Illés István, Szefeddin
Sefket bej, Szűcs Ferenc, Salamon László
írásai keltenek nagy feltűnést. Egy
szám ára 20 lei.

— Eljegyzés. Zelikovits Gizi Sighet és
Pomeranz Henrik Satmar jegyesek. Min-
den külön értesítés helyett.

— Nyolcoszoros vérátömlesztés egy
műtét alatt. Stockholmból jelentik: Egy
itteni kórházban legutóbb olyan agyope-
raciót végeztek, amely nyolcórát vett
igénybe. A műtét egyik jellegzetessége
volt, hogy minden órában, tehát összesen
nyolcoszoros vérátömlesztést kellett végezni.
A páciens mindig fél-félliter, összesen
tehát négy liter vért kapott. A műtétet
Olivetz tanár végezte. A műtét azért tar-
tott sokáig, mert mélyenfekvő daganat
eltávolításáról volt szó és csak igen óva-
atosan lehetett előrehaladni.

— Dr. Lengyel Szanatórium Cluj, Ca-
lea Regele Ferdinand 111. Telefon 211. A
gazdasági viszonyoknak megfelelően
redukált árak mellett felvesz fekvőbete-
teket, kivétel nélkül mindennemű be-
teget. III. oszt. 120 lei, II. oszt. 180 lei, I.
oszt. 240 lei.

Metalfix

Egy általános ragasztószer!
Szenzációs új találmány!

Forrasztani, ragasztani, enyvezni
sok gonddal és munkával van össze-
kötte, különösen akkor, ha nem egy-
szerű ragasztásról van szó. (Papirt,
bőrt ragasztani, bádogot forrasztani).
Ha a mindennapi életben egy rit-
kábban előforduló ragasztás, forrasztás
válik szükségessé, ugy manapság egy-
szerűen eldobják, mert a mostanáig
forgalomban levő ragasztók csak né-
hány tárgyra voltak alkalmazhatók és
a legtöbb esetben nem volt tartós. A
„Metalfix” feltalálója, Lundberg Svéd-
országból, éppen ezért teljesen új uta-
kon jár, amennyiben különböző ragasz-
tóanyagokból összeállított keveréket
hoz forgalomba, amelyben fémanya-
gok is vannak, azért tehát a „Metalfix”
segítségével fémlapokat lehet hí-
degen, erősen összeragasztani. Ez a ra-
gasztóanyag üvegen kerül forgalom-
ba, melynek segítségével két fémdarabot,
porcellánt, fát, vagy különböző anya-
gu tárgyakat egymással ragasztha-
tunk össze. Kilyukadt alumínium-
edényt újból használhatóvá tesz. Ki-
sebb géphibák azonnal javíthatók a
„Metalfix”-el, ugyanez áll az autókra
is. Forró víz, olaj, benzin nem támad-
ja meg. Legnagyobb előnye, hogy egy-
szerűen használható, akárcsak az enyv
sem előismereteket, sem kézügyességet
nem igényel. Ugy értesülünk, hogy
nemsokára Romániában is kapható
lesz.

Madách: Ember tragédiája. Propagan-
dakiadás Zichy Mihály képeivel. 90 lei
egészvászonban. Kapható az Uj Kelet
könyvosztályában az összeg és portó-
költség előzetes beklüldésével vagy után-
vétellel.

LINOLEUM,

viaszosvászon terítők

BUTORSZÖVET,

matrácuzatok

FÜGGÖNYKARNISOK,

futószőnyegek

BOSKOVICS TESTVÉREK szaküzletében

Cluj, Str. Regina Maria 15. Telefon: 910.

Modern ki-
vitel, gaz-
dag vá-
laszték,
olcsó
árak

UJ KELET *Legújabb hírek*

„En a szellemi atyja voltam a vasgárdának, kérem, ültessenek a vádlottak padjára — vallotta ma Vaida a síniai bűnper tárgyalásán

Szenzációs mentővallomást tett a volt miniszterelnök a Vasgárda politikája mellett

Bucuresti, március 30. (Az Uj Kelet tud.) Ma a síniai per főtárgyalásának nagy szenzációja volt dr. Vaida Sándor volt miniszterelnök tanuvallomása. A délelőtti folyamán több jelentékeny tanu tett vallomást, majd dr. Vaida Sándort szólították be a terembe. A volt miniszterelnök a következőket mondotta a vasgárdáról:

— En magam is, fiatal koromban zavargó és forradalmi voltam. Ezért, amikor a Mihály arkangyal mozgalom, később vasgárda felütötte a fejét, nem rémültem meg, hanem elhatároztam, hogy társaimot ezt a mozgalmat ahhoz a munkámhoz, mellyel véget akartam vetni a felforgató szélsőséges elemek agitációjának. Ezt abból a meggyőződésből tettem, hogy a hazafias fiatalok csak tévedésből működhetnek közre az állam rendjének szabotálásában.

— Ettől az elgondolástól vezetettve, előbb indirekt, majd direkt uton közlekedést kerestem Corneliu Zelea Codreanuhoz és csak garatúlálhatok magamnak azért a támogatásért, amelyet ő nyújtott nekem a kommunizmus elfojtásáért.

Vaida ezután elmondta, hogy ő maga is közreműködött a vasgárda céljainak kitűzésénél. Azt akarta elérni, hogy a vasgárda felhagyjon negatív antiszemita programjával és azzal, hogy a vasgárdát a kommunista mozgalom és a rendbontó elemek felé irányította, a vasgárda szellemi vezérének tekinti magát, sőt, még ennél is többnek, a vasgárda keresztapjának.

— Ezért — folytatta Vaida — az én helyem nem is a tanúk, hanem a vádlottak között volna.

Elmondotta ezután, hogy a vasgárdát egészséges hazafiság irányította és a teljes mértékben azonosítja magát az azzal a programmal, amelyet a vasgárda az első nyilvános közreadott. Igaz, hogy a mozgalom később nagy hibákat követett el. Azonosította magát Bezával, Anghelcsu bankkormányzó merénylőjével, a máramarosi Danilával, eszmetársa lett a Fratia de Cruce. (A kereszt testvérisége) szervezetnek, mely Siancu kapitány gyilkos tetteit glorifikálta. Ezeket mind a vasgárda vezetőinek fiatalágával magyarázza. Kijelenti, hogy ellensége a merényleteknek, amelyek még soha jót nem tettek senkinek. Sajnálja Duca meggyilkolását, akiben az országnak egy világosfejű elméje veszett el és

ami megingatta a politikai erők egyensúlyát az országban és ez is árt az országnak.

Megjegyezte még Vaida, hogy a Siancu merénylet glorifikálói, akik kellő időben beléptek a liberális pártba, szabadon járhatnak, míg a vasgárdisták a vádlottak padján ülnek.

Vaida a következőkkel fejezte be tanuvallomását:

— Ez az én tanuskodásom. Kérték, hogy tegyek esküt, letettem, elköteleztem magam, hogy csak azzal igazságot, csak

is az igazat fogom mondani. Ez az igazság és állok rendelkezésükre.

Se ma vád, sem a védelem nem tett kérdéseket Vaidához, aki ezután elhagyta a tárgyalótermet.

A fővárosi lapok úgy értesülnek, hogy úgy a védelem, mint a vád lemond több tanu kihallgatásáról és így Petrovicscu ügyész már holnap megkezdheti vádbeszédét. A védelemre hét főn kerülhet sor. Így lehetséges, hogy esütörtökön, vagy pénteken ítélet is lehet.

Baltiban 12 ház összeomlott, lasiban többemeletes épület összeomlással fenyeget a földrengés következtében

Bucuresti, március 30. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Néhány hónappal ezelőtt amikor kisebb földrengés vonult át Bukaresten és a környező falvakon, az asztronómiai intézet jelentést adott ki, mely szerint Bukarest és a Muntenia Északkelet felé fekvő megyéi alighanem földrengési zónába kerültek. Az asztronómiai intézet szerint valószínű volt, hogy a földrengés, mely akkor csak alig érezhető földrengésben nyilvánult meg, erősebb formában fog megismétlődni.

Az asztronómiai intézetnek ez a jóslata elég hamar bevált és elég erős földrengésben is érezte hatását. A csütörtökre virradó éjszaka következett be a földrengés, mely Bukarestet és a regáti városok egy részét érthető rémületben tartotta. Este 10 óra 7 perckor Bukarestben vertikális irányú földrengések voltak érezhetők, melyek 50 másodpercig tartottak. Az utóregések 10 óra 28 percig voltak érezhetők, a földrengés tehát kevesen 21 percig tartott.

Az asztronómiai intézet jelentése szerint a földrengés központja 140 kilométerre volt Bukaresttől és azt Bulgáriában is érezték. Abból, hogy a lökést még milyen regáti városokban érezték, következtették, hogy a földrengések nagyki-terjedésű hullámmezőben folytatódtak. A főváros közönségét érthető módon rémületbe ejtették a földrengések.

...Az egyes lokálokban tömegesen me...
...nekütek az uccára és ott sem csil...
...lapodtak le a kedélyek míg a földl...
...kések meg nem szüntek...
A Regina Maria színházban nagy pánik tört ki. Az operában, amelyet zsufolásig töltött meg a közönség, a rádió összeköttetés is megszakadt. A két színházban a földrengés azzal kezdődött, hogy...
...a csillárok ingaszertien mozogni kez...
...dettek és nagy lyvet irtak le a leve...
...göben...
A következő másodpercben inogni kezdett mind a két épület. A közönség egymás hegyén-hátán tódult ki az épületből. Sok ember könnyebb sérülést szenvedett a tolongásban.

Mikor a földrengések véget értek, a színházakban folytatták az előadásokat, de

nygyon gyér számu közönség mellett. A fővárosnak még több pontján okozott nagyobb zavarokat a földrengés. A Str. Smardan 4. számu háza

kigyulladt és csak nehezen tudta a kivonult tűzoltóság a tüzet lokalizálni.

Több ház falai megrepedeztek, köztük a most épült telefonpalota egyik fala is.

Giurgiuban, Alexandriában és Baltiban is több épületről hullott le a vakolat, több személyt megsebesítve. Ismaïlban a pánik nagyobb méreteket öltött, mert itt a földlökések elszakították a drótvetéteket. A Casino mozgóban sötétben maradt közönség menekülésszerűen rohant a földlökések elől, több sebesülés és ájulás történt.

Báltiban a földrengés súlyosabb következményekkel járt.

Tizenkét házat összerombolt a földrengés. A ház romjai alatt hat ember vesztette életét.

Galacsnál a Duna megdagadt, amiből a lakosság talajszüvelyedésre következett. A bárlad-galacsi vonal utasai ijedtükben kiugráltak a vagonok ablakán.

Szamos sebesülés történt. A brailai és csernovitzi lokálokban is nagy ijedtséget okozott a földrengés, súlyosabb következmények azonban nem voltak.

Nagyobb pusztítást végzett az elemi csapás lasiban. Itt nagyon sok emeletes ház falai repedtek meg.

Több emeletes épületet az összeomlás fenyeget és hatóságok éppen ezért elhatározták a házak kilakoltatását.

A szerencsétlenség Kisenevben is érezte hatását. Itt történt az egyetlen halálos baleset. Olarew ház tulajdonos, aki a földrengés pillanatában fürdőkádban ült, az ijedtségtől szívszélhűdést kapott.

A fővárosban éjjel négy óra 10 perckor újabb földrengést érezték, mely azonban nem volt súlyos. A lökések az asztronómiai intézet elromlott szeizmográfjai nem tudták jegyezni.

Romagna

márkájú férfi nyulászor-kalapok beszerzési forrása. Minden színben, fekete is

Weisz Siegfried

Cluj, Calea Reg. Ferdinand 10. szám. Arám utolérhetetlenek!

Szobafestőt?

Csak Gratz-ot!

Telefon 7-49

Str. Memorandului 20.
Str. Filipescu 15.
Str. Saguna 16.

ROYAL MOZGÓ

Szombat, vasárnap, hétfő

HARRY PIEL

„Láthatatlan ember”

Vasárnap d. e. 11-kor matiné: Fehér Mámor

SLIPPER

FELÖLTŐ

RAGLÁN

M. NEUMANN Cluj, Piata Unirii 14.

A min

Tíz éve ülök egy kopott lapján min sétál végig. A történetekombáival, forradalmáival, eltasztrófiáival, örület

Az Uj Kelet has éve jelentkezik a nvel és a mindennap kertársi történele kortársi világtörtén

Mert napjaink csak az események tényekben jelentke nelmi atmoszféra beállított lapok ha

A Ma újságírók lyan veszi meste amit csinál — a de tényleges érte Söt történelemesin

Mert hiszen a góló és elhalkuló tárgyi okaik van okaik is.

Kezdetben lehet, de mióta ennek a venciái keletkeztek mindig megelőzte lat is.

A gondolat még ott parázsiik s ez mindennap történet közvetítik a tömeg

S a modern újságíróknak, amelyek a jelenlegi feladatban es jelentősége.

Mert a hivatörténetírók, sőt csinálók is, nagy célú beállítottságnak.

A mindennap t az események közele is egyéni, tette szempontokat események, a tényesek maradnak a státsól.

Igazi újságíró, ban áll a világes fodik attól, hogy sítsa. Hiszen tudat a dolgok elsősorba nére, hogy legelőb nem jennének, valennének.

A mindennap t lyrai hangulatok mintha távol álla holott rendszerint intenzívebben az napon harakiri e kon, céljainkon De tudjuk, hogy ami van" és csak mondanunk.

A diagnosztika mely mögött azo szenvedélyes érte

A mindennap jainkban az a lefantasztikus arányeket a képzelet véres pompája el. Hogy a vér nagyvilágból naye: ne festmény szítsenek.

Nagyon hálátlan. Ugy látszik telen és cinikus inkább mártíri s

Tizenöt év aljain a kortársi eseményei adnak másnak — narvos, egy kissé történetírói is nem, amellyel am szembe és amely kintettel igyeke őket is tédre k

A legnemesebb toll, mert külmélyebbre tekinták. A történelehez kegyetlen, hhez kegyetlen, h

Tíz-tizenöt év szótt, hogy a felé ivel. Fel, e csokig, ahol a

Egy évtizeddeban, hogy a leg lesznek a legro

A mindennap történelemírői

Irta: SALAMON LÁSZLÓ

Tíz éve ülök egy íróasztalnál, melynek kopott lapjain mindennap a Történelem sétál végig. A történelem, a maga napi kikatombálással, forradalmaival és ellenforradalmaival, elemi és technikai katasztrófaival, örületeivel és unalmával.

Az Uj Kelet hasábjain immár tizenöt éve jelentkezik a mindennap frissességével és a mindennap megszokottságával a kortársi történelem. Tegyük hozzá: a kortársi világtörténelem.

Mert napjaink világtörténelme nemcsak az eseményekben, a valóságban, a tényekben jelentkezik, hanem a történelmi atmoszféra helyes érzékelésére beállított lapok hasábjain is.

A Ma újságrója, amennyiben komolyan veszi mesteriségét és hisz abban, amit csinál — a szónak nem klasszikus, de tényleges értelmében: **történelemíró**. Sőt történelemcsináló is.

Mert hiszen a nyers, a robbanó, a lángoló és elhalkuló eseményeknek nemcsak tárgyi okaik vannak, hanem szellemi okaik is.

Kezdetben lehet, hogy csak a Tett volt, de mióta ennek az első tettek következményei keletkeztek, azóta a cselekedet mindig megelőzte egy kissé a gondolatot is.

A gondolat még a véletlenek alján is ott parázslék s ezeket a gondolatokat a mindennap történetírői, az újságrókok közvetítik a tömegekhez.

S a modern újságróknak, a modern újságróknak, amennyiben maga is állást foglal a jelenlegi világ dolgaiban, ebben a feladatban csúcsosodik ki történelmi jelentősége.

Mert a hivatásos, az akadémikus történetírók, sőt a hivatásos történelemcsinálók is, nagyjában egocentrikus, öncélú beállítottsággal irnak és cselekszenek.

A mindennap történetírői azonban; ha az események kommentálásában kénytelenek is egyéni, vagy a rájuk kényszerített szempontokat előtérbe helyezni: az események, a tények felvázolásában nemcsak maradnak a hazugságtól, a hamisítástól.

Igazi újságró, aki állandó kapcsolatban áll a világeseményekkel, eleve ösztönök attól, hogy a tényeket megismertesse. Hiszen tudatában van annak, hogy a dolgok elsősorban vannak, annak ellenére, hogy legtöbbször azt szeretné, ha nem jennének, vagy legalább is másként lennének.

A mindennap történetírői azonban, ha ilyai hangulatoktól. Ugy kell tenniük, mintha távol állanának az eseményektől, holott rendszerint ők élnek benne legintenzívebben az eseményekben. Minden napos harakiri ez a saját egyéni vágyainkon, céljainkon és egyéni akaratainkon. De tudjuk, hogy „ki kell mondanunk azt, ami van” és csakis a „Van”-t szabad ki-mondanunk.

A diagnosztika tetetett hidegsége ez, mely mögött azonban rendszerint nagy, szenvedélyes érzések húzódnak meg.

A mindennap történelemírőink napjainkban az a legfőbb feladatuk, hogy a fantasztikus arányúvá növekedett eseményeket a képzelet elragadtatottsága és véres pompája nélkül tárják az olvasó elé. Hogy a véres panorámáról, mely a nagyvilágból naponta táru a szemünk elé: ne féltményt, hanem fotográfiát készítsenek.

Nagyon hálátlan feladat ez, de becsületesen. Ugy lássuk, mintha egyben szivtelen és cinikus feladat is volna, holott inkább mártíri sorsvállalás.

Tizenöt év alatt, mióta e lap hasábjain a kortársi világtörténelem gigászi eseményei adnak naponta találkozót egymásnak — nagyot változott a világ. Sajnos, egy kissé ma is a mindennap történetírői is megváltoztak. A történelem, amellyel annyiszor állottak szemtől-szembe és amelynek hideg és józan tekintettel igyekeztek magyarázatot adni, őket is térdre kényszerítette.

A legnemesebb kezekből kihullott a toll, mert kiűzték belőlük, a legmélyebbre tekintő szemeket megvakították. A történelem nem csupán a népekhez kegyetlen, hane migen gyakran azokhoz kegyetlen, hanem igen gyakran azok.

Tíz-tizenöt évvel ezelőtt még úgy látszott, hogy a Világtörténelem utja fel-felével. Fel, egészen a képzeletbeli csúcsokig, ahol a Haladás istennője trónol.

Egy évtizeddel ezelőtt még hittünk abban, hogy a legjobbak illuziói erősebbek lesznek a legrosszabbak akaratánál. A

demokrácia, a népek és osztályok egyenlőségének hitét tények és események támasztották alá.

A felszín virágzott, a mélységben élő tömegek hngja egy beethoveni szimfónia zengésével ostromolta meg a Mult kapuit. És a kapu engedni látszott.

De csak látszott. A virágzó felszín alatt a kultura kertjeinek humusza alatt a Pokol erői gyülekeztek.

A kortársi történelem alvilága felszínre tört és egyetlen lendülettel szét-törte, apró darabokra hasította illúzióinkat.

A Haladás hullámáról a Virágreakció völgyébe kerülünk. A demokrácia észszerűsége és igazságosságán nyugvó pilléreit alámosta az esznelküliség, az ös-emberi indulatok naturalizmusa.

A világháború tizenkétmillió halottjának csontjai még el sem porladtak és máris új hekatombák emelkednek halálba, pusztulásba kényszerítet embertestekből.

A Tömeg, amelyben biztunk és amelyben jobban hittünk, mint önmagunkban, elárulta a Szellemet és azokhoz pártolt, akik a szellemtelenségben látják a megváltást, sőt nemcsak a megváltást, hanem a Történelem egyetlen értelmét is.

Kiderült, hogy amit a legjobbak valóságának láttak és hitték — a valóság visszajá csupán.

Ma már nincsenek konok illúzióink, ma már ott tartunk, hogy az eseményeket, a Ma gigantikus drámáját olyannak vesszük, amilyenek. Embereknek, vagyis embertelenségeknek.

Szimplistá történetbölcselek azt állítják, hogy a történelem önmagát ismétli. Holott nem a történelem ismétli meg önmagát, csupán a történelem hőse és anyaga: az ember.

Az ember, aki nemcsak előrendítő motorja, hanem egyben nehézkedési ereje is a saját történelmének. Tudata mélyén, civilizált külseje és nagyjában felszínes kulturája mögött ott lappang ösemberi multja, a csorda, a klán szelleme, mely csak hosszú évezredek leforgása után tudott betörni primitív társadalmi keretekbe.

Napjaink történelmében azok jutottak vezetőszerephez, akik a történelem nehézkedési erejét reprezentálják. A multat, mely él, sőt visszaél erejével.

Rettenetes éveink és napjaink történelmi eseményeihez, történelmi drámáihoz ez a felismerés adja meg a kulcsot. Az, amit egyes reakciós „gondolkodók” misztikumnak neveznek, nem egyéb, mint a felszámoltak hitt ösemberi brutalitás, mint a lappangó kannibálizmus restaurációja.

Ez a restauráció folyik az egész vonalon. Ez a restaurációs akarat küzd a véres barrikádok másik oldalán, ez beszél a demokrácia csodjéről, ama demokrácia csodjéről, amely még soha, sehol sem valósult meg, mert hiszen csak formális demokrácia volt.

Ez a restaurációs akarat az, mely

gyöngeségnek, zsidó találmánynak bélyegzi meg a részvétet, az elnyomottak szeretetét, amely a fajtisza vér dühét fölébe helyezi a vértelen gondolatnak.

Ez a restaurációs akarat az, mely a Világkrisis kohójába dobálja egy egész nemzedék életakarát, mely ott ül a municiósi par párnázott ajtóju tanácstermeiben, mely finanszírozza a politikai hatalomra duzzasztott butaságot, mely befészkelte magát a parlamentekbe és az antiszemitizmus olcsó „ideológiájával” igyekszik elkendőzni a tényleges problémákat, amelyeket nem tud, de nem is akar megoldani.

Mi, a mindennap történetírői tudjuk ezt és különösen tudják az Uj Kelet olvasói, akik tulságosan is érdekeltek a kortársi történelem eseményeiben.

Es mégis úgy kell tennünk, mintha érdektelenek volnánk: krónikás és olvasó egyaránt. Így kell tennünk, mert a lebecsmérelt és zsidónak kiköltött „racionalizmus”-hoz akkor is hüeknek kell maradnunk, ha szabadulni szeretnénk tőle.

A mi feladatunk az, hogy értelmet találjunk az értelmetlenségben is, hogy szent és javíthatatlan optimizmusunkkal mulandónak ítéljük azt, ami örökkévalónak látszik.

Mert hiszen a valóságban tényleg minden mulandó és változó. Napjaink reakciós hulláma is az.

Ennek ellenére azonban nyitva kell tartanunk a szemünket és óvakodnunk kell a valóság letagadásától, bármilyen fájdalmas is a valóság.

A Történelem öröng napjainkban. Forradalmi és ellenforradalmi megmozdulások egymást követik. Uj hatalmak, uj világtörténelmi erők merülnek fel napról-napra a váratlanság homályából.

A vér özönvíze hullámlak a kultura vételei felett. A lepergett tizenöt év alatt többet ért meg a fehér és a színes emberiség, mint a világháború előtti évtizedekben, sőt talán a francia forradalom óta együttvéve.

Ezeket az eseményeket nyomon követni, regisztrálni, a fontosat a jelentéktelentől elválasztani: a mindennap történetírőink feladata.

Nehéz, gyötrelmes, fárasztó feladat. Nehéz és gyötrelmes azért, mert nem káihattunk egy, ahogyan szeretnénk, nem mondhatunk ítéletet, amikor pedig könnyörtelen ítéletre volna szükség.

Am az események önmagukért beszélnek. A nagy káoszban, mely özönvízként borítja el a földet, éles szemek már látni vélik a kibontakozás Ararat-hegyét.

Lehet, hogy tévednek. Lehet, hogy vágyukat tévesztik össze a valósággal. A történelmet az alanyi költészettel.

Erthető ez. Szóhasem volt még nagyobb szüksége e föld szenvedőinek a vigasztalásra. A hitre, a bizalomra, a megváltás gondolatára. Es minden szenvedők között a zsidóságnak, mely előljár a szenvedések országútján.

De a történelem érzéketlen a szenvedések iránt. Csak önmaga megvalósítására tör.

S a történetírőink, ha egyébként maga is szenvedő, érző ember, meg kell játszania a szentelent. Le kell győznie önmagát, ha már a történelmet nem győzheti le.

Es mi történetírők vagyunk, a mindennap történetírel.

Hull a haja? Korpázik a fejőre?

E kellemetlen tünetek megszüntetésére és ezáltal a kopaszodás megelőzésére biztos és komoly szer az

Egger-Petrol hajszesz

és

Egger-Petrol szappan

Feloldja a fejbőrön lerakódó zsíradékokat, fertőtleníti és táplálja a fejbőrt. A hajnak fenyt és kellemes illatot kölcsönöz. A fejbőr naponta Petrolal bedörzsölendő és hetenként egyszer Petrol szappannal megmosandó.

Minden drogeriában és gyógyszerárban kapható.

Nincsen nálunk piros tojás!

Azt árulni nem is szokás. De van sok fényképezőgép S ha fejüket sokat törtek: Mi legyen a meglepetés? Ami szép és ára kevés? Jöjjenek csak hozzánk bátran! Mert mi nálunk akár száz van Modern s finom kamarából. Választhatnak a javából! Ma könnyű a fényképezés, Inkább játék, de hogy nehéz: Nincsenek komoly titkai S ha Kovács Péter Fiai Cégnél vesznek jó kamarát Meg tanulják mihamarabb. Maszatalni se kell otthon. Hogy az asszony reánk szóljon. Van Laboratóriumunk S minden munkát kidolgozunk Gyorsan modern gépeinkkel S olesón, hogy nem is hinnék el! Üzlet címünk most is régi: A Piata Unirii Nyoleas szám C'uj Főterén És az üzlet szolid s szerény. Akj telefonon szeret Beszélgetni azt is lehet: Kettő-hatvanhét a számunk S így is szolgálatra állunk.

A biztosítás

bizalom dolga.

Közel 100 éves tevékenysége alatt az **ADRIAI biztosító társulat** a közönség bizalmát teljes mérvben kiérdemelte. Ennek köszönheti szakadatlan fellendülését és nagyságát.

Olcóság, biztonság és megbízhatóság szavatolnak az **Adriai kötvényeknek az egész világon elismert értékéért az összes ágazatokban**

73 palota a világ minden államában. Az összbiztonsági tőkék ezidőszertinti összege **egymilliárd lira**

Déri

szücs és szőrme-áruháza

▼

Szőrmemodellek és újdonságok a legkiválóbb kivitelben. Szőrmefestés lipcei módszer szerint. Telefon 12.12. Szőrmehét.

34. március 31.

ek

közönség mellett. A pontján okozta földrengés. A Str. háza

nehezen tudta a ag a fűzet lokali. ni.

repedeztek, köztük a alota egyik fala is. xandriában és Bar. tről hullott le a va. t megsebesítve. Is. gyobb méreteket a. lőkek elszakították. A Casino mozgóban. önség menekülése. kések elöl, több se. rtént.

ngés súlyosabb ka. zomabolt a föld. iai alatt hat em. te életét. ...

gdagadt, amiből a. étre következtek. A. utasai ijedükben. gonok ablakán. ...

rtént. A brailai és. an is nagy ijedtsé. engés, súlyosabb ka. an nem voltak.

t végzett az elemi. nagyon sok emeletes. eg.

iletet az összeom. hatóságok éppen. a házak kilakol. sát.

Kisenevben is érez. ént az egyetlen ha. y házulajdonos, aki. ában fürdőkháza. yszéhiudést kapott.

negy óra 10 perc. ést érezték, mely. lyos. A lökések az. elromlott szelzmog. gyezni.

agna

szőr-kalapok be. Minden színben. e is

iegfried

rdinand 10. szám. befelelnek!

oi?

raiz-oi!

lon 7-49

T Ö

14.

A vidéki ember az ország házában

Írta: Hátszegi Ernő

Mit lát a vidéki, ha Bukarestbe kerül? Lat forgalmas bulvárdokat, egetverő házakat és hall még egetverőbb, állandó és elviselhetetlen lármát. Es elmegy újságíróismerősehez, azt mondja neki, hogy komám, nagyon kedves lennél, ha elvinnél magaddal a parlament mai ülésére. Az egyetemnél fölszálltunk egy 15-ösre és a nagy piac zivajján keresztül, tíz perc múlva a Patriarkia dombjának tövében szálltunk le. Az ismerős vegyes érzelmeknek ad kifejezést ezen az uton. A Dâmbovița partját az árusok szebbnél-szebb szőnyegekkel rakták teli, de a szag elviselhetetlen. A főváros közepén átfolyó kis pocsolya penetráns illatokat áraszt magából. Aztán a fasort pillanatja meg a vidéki. Jaj, de szép, mondja és nézi a domb tövében elterülő városrészt. Ezelőtt keskeny, köves és rendetlen uton torlódtak össze az autók, de Dobrescu polgármester egyszerűen elvitette innen a földet. A házak alól is. Az épületek a levegőben lógtak és az emberek a város által rendelkezésükre bocsátott létrákon másztak be, rendszerint az ablakokon keresztül. Hiába protestált Miron Cristea patriarka, Iorga miniszterelnök és minden bukaresti „vezetőember”, Dobrescu elvitette a házak alól a talajt. Neki lett igaz. A házak nagyrészt ugyan lebontották, de a telkek hat-hétszerez arra emelkedtek.

Nagy sereg rendőr és karhatalmi fegyveres áll a kapuban. Az ismerős újra meg van lepve. Igazoltatás. Meg kell magyarázni neki, hogy ez a színaját merénylet óta van így. Pop bácsi, a portás a törvény teljes szigorával jár el mindenki-vel szemben. Ez az öreg mindenkit ismer, minden képviselőt, újságírót, aki huzamosabb ideje fordul meg a parlamentben. Aztán a kvestor elé kerül az ember. Condrus képviselő él. Ez az ország egyike a legjellegzetesebb liberálisoknak. Most például Roman Valer dr. az igazságügyminisztérium helyettes államtitkárával tárgyal, a következő hangnemben:

— Drágám — mondja vállveregető stílusban Roman Valer — egy vidéki ismerősöm van itt, majd hozzád küldöm, ugyebár adsz neki egy jegyet?
 — Nem lehet — vág vissza metsző hangon és kihívóan a kvestor.
 Roman meglepődik.
 — Jó, jó, de miért beszélsz velem ilyen tónusban?
 — Nézze kérem, én itt olyan stílusban beszélek, ahogyan az nekem jól esik. Maga a minisztertanácsban beszéljen más-képpen. Én így beszélek. Majd megmutatom, hogy itt rend lesz.
 Azzal hátat fordít és otthagyja az államtitkárt. Ez vonogatja a vállát, nagyon meg van sértve.

Condrus arról nevezetes, hogy valamikor Maniu Gyula legodaadóbb híve volt. Egyszer Manolescu Strungát, aki rosszat mondott az erdélyi vezérről, úgy megverte, hogy két foga kitört. Azóta Condrus a liberális párt máramarosi vezetője és képviselője lett. Manolescuval is kibékült. Igaz, hogy ez a két kitört fogó

olyan tekintélyt szerzett neki, hogy még Robu, Cuza professzor „robustus gyermeke” is elhallgat, ha ránéz.

Mi kapunk jegyet, az újságírókat jobban szereti, mint az államtitkárokat. Cíviltben ő is újságíró. Bejuthatunk a leg-belsőbb szentélyekbe. A vidéki nagyon megvan hatva. A folyosó (románul: sala pasilor pierduti, az elvesző léptek terme) köröskörül zöld szőnyeggel borítva, övezi az üléstermet. Nagyszerű, zöld bőrrel áthuzotj keretek, a régi Házak képei a falakon, történelmi multu politikusok gallériája, képek, szobrok...

A büffében nincs szabad hely. A pincérek magyarul fogadnak és keritének asztalt. A legfiatalabb liberálisok évődnek egymással a szomszéd asztalánál. Köztük Titeanu, Tătarescu testőre, aki ugyanazt a szerepet tölti be a miniszterelnöknél, ami ő volt valamikor Duca mellett. Vele Tartareanu, Ghiata, Alexandri-ni, fiatalok, de ma már a többség leaderjei... Lassan-lassan kiszorítják az öregeket a parlamenti üzemből...

A multkor, mikor a nemzeti munka nagy vitája volt, Titeanu is szólásra emelkedett.

— Mit akar maga — kiáltotta egy ellenzéki —, Iamandi már eleget beszélt.
 Az egyik többségi képviselő:
 — Iamandi megölte Gogát, most Titeanu fogja eltemetni.

A vidéki tovább szemlélődik.
 — Na né — csodálkozik — itt a sziget Szmuk... Miért jár ez olyan egyedül és unatkozva, mint egy magába szállt marabu?

Hogy miért, azt nem kellett megmagyaráznom, a vidéki ember már elolvasta régen az Uj Keletben.

Megmutatom a parlamentet. Baloldalon az újságírópáholy. Közvetlenül előtte az ellenzék.

— Az a világitó koponya a Willek József. Mellette Laár Ferenc, aki ha beszélni kezd, mindenki el van ragadtatva, hogy milyen remekül tud románul. Szentkeresztly báró is ott ül, annak köszönheti nagy népszerűségét, hogy soha még a szavát nem lehetett hallani. A büffében főleg a báró miatt kell valódi angol wiskit tartani, Románul nem tud, csak franciául. Az öreg Cuzának szemmel láthatólag imponál, ha kezét szoríthat a báró ural...
 — Ott a balközépen ülnek a cuzisták. A vidéki rendszer zsidó ember, tehát nagy áhitattal nézi őket.

Mindennap két-három cuzista beszél. Ma felszólt Robu, Rettenetes hangjával megremeg a terem. A képviselők ilyenkor rendszeren kivonulnak.

Ghelmegeanu szölt oda egyszer Căjinescunak.

— Gyerünk ki, mert nem bírom ezt az embert. Ha ez felszólt, dupla napidíjat kell fizetni a képviselőnek.

A cuzisták közé vegyülnek rendszerint a németek is. Nagy barátkozás van közöttük. Kreuter éppen a napokban jelentette ki a tribünről, hogy rágalom az, mintha ő egy zsidó részvénytársaság igazgatója volna. Mellettük a gogisták még a parlament fenegverei. Scridon ott, aki kötelességének tartja naponta

GALLIA

bemutatja igen tisztelt vevőközönségének tavaszi újdonságait.

Ez alkalommal Gallia felülmulta önmagát:

Kiválasztotta az előkelő párizsi divatházaktól mindazt, ami csak szép és elegáns árújuk volt 1934 tavaszára és az így szerzett ideális választékot rendkívül jutányos árakon bocsátja t. vevőközönségének rendelkezésére.

Keressen fel benünket még ma!

CLUJ, fiók:
 Str. General Neculcea No. 2.
 (Renner-palota)

legalább két-három interpellációt elmondani. Goga a büffében ül, Petrovici professzorral. Velük van Lupu is. Goga nagyon le van törve. A cuzisták és vasgárdisták sarlatánnak tartják, a demokraták reakciónak.

Baloldalon ül a nemzeti parasztpárt, új tagjaival, a lupistákkal. Andrei, a nagy-kulturájú jasi egyetemi tanár, aki talán a parlament legmeggyőződésebb demok-ratája. Călinescu mellett ül. A volt belügy miniszter Iamandinak legnagyobb ellenfele. Mikor ez a két debatter egymással szembeül, az embernek az az impressziója, hogy kakasviadalon van. Itt van Radulescu, a legelegánsabb és legszebb férfi, eleganciában legfeljebb Titulescu mulja felül. Az újdonsült lupisták nagyon jól érzik magukat, csak kissé nehezen illeszkednek még be az új frazeológiába. Stoica, ki lelkes híve mellesleg Cuzának is, arról ismert, hogy tapsolni szokott a jobboldali felszólalóknak. Egyszer éppen akkor szekundált Cuzának, amikor Lupu a terembe lépett.

— Mi az, mi történik itt... Elfelejtéd, hogy demokrata pártnak vagy a tagja! Stoica elvörösödik és a parlament nagy derülttségére az elnöki emelvény felé kiált:

— Ne engedjétek beszélni ezt az embert! Egy szava sem igaz!...

Aztán a iunianisták gyenge kis csoportja, véres száju vezérükkel, utána az argetoianisták, köztük két kolozsvári ügyvéd, Milea és Max Cămpăneanu. A kolozsváriak nagyon agilisak és sűrűn zseprelnék a szőszéken. A georgistákat már mindenki kormánypártiaknak tekintti, a fuzió állítólag már napok kérdése. Közöttük van Ata Constantinescu. Porcunak a fia. Eppen olyan kövér, mint az apja volt és éppen úgy racscol... Egyebekben keveset örökölt az apjától. A folyosón főleg franciául beszél...

A többségben kevés az erdélyi ismerős, Pop Valer tekintélyes tagja a többségnek, mint kisebbségi minisztert emlegetik. Sok az újságíró képviselő. A miniszteri székben Maxim, Popescu Necsesti és Al. Mayrodi. A képviselők között Titeanu, Culiانو és Totu a Viitorul, Seisanu, Brailoiu, Bacalbasa, Floroiu az Universul, Pamfil Seicaru, Cezar Petrescu a Curentul, Batzarica a Dimineața munkatársa.

Az újságírópáholy egyik korifeusa mond érdekességeket az egyes politikusokról. Intim Pista jó formában van. Iamandiról beszél.

— Côtinárban tanult, a jó borok hazájában. Azért szerette mindig a bort. A legutóbbi időkig az volt a jelszava, hogy „in vino veritas”. Iasiban a diákközpont elnöke volt és nagy híve Cuzának. Később a liberális pártba lépett. Akkor Toma volt a pártelnök, aki tárt karokkal fogadta a tehetséges fiatalembert. Később Toma átlépett Georgehoz, de Iamandi benmaradt a pártban. Állandóan a legnagyobb ellenfele volt az ujliberá-

lisoknak. Saját házában pozdoriává zuzta Tomát. Sőt, amikor a békülés utjait egyengetni kezdték, ő volt a fuzió leg-nagyobb ellensége. Kiméletlenül ki-rohant ellenük. Másnap Duca dezavualta Iamandit, aki mosolyogva mondta az el-nökönek:

— Nem baj, vezérem, csak dezavualj. Te békítod őket, én meg majd támadom. Duca mosolyogott. Megértették egy-mást.

A napokban Gog célzást tett arra, hogy Iamandi szereti az itókat. Cezar Petrescu, az író, így szölt hozzá:

— Látod Victor! Mit értél vele, hogy lemondtal a borról? Tíz évig senki nem vágta a fejébe, hogy részeges vagy. Most, mikor a nyálad folyik egy kis itóka után, szemedre vetik...

Slavescu és Madgearu állandó ellen-ségeskedéséről beszél. Slavescu egyidőben kezdett Madgearuval és nincs nagyobb vágya, minthogy a volt pénzügyminisztert tiszáznyalja. Mindent tö-kéletesen másképp csinál, mint volt kol-légája.

A folyosón újságírók és politikusok túlekednek a telefonközpontnál. Két kis-asszony végzi ezt az idegítő munkát. Forgalmasabb, mint egy város telefon-központja... Itt mindenkit látni lehet. Cuza éppen most siet be, frissen és fia-talosan és közben beszéldja a mellette haladó Robut...

Megpillantjuk dr. Clonțat, a volt kolozsvári helyettes kvestort. Inspektori rangban ő lett a parlamenti rendőrség főnöke. Seicaru a cukorkartellról tart elő-adást Teodorescu iparügyi miniszternek.

Bent valami törvényt vitatnak.

— Milyen törvény?

A képviselő, akitől kérdem, nem tudja. De nem tudja a következő sem. Aztán megtudom, hogy valami új adóról van szó. Eziránt nem érdeklődnek a képviselő-k, ez csak az adófizetők dolga.

Karon fogom vidéki barátomat.

— Jöjjön, már eleget látott.

— Azt elhiszem...

Kimenni sokkal könnyebb, mint be-jutni...

Ha meg akar győződni, hogy milyen cipőt csinál

BIRIS LUCA

keresse fel munkájával. Többszörösen kitüntetett műhelye elsőrendű női és férfi cipőket készít

Üzlet: CALEA VICTORIEI 36.

Katz és Fia ruhái

a legjobbak

CLUJ, Piata Unirii 10.

Lomási parketták

a legjobbak

Raktár: CLUJ, STR. DRAGALINA No. 9.

Amik

„A világháboru...
 ből a nemzeti és...
 rása támadt. Népe...
 jogaikat érvényesít...
 badság mámorosa...
 világ. A 2000 éves...
 tört zsidóság is...
 A történelmi jele...
 egymást követik...
 meri el az angol...
 zsidó nemzetnek...
 és Zsidó Nemzet...
 tesz ünnepélyes...
 deklarációt Wilson...
 cia és oiasz kamar...
 lása követi...”

1918 december...
 ezek a sorok az U...
 Egy új világ vaj...
 rek az egymást...
 kusza rohanásba...
 világtól várták a...
 felszabadulást, a...
 Különös dolog...
 senki sem akart...
 zsidó nemzeti mo...
 hiába tárgyalt B...
 politikai fejével...
 kinek sem kellett...
 sem kellett a zsid...
 zsidóknak sem.

A háboru után...
 A tegnapi még ké...
 jen „államférfiak...
 mely tényezők...
 mögöttük és We...
 nek hallatára m...
 onérzet töltötte el...
 S mindez azé...
 megírta emlékez...
 többi hatalmak...
 latkozatait megte...
 Weizmann, Szo...
 a zsidó jogok és...
 állottak a nagy v...
 mellett, jól tudt...
 „szerelmes” nyil...
 állampolitikai ér...
 tudták azt is, hog...
 dekeknek a talál...
 mok politikai és...
 ből születeték...
 egyik legszebb...
 történelmi álomna...

Mik voltak azok...
 az akkori lázas...
 mellé állították...
 hatalmakat és an...
 ragyot fordított...
 Maga Lloyd G...
 érthetetlen vallo...
 emlékirataiban...
 mondja: „...S m...
 ben közelről érde...
 ges országok zsid...
 mert mind né...
 orcsz programok...
 folytán minden e...
 keket támogattá...

1 mtr. Tweed
 1 mtr. Voil (u...
 1 mtr. Bamb...
 1 mtr. Fehérn...
 (színes)
 1 pár Flor-ha...
 1 pár Selyem...
 1 Zsebkendő
 Ezen

Amikor nagyot fordult a zsidó sorskerék

Írta: DANZIG HILLÉL

„A világháború véget ért. A vérzivatarból a nemzeti és emberi jogoknak új forrása támadt. Népek állanak talpra, hogy jogukat érvényesítsék és az emberi szabadság mámoros hirdetésétől hangos a világ. A 2000 éves szenvedéstől meggyötört zsidóság is végre felvette fejét. A történelmi jelentőségű nyilatkozatok egymást követik. Előbb Balfour lord ismeri el az angol kormány nevében a zsidó nemzetnek Palesztinára való jogát és Zsidó Nemzeti Otthon felállítására tesz ünnepélyes ígéretet. A Balfour-deklarációt Wilson, Orlando, majd a francia és olasz kamara hivatalos állásfoglalása követi...”

1918 december 19-én láttak napvilágot ezek a sorok az Uj Kelet első számában. Egy új világ vajdását látták az emberek az egymást kergető események kusza rohanásában és ettől az új világtól várták a zsidó nép millióit is a felszabadulást, a megújodást.

Különös dolog volt. A háború előtt senki sem akart hallani cionizmusról, zsidó nemzeti mozgalomról. Herzl mindhiába tárgyalt Európá uralkodóival és politikai fejeivel — végeredményben senkinek sem kellett Palesztina és senkinek sem kellett a zsidó nép. Sőt, maguknak a zsidóknak sem.

A háború után megfordult a helyzet. A tegnap még kinevetett cionisták hírtelen „államférfiak” lettek. Elismert, komoly tényezők. Milliók tömegek állottak mögöttük és Weizmann, Szokolov nevének hallatára mindenütt büszkeség és önérzet töltötte el a zsidókat.

S mindez azért volt, mert Balfour megírta emlékezetes deklarációját és a többi hatalmak is siettek a maguk nyilatkozatait megtenni.

Weizmann, Szokolov és társaik, akik a zsidó jogok és érdekek őrségében ott állottak a nagy világesemények bölcsője mellett, jól tudták, hogy a hatalmak „szerelemes” nyilatkozatait mögött rideg állampolitikai érdekek húzódnak meg, de tudták azt is, hogy éppen ezeknek az érdekeknek a találkozásából, a nagy államok politikai és gazdasági versengéséből születhetik meg az idealizmusnak egyik legszebb diadala, egy évezredek történelmi álomnak a mevalósulása.

Mik voltak azok a mozgatóerők, melyek az akkori lázas időkben mellénk, zsidók mellé állították az egymással viaskodó hatalmakat és amelyek tagadhatalanul nagyot fordították a zsidó sors kerekén?

Maga Lloyd George tesz erről félreérthetetlen vallomást nemrég megjelent emlékirataiban, amikor a következőket mondja: „...S miután azokban az időkben közelről érdekelt bennünket a semleges országok zsidóságának szimpátiája és mert mind németbarátok voltak és az orosz progromokra való emlékezések folytán minden erejükkel a német érdekeket támogatták — forszíroztuk ezt a

zsidóbarát ügyet. Tehát nyomban kapcsolatot teremtettem Weizmann és a Foreign Office között”.

Akkor még javában dult a világháború. Az entente és a központi hatalmak seregeiben a zsidók százezrei harcoltak — egymás ellen. Senki sem tudta még akkor, hogy amikor Amerika beavatkozott a világháborúba, Wilson ezt mondta egyik barátjának (Stephen Wise volt): „Két ország van, amelynek soha többé nem szabad mohamedán iralom alá visszakerülnie: a keresztény Érményország és a zsidó Palesztina”. És azt sem tudták, hogy Lloyd George kapcsolatot teremtett a cionisták és az angol külügyi hivatal között. S még kevésbé tudták azt, hogy tulajdonképpen mik voltak azok az erők, amelyek 1914-ben egymásnak eresztették a hatalmakat.

Az utolsó évszázadban sokat beszéltek arról a diplomáciai szövevényről, amely a „Keleti kérdés” gyújtónev alatt ismeretes. A problémát a kapitalista nagyhatalmak gyarmatszerző politikája idézte elő. Ismerjük a tőkés termelésnek azt a gazdasági alapulajdonságát, hogy bizonyos ponton előbb-utóbb eléri a túlterhelés állapotát s ekkor feltétlenül új piacokat kell szereznie, hogy üzemének racionalitását fenntarthassa. Az európai kapitalizmus a legalkalmasabb fogyasztó piacokat az afrikai gyarmatokon kívül Ázsiának Európától érintkező határain találta meg. Ezekért a piacokért és a Távolkelethez vezető utakért folyt a harc évtizedeken át Oroszország és Törökország, majd később Anglia és Németország között.

Amikor Németországnak hatalmas arányokban fejlődő nagypára eljutott a túlterhelés állapotához, előbb a Balkánon, majd az európai Törökországban és annak ázsiai tartományaiban teremtett magának új fogyasztópiacokat. A német befolyás alatt Törökország egyre jobban elkavodott Angliától, mind szorosabb szövetségbe jutott Németországgal és már-már készen állott a nagy német terv: a Hamburgtól Bagdadig terjedő birodalom. A hamburg—bagdadi imperiálizmus tervét Anglia — amelynek nemcsak a keleti szárazföldön, hanem a tengeren is félelmetes vetélytársa volt Németország — oly veszélyesnek találta a maga hatalmi állására, hogy miatta feladta Oroszországgal szemben dardanellai és perzsiai igényeit és azon hatalmakból, amelyeket ugyancsak veszélyeztetett a német expanzió, összekovácsolta az antant-blokkot, hogy a német terjeszkedésnek határt szabjanak.

Az angol külpolitika sarokpillére mindig India volt. Az indiai piac biztosítása és minél intenzívebb kihasználása szempontjából óriási jelentőséggel bírt Anglia számára a Suez-csatorna birtoka, amely Indiát a legrövidebb tengeri úton Európával összeköti. Ezért szerezte meg

Egyiptomot. De míg a csatorna tulsó partja idegen kézben volt, nem állta biztosítva pozícióját. A tulsó part Eritriabavétele pedig csak Palesztina és Mezopotámia elfoglalásával volt keresztülvihető.

Igy került Palesztina a német és angol imperiálizmus ütköző felületeire. Fontos érdeket volt Angliának, hogy a Szentföldet külső a német befolyás köréből és azt a magába vonja be. A legegyszerűbb az lett volna, ha Palesztinát bekebelezi gyarmatai sorába. Ennek azonban útját állotta az annexionok nélküli béke elve, amelynek leghangosabb szószólója éppen Anglia volt. Más kibúvó megoldást kellett találnia és ezt a nemzetiségek önrendelkezési jogának Palesztinára való alkalmazásával vélte elérhetőnek. Anglia jól tudta, hogy egy önálló zsidó Palesztina eszméje a világ zsidóságának rokonszenvével fog találkozni, viszont Anglia számára a Zsidó Nemzeti Otthon, Palesztinának a német befolyástól való függetlenítését jelenti.

Igy jutott érdekkeltségbe az angol imperiálizmus külpolitikai vonalvezetése a zsidó nép történelmi aspirációival és így kapcsolódik be a zsidó légió szerepe 1917-ben az angol csapatok palesztinai hadműveleteibe.

Jeruzsálem elfoglalása után nyomban megindultak a tárgyalások a hatalmak között Palesztina jövője és államformája ügyében. Az első jelentős lépés a Weizmann elnökléte alatt kiküldött Palesztina-bizottság volt, amelyben Olaszország és Franciaország képviselői is résztvettek s amelyet Amerika orvosi expedícióval támogatott. 1918 április 6-án érkeztek Jaffába és utjuk valóságos diadalmenet volt.

Ezek az események érthetően felvilágyították a központi hatalmak zsidó társaságát is. Ennek ellensúlyozására előbb Czernin gróf, az osztrák-magyar monarchia nevében, majd később Talaat pasa török nagyvezér tesz szimpátianyilatkozatot a cionizmus mellett. A török pasa önálló nemzetiségnek ismeri el a palesztinai zsidóságot, szabad kolonizációt és önkormányzatot ígér a zsidóknak.

De már késő volt. Törökország és a monarchia sorsa meg volt pecsételve és Palesztina jövője is el volt döntve.

Ilyen előzmények után ült össze 1919 februárjában a párizsi békekonferencia.

Abban a pillanatban, amikor Clemenceau ellen merényletet követtek el, a következő ügyek feküdtek a békekonferencia tizes bizottságának asztalán: Lengyelország, a Schleswig-kérdés, Algír-Marokkó, a cionista követelések, Oroszország, az adriai államok és a Rajna-ország.

A Clemenceau-merénylet következtében halasztást szenvedett a cionista ügy. Végre február 26-án kapták kézhez Weizmannék a megbízólevelet, hogy 27-én jelenjenek meg a bizottság előtt.

A fertőtlenítő szer feladata

a bacillusokat megsemmisíteni. Mindenek felett a

HYPEROL

kellene előnyben részesítenie, mert hatása felülmúlhatatlan.

Minden pillanatban el kell készülnie lennünk arra, hogy szükségünk lehet fertőtlenítő szerre. Sebésülés vagy sérülés a testen, irritáció a nyelésnél, vagy a kellemetlen hír, hogy szomszédja gyermeke vérhenyben, difteritiszben vagy más rágyors betegségben fekszik, mindezen esetekben fertőtlenítő szer azonnali használata rendkívül fontos.

Hyperol az ideális szer. Tegyen egy tablettát egy fél pohár vízbe és azonnal rendkívül erős és hatékony, egészen friss superoxydot nyer, amely mindenféle baktériust egyetlen pillanat alatt képes megölni. On és gyermekei, öblögetsek szájukat minden reggel Hyperolal és védve lesznek a bacillusok, kóli és betegségekkel szemben.

Gondoljon arra, hogy jó hatásos fertőtlenítő szer sem létezik, sem pedig mint egy cukorkát a szájában szétolvasni hagyni nem lehet.

FRISS superoxyd.

HYPEROL

ből készítve, a legjobb fertőtlenítő szer és nem mérgező

Kapható minden gyógyszerárban és drogeriában
Kis tubus 10 tablettával 30 lel
Nagy tubus 20 tablettával 40 lel
Gedeon Richter készítménye

A Quai d'Orsayn megtartott értekezleten Clemenceau elnököt. A cionista delegátusok 14 oldalas, kék-fehér címlappal ellátott memorandumban terjesztették elő a zsidó nép követeléseit és Palesztinára vonatkozó javaslatait.

Weizmann angolul, Szokolov franciául, Ussischkin héberül beszélt.

A francia zsidók képvisletében André Spire, a költő és Sylvain Lewy professzor jelentek meg a cionista delegáció kíséretében. Spire a cionista követelése-

Peszach után FAMILIA kenyeret egyék

A női divat legszebb anyagai

selymekben, szövetekben és mosóárakban exkluzív választék.

Grünwald és Steiner

női divat különlegességek áruházában

CLUJ, PIATA UNIRII 12

Szolid árak.

Márkás minőségek.

Olcsó husvéti vásár!

KUCK cégnél

CLUJ, Calea Regele Ferdinand 2. — Tel. 12 - 29

Reklám-árak:

1 mtr. Tweed ruhára	38 lejűl	1 Khaki sporting	88 lejűl
1 mtr. Voil (mintás)	25 "	1 Oxford sporting (nyakken-	
1 mtr. Bemberg selyem	39 "	dóvel)	119 "
1 mtr. Fehérenemű batizt		1 Panama sporting	148 "
(színes)	24 "	1 Fehér poupline ing (2 gal-	
1 pár Flor-harisnya	29 "	lérral)	158 "
1 pár Selyemharisnya	43 "	1 Színes alsónadrág	54 "
1 Zsebkendő	4 "	1 Selyem nyakkendő	25 "
		1 Pár zokni	9 "

Ezenkívül női ruhászövetek, selymek, fehérenemű anyagok, férfi fehérenemű anyagok, harisnyák

olcsó husvéti vására!

ket támogatta, Sylvania Lewy azonban — bár a Szokolovval folytatott előzetes tárgyalásokon magáévá tette a cionista álláspontot — egészen különös szerepet játszott meg a tizes tanács előtt. Beszédének elején elismeréssel adózott a cionisták munkájának, majd váratlan fordulattal oda nyilatkozott, hogy a zsidó Palesztina veszélyt jelenthet az arabokra és súlyos komplikációkat idézhet elő.

A hatás rendkívül kínos volt. A beszéd után támadt kényelmetlen csendet Lansing amerikai külügyminiszter törte meg:

— Mit értenek a „Nemzeti Otthon” megjelölés alatt?
Weizmann válaszolt:

— A zsidó nép Palesztinát azon az alapon követeli: a zsidók részére, mely alapon Anglia az angolokat és Amerika az amerikaiakat illeti meg.

Ezután hatalmas beszédben dönti meg S. Lewy érveit és kijelenti, hogy ezeket a nézeteket a zsidóságnak alig 5 százaléka osztja.

Balfour meglegedetten mosolygott. A tárgyalások befejezése után megbizta titkárait, gratuláljon Weizmannnak és mondja meg neki, hogy beszéde ugyan hatott, mint a kardcsapás az ellenfél fején.

A zavartalan mámor nem tartott sokáig. Az asszimilációs aknamunkája, a diplomáciai intrikák, az arabok mozgóládása komoly zavarokat idéznek elő. A bangulatra legjellemzőbb az, amit Weizmann mondott ezekben a napokban az angliai cionisták konferenciáján:

— Semmilyen földi hatalom nem tartja távol a zsidó népet Palesztinától. Ezt megmondottam az angol kormánynak is. A mi feladatunk nehéz, főleg azért, mert ellenségekkel vagyunk körülvéve. Ha a mi őseinknek országuk ujjaépítését egyik kezükben fegyverrel, másik kezükben kalapáccsal kellett megkezdniük, akkor nekünk, sajnos, mindkét kezünkben kar kell legyen.

Másnap egy angol zsidó személyiség bankettet rendezett az angol és a „zsidó” előkelőségek tiszteletére. A bankett résztvevői többek között a Balfour-deklaráció visszavonását követelték a kormánytól. Véletlenül Lloyd George is ott volt. Felállt és csak ennyit mondott:

— Nagyon jól tudom, hogy a jelenlévők nem a zsidó nép közvéleményének a képviselői és szégyenletesnek tartom, hogy zsidók beszélnék saját népük nemzeti érdekei ellen. Ugyanolyan szégyen, hogy keresztények kénytelenek a Biblia népének védelmét átvenni olyan emberek szemében, kik e nép sorából származnak.

1920. április 3-án, Peszach második napján aztán bekövetkezett a nem várt tragikus fordulat: a jeruzsálemi pogrom. Derűs égből esapott villámütés volt. Jabotinsky 400 főnyi önvédelmi csa-

A. R. Kreindler & Comp. Wellpappenwerk
Sighet-Maramures

Erzeugt Wellpappe in Rollen in Tafeln und Wellpappe-Kartonage allerart

Szépnek lenni nem csoda, de csoda a szépséget megtartani

Minden nő szép akar lenni, minden nő széppé válhat, ha LA REINE DES CREMES csodás krémet használ, mely megtisztítja és frissen tartja az arcodrt.

La Reine des crèmes
PARIS

patot szervezett. Az angolok megakadályozták, hogy behatoljon az óvárosba és megfélemezze a mézszárlásokat. Amikor hírül hozták Jabotinskynek, hogy az óvárosban gyilkolják a zsidókat, nem tördelve a parancsal, rohammal akart behatolni.

A jaffai kapunál az angolok sortűzzel fogadták...

Az önvédelmet szétverték. Akinél fegyver volt, őrizetbe vették. Jabotinskyt, ki minden felelősséget magára vállalt, tartóztatták. 15 évi súlyos kényszermunkára ítélték. A hír riadalmat, kétségbeesést váltott ki az egész jisuvban. A zsidó lakosság Jabotinsky azzonnal szabadonbocsátását követelte. Kook főrabbi nemcsak megengedte, hogy szombati napon írják meg a jisuv követelését tartalmazó petíciót, hanem ő maga írta azt alá elsőnek.

Április 24-én, amikor San Remóban összeült a békekonzferencia, kevesen tudták még, hogy mi történt Jeruzsálemben. A békekonzferencia a török békével kapcsolatosan magáévá tette a Balfour-deklarációt és Angliára ruházta a mandátárius hatalmat Palesztina fölött. Anglia megbízást kapott a Zsidó Nemzeti Otthonnal kapcsolatos előmunkálatok megtételére...

A sanremói határozat híre ünnepi mámorba ejtette az egész világ zsidóságát. Londonban fellebegtették és virágokkal díszítették tele a Cionista Szervezet épületét. Az uccákon óriási tömegek ujjongtak. Ünnepe volt a zsidó népnek...

A San Remóból visszatérő Weizmann és Szokolovot a Hatikváival fogadta a londoni ueca. Weizmann csak ennyit mondott az ünnepi üdvözlésre:

— Most kezdődik a munka... Elutazásunk előtt ezzel bucsuzott tőlünk Lloyd George: „Ez a pillanat a ti startotok. Rajtatok áll most, hogy miként formáljátok fejlődésétek jövődjét”. Ezt az üzenetet hozom San Remóból a zsidó népnek...

A londoni mitingen pedig Max Nordau, a cionizmus agg nesztora ujjongott fel

örömeiben:
— Megérkezett a dicsőség napja. Ma kezdődik a történelem második korszaka, melynek első korszaka 1917 november 2-án kezdődött. A bevonulás előtt állunk...

Április 26-án általános gyász volt Jeruzsálemben. A rabbinátus rendelte el a pogromáldozatokért. De nem tartott sokáig.

Ussischkin táviratot kapott San Remóból. A távirattal a kezében a Hurva-templomhoz rohant, hogy megvárja Kook főrabbit, aki éppen befejezte grászbeszédét, hogy közölje vele az örömhírt.

— Testvéreim — mondta Ussischkin lelkesedve —, hirt hozok nektek új életünk visszaállításáról. Megvalósult a nagy reményiség, melyet száműzetésünk egész ideje alatt szívünkön hordtunk. **Ma a napon megbocsátunk ellenségeinknek ebben az országban.**

Aztán a szefárd templomba ment. Eppen a sofárt fújták meg a böjtölő zsidók. Ussischkin felment az almemorhoz, megszakította az imát és így szólott:

— Ne fujjátok a gyász szaruját, haragjotok fel a megváltás kürtje. Askenáz, szefárd, jemeni zsidók! Mi egy újjáébredt, dolgozó nép vagyunk. Nekünk van hazánk!

Jeruzsálem uccáin zsoltárokat énekeltek. A templomokban a Hatikvah hangjai csendültek fel a gyászolók ajkain... A böjt ünnepnapra, a gyász örömmé lett. ...Herbert Samuel lett Palesztina fő-kormányzója... 1920 július 10-én amnesztiát ad az elítélteknek... Jabotinsky diadalmenetben hagyja el a böjtöt.

Julius 20-án 5000 chalué érkezett az országba.

Átlapoztam az Uj Kelet első évfolyamait és a sárguló lapok butisorainak olvasása közben eszembe jutott Herzl naplójegyzete:

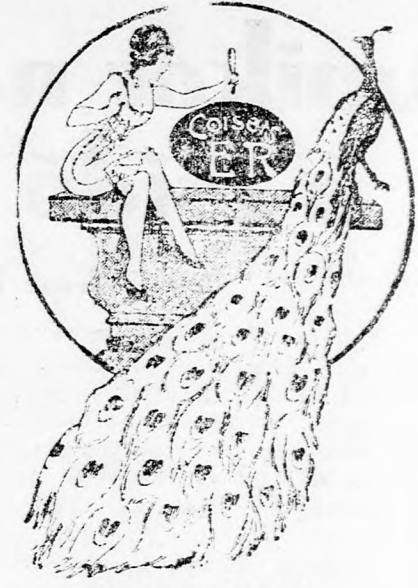
„Számomra megszűnt az élet és kezdett vette a világtörténelem”.

VITROMETAN S. A.

Románia földgázüzemü üvegyára MEDIAS

O F A S. A.

fafermelő vállalat BRASOV

Fűzőkészítők

legelőssbben vásárolhatnak mindenféle fűzőanyagot

Rosenzweig E.

Cluj, Regina Maria 6.

Szerezzen butoraink minőségéről információt vevőinktől!

Ezek címjegyzékét készséggel elküldjük!

Székely & Réti

Butorgyár Rt.-tól, Targu-Mures. Fjókok: Bucuresti-Brasov

SOLTÉSZ JÓZSEF:

Családi- és weekend-házak

Anyagismertetés, építkezések végrehajtása, modern építőanyagok, tervrajzok, költségvetések stb. *Ára 60 lej.*

REICH BÉLA:

Kertes ház

Hogyan építsünk kertes házat és hogyan rendezzük be házi kertünket? Számítalan kislakásos családi kertes ház terve, 46 szöveg közötti ábrával. *Ára 90 lej.*

LEPAGE-nál Cluj

kérjen ingyen nagy szakjegyzéket.

Uj szenzációk

- Lewis Sinclair: Babbit (vászonkötés, 320 oldal) L 84.—
- Lewis Sinclair: Arrowsmith (vászonkötés, 540 oldal) L 110.—
- Glasworthy: Tul mindenben (fűzve, 340 oldal) L 90.—
- Glasworthy: Tul mindenben (vászonkötésben) L 110.—
- Földi Mihály: A csábító (vászonkötés, 380 oldal) L 80.—
- Stefan Zweig: Érzések zürzavara kötet L 80.—
- Stefan Zweig: Érzések zürzavara (fűzve) L 60.—

LEPAGE-nál Cluj

Vidékre azonnal utánvéttel küldjük. Kérje az olcsó könyvek jegyzékét Lepage-tól.

ÖRÖK NOVELLA

Irta: Barzilay István

Szürke téli nap volt, a december azonban még nem mutatta ki vasfogatát. Novemberi hangulat lengett Erdély fölött, olykor ólmos eső és mindig nedves köd borította Kolozsvárt. Arról már tudtunk valamit, hogy Nagyváradon aljas provokációk történtek. Szakállas zsidók megverték ártatlan ifjakat és ezek a becsületes fiatalok méltó felháborodásukban kénytelenek voltak szétrombolni a várost. Hogy mit romboltak szét és mennyire, azt nem lehetett még tudni. Előző napon két emberünk tartózkodott Nagyváradon, de telefonjelentéseiket nem kaphattunk. Azon a napon, sajnos, mind a négy telefonvonal elromlott, ami Nagyváradot és Kolozsvárt összeköti. Így munkatársaink legfeljebb a postán küldött anyagra szorítkozhattak, még táviratozniok sem volt szabad, olyan szörnyű időjárás volt akkor, különösen a zsidók szempontjából, hogy még a távirókészülékek is elromlottak. Hírszórókatás dolgában hát bizony bajok voltak és mi estétől reggelig hiába vártunk a szerkesztőségben. Híresztelő esend volt Erdélyben, csak Északnyugaton volt zaj, három szörnyű napot étek át Nagyváradon az emberek.

Kilencedike volt, december kilencedike. Reggelig voltunk mindnyájan a szerkesztőségben, délig aludtunk. Délután néhány kezdődött előről. A városban rémhírek. Hogy Nagyváradon földdel tetek mindent egyenlővé. Hogy a fiatal nacionalisták meg szeretnék látogatni Kolozsvárt is. Hogy állítják Bánffyváradon már tisztelőket tették és kihangsúlyozták a zsidó lakosság előtt szeretetüket, amelyet szemmel látható és kézzel fogható tényekkel is bizonyítottak. Mind ezeket a rémhíreket az ember nem vette komolyan. Bementem a szerkesztőségbe, ott már nagy köteg kézirattal állt a szerkesztő ur asztalán: a nagyváradai jelentéseket foglalta magában. Azt, hogy mi történt tulajdonképpen Nagyváradon. Ekkor aztán megtudtunk mindent. Csak romok maradtak meg a templomok belsőjéből. Darabokra szaggatott tőrakat halmoztak fel az ucca közepén, apró máglyák gyultak lángra belőlük és felfűzve villennel feldiszített fiatal hölgyek táncoltak körül a máglyák körül. Nem maradt épen kirakattívég és nem maradt veretlen zsidó, aki kimerészkedett a városba. Ep'kus részletek voltak a Hátszegi Ernő cikkében a felvonulásról, amelyen zászlódszobán tartották meg a felkesztők. Zászlók gyanánt megkopasztott tőratekeresek szolgáltak, melyeken templomi takarokat és talleszek tebegek, nagyobb díszöségére a fejlődésnek, haladásnak és testvérség együttéléssnek...

Délután négy óra volt. Azt mondta Marton Ernő, szerkesztőségi argóban, hogy nem kell sokat „kölöcolni“, meg kell kezdeni a munkát. És megkezdődött a munka, csengtek a telefonok, kopogtak az írógépek, jött a metró, veszekedett a kázmátér és jött a szerkesztő és veszekedett velünk, hogy miért dolgozunk olyan unottan. Jámbor Ferin mintha láz tört volna ki. Belső idegesség reszketett ki minden szavából és mi nem szóvicceltünk, nem csavartuk ki cinikusan a gyilkossági hírek velejét, mint rendszeren, hanem ültünk a gépeink mellett és írtunk, ültünk az írógépeink mellett és az írógépek sirtak, mintha a gépeknek lelük lett volna és együtt sirtak sok hajlongó zsidóval, aki bójót tartott már akkor Nagyváradon és Bánffyváradon, a megszenteltelennett tőrakért...

Féjt volt. Megindult a szerkesztőségi robot. Telefon: Nagyvárad. Blum ur te-

lefonált, hogy a diákok ugyan elmentek, de állítólag kiszálltak Bánffyváradon és szétrombolták a zsidó templomot és a zsidó házakat. Az a hír terjedt el, hogy Kolozsváron is ki fognak szállni...

Idegölő percek. A vonatnak már meg kellett volna érkeenie. Felhívtuk Bánffyváradot. Sajnos, a vonal ismét rossz volt. Ha pedig rossz a vonal, akkor Bánffyváradon baj van...

Egy pillanatra megállt a munka: mindenkin egyszerre szűz a végig a hideg. Már itt volna az Uj Keletnél? Valami zaj hallatszik kintrol és érezzük, hogy mindnyájan nagyon sápadtak vagyunk...

— Kettőt már átélünk — reccsen meg Marton hangja —, most összerombolnak harmadszor is...

A zaj megszűnik, erőteljes kopogtatás, hangos tessék és báép rajta egy fiatal ember.

— Szedjenek az urak össze mindent. A diákok most szálltak le a vonatról és átörték a csendörkordont. En együtt utaztam velük, egész idő alatt azt mondták, hogy első utjuk az Uj Kelethez vezet...

Máig sem tudom, hogy hívják ezt a fiatalembert. Minden izében remegett.

— Kocsin jöttem be, hogy önöket figyelmeztessen... Tele vannak tőrakkal, imakönyvekkel, talleszekkel... Nagyváradról hozták...

Telefon cseng. Isemrés rendörkomiszár tanácsosja, üritsük ki a szerkesztőséget. Elindulok a helyszínre!

— Hová mégy? — kiált Marton.
— Az állomásra.
— Itt maradsz! Megértetted?

Itt maradunk mindannyian. Két kocsin jön. A kiadóhivatal kartotekjait, az írógépeket, fontosabb iratokat, főkönyveket és kéziratosokat hazaviszik az Ábel-lányok. A nőket hazazengedjük.

Itt maradunk férfiak: Marton, Jámbor, Szabó Imre, Salamon László, Diamant Elemér és én. Hátszegi Nagyváradon volt. Kasztner Bukarestben. Várjuk, hogy mi történik.

— Aki haza akar menni, az távozzék — adta ki a jelszót Marton. De nem távoztunk, hanem megszaporodtunk. Jött Szikla és Berkovics a kiadóhivatalból. Valaki telefonált, hogy a neolog nagytemplomot már szétrombolták. Hajnal Lacit, a költőt, megverték a templom előtt.

— A nők emberek menjenek haza... Diamant és Salamon indulnak. Jámbor nem mozdul. Jön a édesanyja, a felesége: már szétrombolták a templomot a lakásuk szomszédságában, Feri jöjjön...

Feri marad...
— Tudja mit — szól nekem Szabó bácsi —, jöjjön velem, menjünk ki a főtérig, hátha csak rémhír az egész...

Bejelentjük, hogy mingyárt visszajövünk. Fél hat volt már és esti sötétség. Kimentünk a Baron Pop uccából, az unitárius kollégium mellett. A kollégiumtól a főtér felé indultunk. Kordon zárta el az uccát és egyéb semmi nem volt látható.

Vissza a kollégiumhoz. Itt elosztjuk magunk között a szerepeket. En fel a tanúk háza felé, Szabó bácsi a Mihai Viteazul térre. Az egész utvonalon teljesen csend. Aztán az uccasarkon újra találkozunk.

— Azt a zsinagógát már összerombolták — mondja —, de más irányba mentek el.

Visszamegyünk az Uj Kelethez. A Berde ucca sarkáról kémlelünk be az épülethez. A sötétben tömeget látunk, az Uj Kelet vasajtáját döngetik. Állunk a sarkon dermedten és meggyökeredzett lábakkal.

Fontos autólajdonosoknak,

akik
Ford, Chevrolet, Buick 50, Chrysler 50, 60, 62, 65, De Soto Six, Nash Six, Pontiac, Plymouth, etc. gépkocsikkal rendelkeznek

- A következő méretű pneukkel:
- 4. 50x21 " 4. 75x19 "
 - 5. 00x19 " 5. 25x19 "
 - 4. 75x20 " 5. 00x20 "
 - 5. 25x18 "

Modernizálja autóját!

Az **„AIR CUSHION“ FIRESTONE**

újajta légpárna — autopneue igen alacsony légnyomást igényel! Mélyen leszállított árak mellett, speciális külön kerék többletköltsége nélkül, elláthatja kocsiját az új AIR CUSHION pneukkel, amelyek a gépkocsik eredeti kerekére alkalmazhatók.

Szerezjen fel próbaképpen ilyen pneukat autójának hátsó kerekére s már az első uton érezni fogja a kivételes kényelmet. Kérje mindenütt az új „AIR CUSHION“

Firestone

autopneue

— Martonék még benn vannak? Bólintok. A vasajtót döngetik. Itt, a tömegbe rohanni kész örültség volna. Ajánlom, próbáljunk a Victoriei uccáról bejutni, ott egy fafat kell átászni és a kollégák között vagyunk...

Megyünk rohanunk... még ki sem értünk a Victorieire, hatalmas rivalgás, üvöltés:
— Le a zsidókkal!
Tompán, útemesen hangzik messziről.
— Le a zsidókkal!
Ablakörömpfés zaja. A félt est sötétjében az iparkamara épülete felől szaladnak a járókelők. Biztos helyre, a közeli tömeg előtt a sarkon, az épülő monumentális katedrális mellől, bekanyarodik a tömeg. Mind erősebb és fülsiketítőbb a zaj, az útemes kiáltás. Közlebb jönnek, jól kivehetjük már a menetet. Eiol hatalmas ember, nemzetiszínű zászlóval. Mellette egy másik ember, kezében a tőratekeres. Egy tvilin szija lóg le róla. A 300—400 fonyi tömegből egy-egy tüntetőcsoport a járdára rohan és beveri a kirakattáblákat. Ott állunk, már eöltünk vannak, alig tíz méterre.
— Ne könnyelműsködjünk — szól Szabó bácsi —, az Uj Kelethez már nem mehetünk vissza. Jöjjön velem.

Szabó bácsi apró sikátorokon keresztül vezet fel a lakásába. Az Avram Iancu ucca 12. szám alá. Az első emeleti kis szobában leülünk. Szabó bácsi eloltja a villanyt. Ülünk a sötétben és az agyunk fáradt már. Vajjon mi van az Uj Kelettel? Ugy láttuk, hogy két oldalról vették körül, Martont és Jámbor hagytuk ott egyedül és a kiadóhivatalból Sziklát meg Berkovicsot. A nyomdászok hazamentek. Benn a gépek, az irodabutorok...

Érzem, hogy Szabó bácsi már nem ül velem szemben a széken. Valamit hallók: elfojtott zokogást a kis szoba sarkából. Kitépogatom a sötétben. Szabó bácsi az ágyon fekszik és sir. Mikor egy felnött férfi sir, mintha megszólalna a föld, mely ezt a sok szörnyüségét viseli a hátán, mintha meghajolna egy tölgyfa és egy szörnyü pattanással kettőbe törne. Amikor egy felnött, öszülő ember sir, meg kell állni, rendült lélekkel és ingó hittel. Nincs mélyebb és nincs drámaibb élmény, mint egy felnött férfit hallani sírván. Szabó bácsi sirt. Megtépett tőrat, lerombolt templomot látott, kezét látott, mely nem simított, hanem ökölbe szorult, nem ápdtt, hanem ütött... Szabó bácsi sirt. A szobában csend volt és vakosót, az uccáról beszűrődött az útemes kiál-

GÓLYA R. T. TEXTILÁRUHÁZ

...ők
...nak mindenféte
...ot
...g E.
...Maria 6.

...zen
...raink
...géről in-
...mációt
...vöinktől!

...ek cim-
...yzékét
...ggel
...!

...Réti
...Fargu-Mures.
...i-Brasov

...SEF:
...ekend-

...ések végrehaj-
...ok, tervrajzok,
...ra 60 lej.

...A:
...ház
...házat és ho-
...kertünket!
...saládi kertes
...ötti ábrával.

...-nál
...Cluj
...jegyzőket.

...iók
...aszonkö-
...L 84.—
...i (vá-
...L 110.—
... (fűzve,
...L 90.—
...i (vá-
...L 110.—
...vászón-
...L 80.—
...zavara
...L 80.—
...zavara
...L 80.—
...al
...Cluj
...kaldjuk.
...jegyzékét Le-

A máramarosi „zsidó uralom“

Írta: Schön Dezső

A nemzeti munka védelméről szóló körbeszénási vitája során Jorga professzor szóhozhozta a máramarosi zsidóságot.

— Valahol messze-messze — mesélte Jorga — a Kárpátok alatt, örökhőfödéte síkkláirások és országhatárok mellett, szeretett hazánknak egy csücske terül el. Már év óta él ott egy emberfajta, holmi zsidók és tatárok ivadéka, kik egy oportunos pillanatban felvették a zsidó hitet (de kijelentem, hogy semmi közük a művelt zsidók nációjához, melynek olyan hatalmas érdemei vannak az emberi civilizáció terén) s ez a tömeg uralma alatt tartja egész Máramarost. Parasztaik ezek, félvadak és erőszakosak. Jógamagam, saját két szememmel láttam, míg egy ilyen máramarosi zsidó ostort patogatott egy román ember hátán.

Ezt mondta a haza bölcsje a szenátusban.

A zsidó uzoráról nem beszélt Jorga (pedig jóideig minden valamirevaló antiszemita párt ennek a megrendszabályozását állította be programjába arra az esetre, ha kormányra kerül), mert ezt valószínűtlenné tette a konverzió. A zsidó kocsmárosról, aki pálinkával demoralizálja a román parasztot, nem illik szónokolni ma, a szeszmonopól idején. Vannak tehát félvad tatárvadékok, akik (nagy általánosságban) uralmuk alatt tartják Máramarost.

Hisszük, nem lesz érdektelen közelebből megtekinteni, hogyan néz ki a zsidók uralma Máramarosban 1934-ben.

Mingyárt a legelején szét kell hogy foszlassuk a máramarosi zsidóság számbeli fölényéről szóló legendát. Leszögezzük azt a tényt, hogy az utolsó népszámlálás 1930-ban 33.779 zsidó lelket talált Máramarosban. Ez a szám az összlakosság (161.503) 20.91 százalékát képezi.

1910-ben volt az utolsóelőtti népszámlálás, amikor a máramarosi zsidók száma 34.579 volt. Huszesztendőes természetes szaporulat helyett visszaeső tendenciát mutat a máramarosi zsidók száma, amikor a románok száma az 1910-es 73.506 lélekkel szemben 1930-ban 92.591 lelket mutat.

A háború után lengyel zsidók inváziójáról beszéltek. Goga belügyminiszterisége idején, 40 ezer idegenről tudott Máramarosban. A nemzet feje fölül elárult a 40 ezer idegen veszedelme. Szétfoszlott a legenda. A számok tükrében megmutatkozott a máramarosi zsidóság tényleges helyzete.

Mert az elmúlt esztendők során az a zsidó, aki csak tehette, kivándorolt Máramarostól. Akik még itt vannak, örökösnek az egykori egzisztenciájuk romjai felett. Kínéznak a szélrózsa minden irányába, de mindenütt csukott kapukat döngöttek...

Az elmúlt esztendők során a máramarosi zsidóság a megélhetés legkülönbözőbb pontjain vesztette el pozícióját. 1914-ben például számarányához képest képviselve volt az állami apparátusban. Zsidó volt a háború előtti esztendőben Máramarossziget városi tisztifőnöke, a kincstári főügyész, a vármegyei közközbizottság igazgató-főnöke, az államvasutak sok magasrangú tisztviselője, egyáltalán: képviselve volt a máramarosi zsidóság számarányához képest az egész állami apparátusban, ahol becsület munkával és rátermettséggel kellett dolgozni a kegyért és az érvényesülésért.

Mi a helyzet ma ezen a téren?

7 orvos, 4 jegyző, 7 községi írnok, 1 pénzügyi tisztviselő, 1 középiskolai tanár, 1 bírósági napdíjas és 1 falusi bakter — ezzel a tablóval van ma képviselve a máramarosi zsidóság az államapparátusban.

Ezenkívül sehol egy lélek, a szigeti prefekturán, a szigeti primárián, erdőgazdálkodásnál, államépítészetenél, autonómpénztárnál (CAM, CAPS), államvasut, posta, oktatószemélyzet, nem is beszélve a rendőrségről, csendőrségről és a hadsereg tisztikaráról.

Hogy milyen következetes a rendszer, annak illusztrálására talán elég elmondani, hogy Kabolacsárdán négy esztendővel ezelőtt menesztették a zsidó községi lábaasszonyt s az állást azóta sem töltötték be, mert valahányszor kirtak pályázatot, kizárólag zsidó pályázók jelentkeztek.

Máramarosban a román orvos ma kivétel nélkül elsősorban állami tisztviselő (kórház, megye, betegpénztár, vasut, stb)

a jogászt elhelyezik a bíróságnál és ha tehetségtelen, akkor még mindig jó a közigazgatásnak.

Viszont a máramarosi zsidó lateinerosztály elvesztette lába alól a talajt és kétségbeesetten mered a bizonytalanságba.

Máramarosban vannak vagyionok. Például a Pop Simon-féle vagyion, melyet 800 millió lejre becsülnék. A komplexumban van 34 havas, 82 ház, 23 gyümölcsös, nagy marhaállomány, fűrészüzem, villanytelep, malom, összesen 32 ezer hold. Felsővisótól a bukovinai határig egyrészt, másrészt a lengyel határig terjed ez a mammut-vagyion és ezen a hatalmas országgrészen — amint a birtok ura mondogatja — a föld és a víz, a levegő és a napsugár, a vad és a madár minden és kizárólag Pop Simon-féle tulajdonosnak.

De végig Máramaroson, ahol tanya van és földbirtok, sehol se zsidó a tulajdonos. A háború utáni földéhes parasztnak kellett valamit juttatni, ezért az agrárreform során el kellett szedni a zsidó kézen levő földeket és csak ott maradtak meg a birtokok, ahol Dunca, Pop, Rednic, Mihail, Bales, Ciple, Cuza, Dancus, Filipciuc, Anderco, Jurca, Juga, vagy ehhez hasonló hangzású neve volt a tulajdonosnak.

A 32 ezer holdat szörnyen megkímélte az agrárreform, de a falusi zsidó 5—10 holdját elszedték. Azok az ingatlanok pedig (főleg házak és gyümölcsösök), amelyek megmenekültek az agrárreform örvényéből, azokat elsodorja a krízis árja. A máramarosi zsidóság szörnyű gazdasági lezüllesztésének legpontosabb fokmérője éppen az az ingatlanforgalmi statisztika, mely szerint az utóbbi 10 esztendő során gazdát cserélt ingatlanok 81 százaléka került zsidó kézbe más nemzetiségűek kezére.

A máramarosi zsidók uralkodásáról szóló fejezetben mindenestre ezt is szem előtt kellene tartani...

Ragadjunk ki most néhány szemelvényt azok véleményéből, akiket semmi szín alatt nem lehet elfogultsággal megvádolni a zsidóság javára, de lejötték Máramarosba és az itt szerzett tapasztalatok alapján megmondják véleményüket a máramarosi zsidóságról.

Itt van mingyárt Simionescu professzor, Cuza jasi kartársa, a bukaresti egyetem tanára, aki „Sate din România“ című művében a máramarosi zsidó munkás époszt írja meg. Személyes tapasztalatok alapján megdönti az antiszemita musnak azt a vádját, hogy a zsidóságnál érvénytelenek a geográfiai befolyások. Máramarosban — írja — a zsidó paraszt nem vonhatja ki magát a geográfiai körülmények befolyás alól. Középkori fanatizmussal fogja fel a munka értelmét. Életszemléletében azért mégis van valami dinamikus progresszív, mert megélhetése kizárólag a dolgozó ember kezében munkáján alapszik. Máramarosban a zsidó paraszt úgy dolgozik és öltözködik, mint a román, vagy rutén paraszt. Vagy idézzük Morariu professzort, a kolozsvári ervelem asszisztensét, aki „Oeiritu evreilor in Maramures“ című

tanulmányában (ellenére, hogy tanulmányának határozott antiszemita tendenciája van) nem bírja letagadni a zsidók szerepét a máramarosi juhtenyésztés terén. A máramarosi juhtenyésztés évi produktumfeleslege — írja — 3 millió liter tej, ami rituális turó formájában, a zsidók közreműködésével és közvetítésével kerül külföldre. Be kell vallanunk, hogy ez a körülmény döntő tényezője a máramarosi juhtenyésztésnek.

Adjuk még Marin mérnök véleményét, aki a cuzista táborban vitt szerepet a „Maramuresul romanesc“ című hatalmas művében (mert az objektivitás kedvéért nem bír szó nélkül elmerni mellettük) a következőket írja a máramarosi zsidókról: Zsidók. Az összes ittlakó népek után utoljára jöttek a zsidók Máramarosba. Nagyobb részüket a szegény és túlnépesegett Galiciából jött. A zsidó lakosság száma 34.053. Megszokott foglalkozásukon kívül, mint szatócsok és kézművesek, foglalkoznak még falvakon állattenyésztéssel és földműveléssel. Sokan közülük fuvaroznak és napszámos munkát végeznek a fűrészüzemeknél. A falusi zsidók kivétel nélkül mind tudnak románul.

Jorga professzor először és utoljára 28 esztendővel ezelőtt járt Máramarosban.

Huszonnyolc esztendő óta, hogy Jorga professzor Máramarosban járt, nagyon megváltozott itt a világ képe. Akkor megpofozta Pop Simon zsidó ispánja a román bérést (amint Jorga 28 év után sem bír elfelejteni és megbocsátani...), manapság azonban erre nem kerülhet sor, Manapság csakis román ispán pofizhatja a román bérést, mert jóideje, hogy erre zsidó ispánok nem léteznek.

Az üde nők kedvence

5 FLEURS FORVIL

De látni kell a mai Máramarost. Látni kell a bisztrai Jánklikát, a mézeséteket, akik 30 lejes napszám mellett 24 órán keresztül etetik a kemencét. Szemük vérbefutott a hőségétől és álmatlanságtól és felpattant seb a tenyerük a forró, marró méstől. Ugyanígy néznek ki a Petruk is, akik velük együtt robotolnak.

Látni kell a petrovai Herseket, kik szennet égetnek a hegyekben, hetekig nem látnak embert a szemük előtt, teljesen megfeketedtek úgy, hogy nem lehet őket egymástól ünneppon sem megkülönböztetni. Ugyanígy néznek ki a Junok is, akik velük együtt robotolnak. A különbség csak ott van, hogy amikor a szengáz megkolkolja valamelyiket, akkor vagy szakállas zsidók, vagy pápa és miniszteráns gyermekek adják a végtisztességet.

S látni kell az izavölgyi Bert, Jorga szerint kozák-tatár ivadékokat, aki 50—60 kilométerre szállítja lovaival az árut, esőben, hóban, rosszul öltözve, rozoga szekéren, sovány gebével, hogy Szacsalon és Izakonyhán Vasilenak, a római-dák ivadéknak legyen puliszkája, petróleuma, becskora.

Ezt kell látnia Jorga professzornak. Azután másképpen fog nyilatkozni a máramarosi zsidóságról.

S most még egy dokumentum: Jorga miniszterelnöksége alatt történt. Ellátogatott akkor Máramarosba Jon Zelea Codreanu, a „kapitány“ apja. Szegeden a prefektussal akart beszélni és várakoznia kellett a titkár szobájában. Kíváncsiak voltunk, milyen vadakat tud az itteni zsidóság fejére olvasni egy ilyen szenilizmussal gyöttrődő fanatikus.

— Látna a máramarosi zsidó parasztot a földmunkánál? Látna a kizsákmányolt zsidó famunkást? Látna a román és a zsidót, amint egymást támogatva harcolnak a napi betevő falatért? — kérdeztük.

Joan Zelea Codreanu bólintott. Igen, ezeket látta ő is a máramarosi faluban. Ezek tények, amiket nem lehet letagadni.

— Nos, ha a máramarosi zsidó nem uzorás, nem kizsákmányoló, nem parazita, hanem dolgozó, produktív munkát végző elem, miért nem alkalmazzák rajta is az egyenlő mérték elvét?

Codreanu egy pillanatra zavarba jött. Látszott rajta, hogy küzd magával, azután mégis nagynehezen hajlandó volt egy nagy-nagy koncesszióra:

— Hát majd, ha a legutolsó román is kedvező anvagi viszonyok közé kerül, akkor... akkor nem bánom... szó lehet a zsidókról is...

Ruhák festése és tisztítása legszébben

legelőbban CRISTAL-nál készül CLUJ Str. Moldovei 15. Fiókok: Reg. Ferd. 102. Str. Iorga 2. Mihail Viteazul 4. Cal. Victoriei 7.

Minden széder asztalón

legyen ott a 102. év óta fennálló

SZILÁGYI ELEONORA R. T.

cég kiváló minőségű kóser כשר של פסח אף למהדרין fajborai és saját főzésű seprő és szilvapálinkái, melyek Guttmann Márton מרדכי גוטטמאן kezelése alatt állanak.

SZILÁGYI ELEONORA R. T.

likőr, rumkülönlegességek és puncsszeszgyára

Gyártelep és közp. iroda: Cluj, Calea Moșilor 22. Telefon: 757 és 366.

Elárúsító helyek: Központ Cluj, Calea Moșilor 22. Fiókok Clujon: Piața Mihai Viteazul 31, Piața Mihai Viteazul 39. Piața Mihai Viteazul 20, Calea Reg. Ferdinand 16 és 37. Cal. Victoriei 1 és minden jobb fűszer-, csemegéüzlet és italmérésben. Turdán fiókunknál: Piața Mihai Viteazul 51. Câmpia Turzii: Frații Salamon S. A. cégénél. Bucuresztiben: Consumul Nifon Bul. Maria Rond. Telefon: 300-48.

Vasuti küldemények gyorsan és pontosan besznek szállítva a számla ellenértékének utánvételevel.

DERMATA

MÜVEK R. T. CLUJ
BÖR ÉS CIPŐGYÁRAK

GYÁRTMÁNYAINK: CIPŐ: női, férfi és gyermekcipők, minden kivitelben, méretben és színben.

BÖR: Rindsbox, Boscalf, fekete és színes, Barna tehén bőr, Lack és Modern bőrök.

TALP: Croupon, Nähvache, Nyak és Hasszél.

SZIJ: Gép és gömbölyű szijak, csavar zsinorok. Műszaki cikkek a textilipar részére.

Aktatáskák - Pénztárcák - Övek.

Régi bevett s
minden vallásos
hitközségi előljá
nyebb viszonyok
egész héten át
csak pénteken
rehez, szombati
egy böchert.

A böcher aza
vendéglátást, h
fűszerezi a lako

A hitközségne
ban éveken át
tötte be az u.
pét, aki ma Né
gyobb hitközség

Egyik szombati
Abraham ósatya
téből, hosszasan
vónak a fontossá
jótétemény jutal
fakad a házra.
vendéglének. Vé
hoggy tulajdonké
kel hálát tar
nak, hanem ford
böcher a bálbósz
bósz eszik a böc

Reb Majer F.
fejtegetését és
következő szava
hez:

— Kedves S.
ves vendéglátása
a jövő szombati
bé az ön vendég

A
Ezriel W., a
megalapítója na
ber volt, de volt
sága. Érdekes, h
mindig akadtak
zsonyban. Nagy
minden talmudt
egyik rabbinöve
hába, ahol W.

biztos lehetett b
latok legsoványa
csak akkor fogj
nem lesz más ve

Egyik nap thá
a jesiva vezetőj
egy böcherrel, a
tan megérdemelt

— Mondja csa
miért sodorja m
öreg W-t, hiszen
s Tóranak egy
miatt?

Wész kérdően
ra, mert tudomá
féle nexusban n

— De igenis,
szigoruan töljta,
hogy ok nélkül
mindennap eihal

ő abban a hitbe
mudtudós, gyill
szemben, holott
mert maga egy
tudatlanság disz
jobb elbánást ér

Közismert alá
tonak a rótszak
a házasságközveti

H

Mozaik a pozsonyi jesivaéletből

Irtá: Löffler Vilmos

Ki a vendég?

Régi bevett szokás Pozsonyban, hogy minden vallásos zsidó család, kezdve a hitközségi előjáróktól, végig a legszerényebb viszonyok közt élő házalóig, aki egész héten át faluról falura vándorolva csak pénteken tér vissza családi tűzhelyéhez, szombatias asztalánál vendégül lát egy böchert.

A böcher azzal hálálja meg a szives vendéglátást, hogy törőmagyarazatokkal fűszerezi a lakomát.

A hitközségnek egyik előjárója házában éveken át egy talmudnövendék töltötte be az u. n. „haus-böcher“ szerepét, aki ma Németország egyik legnagyobb hitközségének rabbija.

Egyik szombaton a böcher, kiindulva Abraham ösátyánk ismert vendégszeretéből, hosszasan fejtegette ennek a művönak a fontosságát. Magyarázta, hogy e jótétemény jutalmaként bőséges áldás fakad a házra, ahol szegényeket megvendéglének. Végző konkluziója az volt, hogy tulajdonképpen nem is a vendégnek kell hálát tanúsítani a házigazdának, hanem fordítva. Vagyis, nem a böcher a bájbosz vendége, hanem a bájbosz eszik a böchernél.

Reb Majer F. végighallgatta a vendég fejtegetését és amikor azt befejezte, a következő szavakkal fordult a böcherhez:

— Kedves S. ur köszönöm eddigi szives vendéglátását, de vegye tudomásul, a jövő szombattól kezdve nem leszek többé az ön vendége.

A tudatlanság Nobeldijasa.

Ezriel W., a zsidó népkönyha egyik megalapítója nagyon derék, jóra való ember volt, de volt neki egy rossz tulajdonsága. Érdekes, hogy ily típusú emberek mindig akadnak nagyobb számban Pozsonyban. Nagy ellenszenvvel viseltetett minden talmudtudóssal szemben. Ha egyik rabbinövendék betévedt a népkönyhába, ahol W. mindennap megfordult, biztos lehetett benne, hogy a sovány falatok legsoványabbika neki fog jutni és csak akkor fogják kiszolgálni, ha már nem lesz más vendég.

Egyik nap találkozik Reb Léb. Grosz, a jesiva vezetője a „hosszu“ Weisszal, egy böcherrel, aki a tudatlanságból méltán megérdemelte volna a Nobeldiját.

— Mondja csak, Weisz, — kérdi — miért sodorja maga bűnbe mindennap az öreg W-t, hiszen az mindennap vétkezik a Tórának egy parancsa ellen maga miatt?

Weisz kérdően bámult Reb Léb Groszra, mert tudása szerint soha semmi-féle nexusban nem állott W-el.

— De igenis, erősítette Grosz, a Tóra szigorúan tiltja, a „szinasz chinom“, hogy ok nélkül gyűlöljön valakit. Maga mindennap ehalad az öreg W. előtt és ő abban a hitben, hogy maga egy talmudtudós, gyűlöletre gerjed magával szemben, holott semmi oka nincsen rá, mert maga egy árhoórec deairajszo, a tudatlanság diszpeldánya, tehát igazán jobb elbánást érdemelne.

A sáchen és „áldozata“

Közismert alakja volt a pozsonyi ghettonak a rótszakállu reb Hers Breiner, a házasággözvetítő akinek jóval az ország

határán túl is volt klienturája. Dicsékedt, hogy ő már Antwerpenbe, sőt Amerikába is közvetített házasságot.

Művész volt a maga mesterségében. Hihetetlen virtuozitással tudott nemlétező vagyontokat előteremteni, létező púpokot eltüntetni, tisztas aggszüzeket bak-fisokká fiatalítani és analfabétákból tudósokat varázsolni. Mindezt pedig olyan meggyőződéssel, hogy a végén ő maga is hitt állításaiban.

Az általa közvetített házasságok tartósságáért tíz évi jótállást vállalt — írásban. Ha mégis előfordult, hogy a házastársak tíz éven belül elváltak, grátisz közvetítőt mindegyik félnek más, megfelelőbb örökös frigyét, ugyancsak újabb tíz évi jótállás mellett.

Töle hallottam a következő esetet:

Volt neki bizományban egy fiatal embere, akit az Eg megáldott volt minden jó tulajdonsággal, egyetlen nagy hibája volt, hogy olyan étvágygyal bírt, amely minden emberi képzeletet felülmúlt. Vitte háztüznézőbe nem egy helyre, de sehogysem tudta elhelyezni, mert az apák látva hihetetlen teljesítményét az evés terén, vizsariadtak attól, hogy odaadják neki leányait. Mert biztosak voltak benne, hogy az ember rövid idő alatt hozományát a szó szoros értelmében meg fogja enni.

Telt az idő, de sehogysem tudott tulajdoni rajta. Egy szép napon így szólt Breiner a fiatalemberhez:

— Teszek magával egy utolsó kísérletet. Elviszem Dunaszerdahelyre egy remek helyre, de van egy kikötésem. Tűrtöztesse magát, ne zabáljon, mint egy vak ló, inkább viszem magát a leányzó ebéd után a vendéglőbe és ott aztán jóllakhatik kénye kedve szerint.

A fiatal ember megígérte, hogy így fog cselekedni és elindultak Dunaszerdahelyre. Szokászerűen levezitelték a leendő após házában. Ugy intézték a dolgot, hogy a fiatalok megismerkedtek egymással, mire aztán asztalhoz invitáltak a két pozsonyi vendéget.

A háziasszony kitalálta mindenkinek az ő tányér levesét. Az első, aki pillanatok alatt kész volt a levesrel, a mi vőlegényjelöltünk volt. A háziasszony látva, hogy jótéki emberrel van dolga, udvariasan kérdezi, parancsol-e még egy tányér levest?

— Legyen szives, adjon még egy tányérra, volt a prompt válasz.

A sáchen fészkelődött a helyén, de már nem volt mód rá, hogy reperálja a dolgot.

A hus kitalálásánál a háziasszony már számolt a jelölt képességeivel és mindjárt adott neki dupla adagot, de mire befejezte a tállást, se hirt se hamva nem volt a dupla adagnak.

A háziasszony, amin az vendéglátó háznál illik, ismét kérdést intéz a vendéghez, nem parancsol-e még egy kis pecsenyét?

— Legyen szives, adjon még egy porciót, feleli a fiatal ember a legtermészetesebb hangon, mert nagyon izlik.

A sáchen már nem bírja magát tovább türtöztetni.

Megráncigálja a fiu kabátját és fülébe sugja.

— Maga szerencsétlenné teszi magát örök életére. Mert ha ebből a pártból nem lesz semmi, soha nem jut feleséghez.

— Engedje, hogy jóllakjam, felejt a fiu a legnagyobb flegmával, hiszen a leány ugy sem tetszik nekem.

Művészi kritika a gettóban.

Lovag Adolf v. Sonnenthal fiatal színész korában a pozsonyi színháznál volt szerződötve. Mint a bécsi Burgszínház világhírű művésze a pozsonyi színház iránti hálából minden évben három estere rándult le Pozsonyba vendégszerepéni. Ilyenkor aztán megmozdult az egész zsidónegyed. Kezdve a roshákolnak a leányától, akü mindig egy rut, vén angol müss kísért, hogy mellette a kisasszony fiatalnak és szépek látszódjék, egészen az utolsó vártelek-uccai varróleányig nem hiányozhatott senki, Sonnenthal vendégszerepléséről. Napokon át nem volt más beszédtema, mint Sonnenthal.

R. v-i főrabbi barátom akkoriban egy előkelő zsidó családnál lakott. A család hőgyei már napok óta készültek a nagy élvezetes színházi eseményre.

Elkövetkezett a nagy est. Lázban égett

az egész zsidónegyed. A súlyosabb betegek kivül nem maradt otthon egyetlen árva női lélek. A siker óriási volt, amilyent csak egy Sonnenthal előadástól várhattak.

Másnap reggel R. barátom érdeklődik háziasszonyánál, mi a véleménye Sonnenthal művészetéről?

— És itt következik a vártelek-uccai közönség műérzkét jellemző fejelet.

— Mit mondjak Önnek? Ilyen művészetet még nem látott a világ. Egyszerűen megáll az embernek az esze. Ez a Sonnenthal ma már hetven éven túl van. Ha maga látta volna, hogy milyen könynyedséggel emelte fel azt a nözeményt, akinek sulya legalább hatvan kiló és félkarra vitte végig az egész szinpadon keresztül, legalább husz méter távolságra. Valami isteni látvány volt! Ez egy művész, látja!

Mélyen tisztelt üzletfeleinknek tudomására hozzuk, hogy üzemenket május hó 1-től str. Tunarilor (v. Zápolya uca) 4. szám alá, első emelet, helyezük át.

LINDA cukorkagyár

**Festékek,
Lakkok,
Ecsetek,**

Parkett-tisztítási anyagok

legelőnyösebb beszerzési helye

RADOS & Co. CLUJ,
Calea Regele Ferdinand

11-a

Hócipő

Sárcipő

HUTCHINSON

a vezető világmárka

INDUSTRIA SARMEI S. A.

(SODRONYIPAR R.-T.)

C L U J

Üzemek: CAMPIA-TURZII, BRAILA

Fiók: BUCUREȘTI, CALEA VICTORIEI 51.

Gyártmányok Hajlított vaslemezek, betonvasak, drótszögek, minden minőségű drót, srofok és szegecsek számára alkalmas drót, galvanizált (cinkezett) drót, táviró és telefonhuzal számára készült drót, szeges drót, bármilyen minőségű acéldrót, autogén hegesztés számára alkalmas különleges drót, villamos hegesztés számára alkalmas elektrodrótok, csőbutorivek, rajzszögek, zsákkötők, vas-szulfát, irodai kapcsok.

Előállít és szállít a Cuprum S. A. útján:

Rézdrótot, sárgarézdrótot, aluminium drótot és rézdrótból készült drótkötelet

Aradi Textilipar

Részvénytársaság

Fonóda. Szövőde. Fehérítő. Kikészítő. Festőde. Nyomóda. Mercelizáló. Foglalkoztat kétezer munkást. Gyárt mindenféle pamut és műselyemárut

**Mindenki tudja,
hogy legjobb a**

SCHMOLL PASTA

Taxa postală
plătite în nume
No. 224713-92

12. Telefon: 9.
Havonta 110,
évre 600, egész
földre: Havonta
félre 12, egész
détések díjsza
KELET az
sídóság egye
keink utánnya
rás megjelölés

970

Ha az ember
Noastră-t, Goga
virágzását olva
szerűségnek, an
vend ebben az

Mert ez a la
dicsőítésével e
amelyet csak a
rek szoktak me

Hogyne, am
írja, hogy a ro
ujabban milye
meg Goga és
olyan tünet, an
teine, hogy Gog
milliói követik
megvalósításába

Ezt mondja
Néha napján
vannak az o
mást mondanán

Ilfoyban teg
lasztás. Több

polgár járult a

Es kinek volt

vazata?

Goga Octavia

A nacionalist

vazattal kénysz

egy-egy pártra

tek Ilfoy megy

Bukarest, vagy

ligensebb válas

Hol van hát

pen ki sem feje

Mert ha csak

ssége, a nemz

központjában a

hozzátartozój

vetlen rokons

Goga-párt jelö

ezeknek a szav

val tulszárnyalt

Ugy látszik,

tartozók is ink

nura szavaztak,

jére.

Amivel a Tar

aligha fog dics

Ezzel szembe

hogy a román

képviselői kifeje

Romániában r

miniszterelnök.

Nem volna jo

rényebb tönust

lappban? Goga

hogy nem vesz

számok?

Nem látja, ho

folyó választás

zatúkat azok a

kosaival szimpá

Ez a 970-es s

ség.

Meggyőződik

vasójt, hogy c

sekkel és valótl

népszerűséget s

nek és önmagár

